

Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego

za 2007 rok

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	1
Skonsolidowany bilans.....	2
Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym.....	3
Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych.....	4
Dane informacyjne o Banku i Grupie kapitałowej.....	5
Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	6
Znaczące zasady rachunkowości.....	7
Porównywalność danych finansowych – zmiany w sposobie prezentacji.....	31
Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	34
1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności.....	34
2. Wynik z tytułu odsetek.....	38
3. Wynik z tytułu prowizji.....	38
4. Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych.....	39
5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja.....	39
6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	40
7. Koszty działania banku	40
8. Pozostałe koszty	41
9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.....	41
10. Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	42
11. Podatek dochodowy.....	42
12. Zysk przypadający na jedną akcję.....	43
13. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty.....	43
14. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	43
15. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom.....	44
16. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	44
17. Inwestycje	46
18. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.....	47
19. Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	48
20. Kredyty i inne należności udzielone klientom.....	48
21. Jakość portfela kredytów i innych należności.....	49
22. Zmiana stanu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności kredytowych.....	50
23. Inwestycje w jednostki podporządkowane.....	50
24. Nieruchomości inwestycyjne.....	52
25. Rzeczowe aktywa trwałe.....	52
26. Wartości niematerialne	54
27. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	56
28. Aktywa i rezerwa z tytułu podatku odroczonego.....	57
29. Inne aktywa.....	59
30. Świadczenia dla pracowników.....	59
31. Zobowiązania wobec innych banków.....	59
32. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	60
33. Zobowiązania wobec klientów.....	61
34. Rezerwy.....	62
35. Inne zobowiązania.....	64
36. Kapitał akcyjny.....	65
37. Kapitał z aktualizacji wyceny.....	65
38. Zyski zatrzymane.....	65
39. Hiperinflacja.....	66
40. Struktura bilansu według walut.....	67
41. Pozycje pozabilansowe.....	69
42. Zobowiązania warunkowe.....	69

43. Pozabilansowe instrumenty finansowe.....	70
44. Rachunkowość zabezpieczeń.....	71
45. Wartość godziwa.....	72
46. Działalność powiernicza.....	74
47. Leasing operacyjny.....	74
48. Gotówka i jej ekwiwalenty.....	75
49. Objasnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w rachunku przepływów pieniężnych.....	75
50. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu niektórych pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych.....	76
51. Jednostki powiązane.....	77
52. Transakcje z personelem zarządczym i pracownikami.....	78
53. Zdarzenia po dacie bilansowej.....	79
54. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej/grupy kapitałowej.....	79
Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.	81

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. PLN)	Numer noty	koniec roku 2007	koniec roku 2006
		okres od 01.01.2007 do 31.12.2007	okres od 01.01.2006 do 31.12.2006
Przychody z tytułu odsetek	2	2 481 433	2 003 220
Koszty odsetek	2	1 432 840	1 066 916
Wynik z tytułu odsetek	2	1 048 593	936 304
Przychody z tytułu prowizji	3	1 058 997	825 188
Koszty prowizji	3	128 239	89 905
Wynik z tytułu prowizji	3	930 758	735 283
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	4	25 780	22 578
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja	5	3 554	57 814
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	6	17 388	29 454
Wynik na działalności podstawowej		2 026 073	1 781 433
Koszty działania banku	7	1 377 292	1 223 316
Pozostałe koszty	8	9 201	10 531
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	9	-103 811	-165 895
Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	10	43 598	39 850
Zysk (strata) brutto		786 989	753 331
Podatek dochodowy	11	150 167	155 380
Zysk (strata) netto		636 822	597 951
- przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		630 724	591 355
- przypadający na udziały mniejszości		6 098	6 596
Zysk (strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		630 724	591 355
Średnia ważona liczba akcji zwykłych		13 010 000	13 010 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	12	48,48	45,45
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych		13 010 000	13 010 000
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)		48,48	45,45

SKONSOLIDOWANY BILANS (w tys. PLN)	Numer noty	koniec roku 2007 stan na 31.12.2007	koniec roku 2006 stan na 31.12.2006
A K T Y W A			
- Kasa, środki w Banku Centralnym	14	1 841 725	1 147 900
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	15	15 183 665	13 513 898
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16	7 907 564	7 067 422
- Inwestycje	17	9 388 273	12 614 914
- dostępne do sprzedaży	17	8 547 497	12 614 914
- utrzymywane do terminu wymagalności	17	840 776	0
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	19	4 572	3 329
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	20	16 379 138	12 868 074
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	23	97 326	90 309
- Nieruchomości inwestycyjne	24	144 713	145 970
- Rzeczowe aktywa trwałe	25	532 938	571 065
- Wartości niematerialne	26	318 825	317 661
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	27	241	224
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		25 256	0
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28	49 292	38 132
- Inne aktywa	29	137 332	97 114
Aktywa razem		52 010 860	48 476 012
P A S Y W A			
ZOBOWIĄZANIA			
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego		0	696 000
- Zobowiązania wobec innych banków	31	1 810 195	1 401 149
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	32	1 214 981	3 120 520
- Zobowiązania wobec klientów	33	44 501 837	38 561 423
- Rezerwy	34	72 507	90 324
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		126	67 532
- Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28	0	0
- Inne zobowiązania	35	570 712	760 671
Zobowiązania ogółem		48 170 358	44 697 619
KAPITAŁY			
- Kapitał akcyjny	36	130 100	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		993 750	993 750
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	37	-149 591	42 830
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	37	57 998	52 263
- Zyski zatrzymane	38	2 806 526	2 536 751
Kapitały własne jednostki dominującej		3 838 783	3 755 694
- Kapitały mniejszości		1 719	22 699
Kapitały własne ogółem		3 840 502	3 778 393
Pasywa razem		52 010 860	48 476 012
Wskaźniki wypłacalności			
Wsółczynnik wypłacalności		13,12%	15,74%
Wartości księgowe			
Wartość księgowa		3 838 783	3 755 694
Liczba akcji		13 010 000	13 010 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		295,06	288,68

*Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku*

ZESTAWIENIE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM (w tys. PLN)

koniec roku 2007

okres od 01.01.2007 do 31.12.2007

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	Zyski zatrzymane	Kapitały mniejszości	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	993 750	42 830	52 263	2 536 751	22 699	3 778 393
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	-174 090	-	-	-	-174 090
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	-18 331	-	-	-	-18 331
- zbycie środków trwałych	-	-	-	-257	2 030	-	1 773
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-2 979	-	1 098	-1 881
- nabycie od udziałowców mniejszościowych udziałów w jednostce zależnej	-	-	-	8 971	-	-28 176	-19 205
- wypłata dywidendy	-	-	-	-	-362 979	-	-362 979
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	636 822	-	636 822
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	-	-	-	-	-6 098	6 098	0
Razem kapitał (BZ)	130 100	993 750	-149 591	57 998	2 806 526	1 719	3 840 502

Numer noty: 36,37,38

koniec roku 2006

okres od 01.01.2006 do 31.12.2006

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	Zyski zatrzymane	Kapitały mniejszości	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	993 750	85 796	38 055	2 300 937	12 449	3 561 087
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	-28 754	-	-	-	-28 754
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	-14 212	-	-	-	-14 212
- zbycie środków trwałych	-	-	-	-2 132	-1 411	-	-3 543
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	16 340	3 645	3 654	23 639
- wypłata dywidendy	-	-	-	-	-357 775	-	-357 775
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	597 951	-	597 951
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	-	-	-	-	-6 596	6 596	0
Razem kapitał (BZ)	130 100	993 750	42 830	52 263	2 536 751	22 699	3 778 393

Numer noty: 36,37,38

*Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku*

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (w tys. PLN)	Numer noty	koniec roku 2007	koniec roku 2006
		okres od 01.01.2007 do 31.12.2007	okres od 01.01.2006 do 31.12.2006
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Zysk (strata) netto		630 724	591 355
Korekty		-3 485 198	3 005 836
- Zyski (straty) udziałowców mniejszościowych ujęte w wyniku finansowym	38	6 098	6 596
- Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych	23	-43 597	-39 850
- Amortyzacja	7	154 799	141 625
- Odsetki naliczone (z rachunku zysków i strat)	2	1 048 593	936 304
- Odsetki otrzymane / zapłacone		-1 055 221	-1 007 719
- Dywidendy otrzymane	4	-2 761	-2 561
- Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		6	1 125
- Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	11	150 167	155 380
- Podatek dochodowy zapłacony		-253 989	-11 402
- Zmiana stanu rezerw	34	-17 817	9 805
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	15	-5 813 960	2 258 975
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16	-877 983	-930 637
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	17	3 976 334	-1 610 474
- Zmiana stanu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	17	-850 837	0
- Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	19	-1 243	-3 329
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	20	-3 495 251	-3 054 940
- Zmiana stanu pozostałych aktywów		5 536	39 911
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	31	-279 671	763 480
- Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	32	-1 905 539	-565 269
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	33	5 961 332	5 780 145
- Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		-190 194	138 671
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-2 854 474	3 597 191
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
- Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	25	-71 992	-50 778
- Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		1 936	2 360
- Nabycie wartości niematerialnych	26	-60 402	-40 799
- Nabycie udziałów w jednostkach podporządkowanych		-18 971	0
- Zbycie aktywów /zobowiązań trwałych przeznaczonych do sprzedaży		4 416	620
- Otrzymane dywidendy	4	2 761	2 561
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		-142 252	-86 036
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
- Spłata kredytów długoterminowych		-19 140	-51 607
- Spłata odsetek od kredytów długoterminowych		-1 763	-1 775
- Dywidendy wypłacone	13	-362 979	-357 775
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		-383 882	-411 157
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		-72 874	-97 654
Zwiększenie / zmniejszenie środków pieniężnych netto		-3 380 608	3 099 998
Środki pieniężne na początek okresu		8 163 216	5 063 218
Środki pieniężne na koniec okresu	48	4 782 608	8 163 216

Dane informacyjne o Banku i Grupie kapitałowej

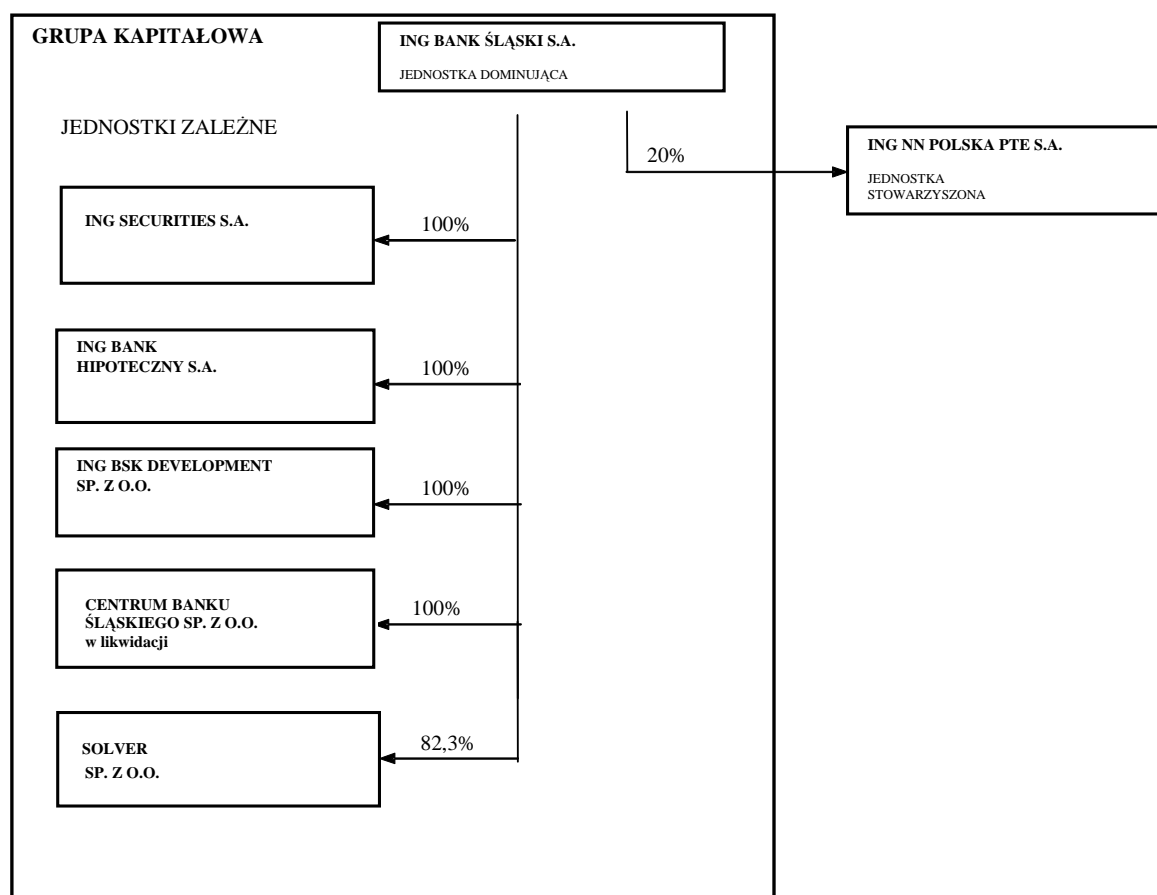
ING Bank Śląski S.A. („Spółka dominująca”, „Jednostka dominująca”, „Bank”) z siedzibą Centrali w Katowicach, przy ul. Sokolskiej 34, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 5459.

Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 271514909 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 634-013-54-75.

Czas trwania Spółki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej został określony jako nieoznaczony w statucie Banku oraz w statutach i umowach spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130 100 000 zł i dzieli się na 13 010 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 10,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

ING Bank Śląski S.A. jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. („Grupa”, „Grupa kapitałowa”).

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank NV, który posiada 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Banku za 2007 r. zawiera dane Banku, jego jednostek zależnych (razem zwanych „Grupą”) oraz udziały w jednostce stowarzyszonej.

ING Bank Śląski S.A. oferuje szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonym w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Spółka zależna ING Bank Hipoteczny S.A. prowadzi również działalność bankową, w tym udzielanie kredytów pod zastaw hipoteczny. Ponadto poprzez pozostałe podmioty zależne Grupa prowadzi również działalność maklerską, pośrednictwa i obrotu nieruchomości, wynajmu nieruchomości, doradztwa i pośrednictwa finansowego oraz świadczy inne usługi finansowe.

Sprawozdanie finansowe za rok 2006 zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dniu 9 maja 2007 r.

Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Pozycja	tys. zł		tys. EUR	
	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2006
Przychody z tytułu odsetek	2 481 433	2 003 220	657 020	513 765
Przychody z tytułu prowizji	1 058 997	825 188	280 395	211 636
Wynik na działalności podstawowej	2 026 073	1 781 433	536 452	456 883
Zysk (strata) brutto	786 989	753 331	208 375	193 206
Zysk (strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	630 724	591 355	167 000	151 664
Przepływy pieniężne netto	-3 380 608	3 099 998	-895 098	795 055
Zysk (strata) na 1 akcję zwykłą (w zł/EUR)	48,48	45,45	12,84	11,66
Wskaźnik rentowności (w %)	26,7	31,5	X	X
Wskaźnik zwrotu na aktywach (w %)	1,2	1,3	X	X
Wskaźnik zwrotu z kapitału (w %)	18,9	18,6	X	X
Wskaźnik udziału kosztów (w %)	67,0	67,7	X	X
Aktywa razem	52 010 860	48 476 012	14 520 061	12 652 958
Kapitał własny	3 838 783	3 755 694	1 071 687	980 292
Kapitał zakładowy	130 100	130 100	36 320	33 958
Liczba akcji	13 010 000	13 010 000	X	X
Wartość księgowa na 1 akcję (w zł/EUR)	295,06	288,68	82,37	75,35
Współczynnik wypłacalności (w %)	13,12	15,74	X	X

Wskaźnik rentowności - stosunek zysku brutto do kosztów ogółem.

Wskaźnik zwrotu na aktywach (ROA) - stosunek zysku netto przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej do średniego stanu aktywów.

Wskaźnik zwrotu z kapitału (ROE) - liczony jako relacja zysku netto przypadającego na akcjonariuszy jednostki dominującej do średniego stanu kapitałów i funduszy własnych.

Wskaźnik udziału kosztów (C/I) – relacja kosztów ogółem do dochodów z działalności operacyjnej w układzie rodzajowym.

Współczynnik wypłacalności - wyrażający relację między kapitałami i funduszami własnymi netto a aktywami i zobowiązaniami pozabilansowymi z uwzględnieniem wag ryzyka.

Dla celów ustalenia podstawowych wielkości w EURO zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji bilansowych – 3,5820 zł, kurs NBP z dnia 31.12.2007 r., 3,8312 kurs NBP z dnia 31.12.2006 r.,
- dla pozycji rachunku zysków i strat na 31.12.2007 – 3,7768 zł, kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca I, II, III i IV kwartału 2007 r., 3,8991 kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca I, II, III i IV kwartału 2006 r.

Znaczące zasady rachunkowości

(a) Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej w wersji zatwierdzonej przez Komisję Europejską obowiązującymi na dzień sprawozdawczy, tj. 31 grudnia 2007., a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 roku, nr 76, poz. 694 z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2005 r., Nr 209, poz. 1744). Skonsolidowany bilans oraz rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2007 r. wraz z porównywalnymi danymi finansowymi został sporządzony przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów.

Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2007 r. zostało przygotowane w wersji pełnej i spełnia wymogi Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzane w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych (chyba, że zaznaczono inaczej).

W 2007 roku Grupa uwzględniła następującą nową interpretację standardów rachunkowości:

- KIMSF 10 – Śródroczna sprawozdawczość finansowa a utrata wartości.

Przyjęcie powyżej wskazanej nowej interpretacji standardów rachunkowości nie spowodowało znaczących zmian w zasadach rachunkowości Grupy.

(b) Okres i zakres sprawozdania

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla pozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2006 roku oraz za rok obrotowy kończący się tego dnia,
- dla pozycji rachunku zysków i strat, zestawienia zmian w kapitale własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku.

(c) Wcześniejsze zastosowanie standardów, które nie są obowiązujące na dzień bilansowy

Grupa nie skorzystała z możliwości wcześniejszego zastosowania standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym. Na dzień bilansowy Grupa nie zakończyła procesu szacowania wpływu tych standardów i interpretacji na sprawozdanie finansowe za okres, w którym będą one zastosowane po raz pierwszy.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane:

- KIMSF 11 – MSSF 2 Wydanie akcji w ramach grupy i transakcje w nabytych akcjach własnych, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 marca 2007 r.
- KIMSF 12, Porozumienia o świadczeniu usług publicznych, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2008 r.
- KIMSF 13, Programy lojalnościowe, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2008 r.

- KIMSF 14 – MSR 19, Ograniczenia w rozpoznawaniu aktywów programów określonych świadczeń pracowniczych, wymogi minimalnego finansowania i ich interakcje, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2008 r.
- MSSF 8 Segmenty Operacyjne, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 r.
- Zaktualizowany MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych, obowiązujący od 1 stycznia 2009 r.
- Zaktualizowany MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego, obowiązujący od 1 stycznia 2009 r.
- Zaktualizowany MSSF 3 Połączenie jednostek gospodarczych, obowiązujący za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 r.
- Zmiany do MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdanie finansowe, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 r.
- Zmiany do MSSF 2 Płatność w formie akcji, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 r.
- Zmiany do MSR 32 Instrumenty Finansowe Prezentacja i MSR 1 Prezentacja Sprawozdań Finansowych – Instrumenty finansowe z opcją sprzedaży i obowiązki powstające przy likwidacji, obowiązujące za roczne okresy rozpoczynające się po 1 stycznia 2009 r.

KIMSF 12, 13 i 14 nie zostały przyjęte przez Unię Europejską.

(d) Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki aktywów trwałych oraz grupy do sprzedaży zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

(e) Zastosowanie szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym oraz w notach objaśniających.

Szacunki i założenia, przyjęte do prezentowania wartości aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów, dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Przyjęte założenia dotyczące przyszłości i dostępne źródła danych tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki uwzględniają przewidywane na dzień bilansowy przyczyny/źródła niepewności.

Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Najistotniejsze szacunki księgowe dokonane przez Grupę dotyczą:

Utrata wartości kredytów

Grupa ocenia czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione, gdy istnieje obiektywny dowód utraty wartości jako następstwo jednego lub większej ilości zdarzeń. Wystąpienie takiego zdarzenia lub szeregu zdarzeń wpływa bezpośrednio na szacowanie przyszłych przepływów finansowych związanych z tymi aktywami. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do określenia utraty wartości lub jej odwrócenia niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. W sytuacji, gdy istnieje obiektywny dowód, że nastąpiła utrata wartości kredytów i należności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy. Jeżeli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w sposób obiektywny powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie wartości bilansowej aktywa. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat do wartości nie wyższej niż kwota uprzedniego odpisu.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Ponadto dokonuje się testowania na danych historycznych celem porównania wartości rzeczywistych z szacunkami utraty wartości kredytów.

Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwanej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), innych czynników. Przyjęcie odmiennych założeń wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

Wycena instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się poprzez zastosowanie technik wyceny. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny opcji.

Modele wyceny stosowane przez Grupę, podlegają niezależnemu sprawdzeniu przed ich zastosowaniem. W miarę możliwości do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach stosowane jest oszacowanie niepewności przez Grupę (takich jak ryzyko kredytowe, zmienności i korelacje rynkowe). Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na godziwe wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej aktualizowana jest w okresach rocznych. Dodatkowo w okresach kwartalnych dokonuje się korekt wartości rezerwy na podstawie przeprowadzonych szacunków.

Rezerwy na premie dla pracowników i wyższej kadry kierowniczej

Rezerwę na premie dla pracowników ustala się w kwocie wynikającej z obowiązującego regulaminu premiowania.

Rezerwa na premie dla wyższej kadry kierowniczej jest szacowana przez Zarząd jednostki dominującej Grupy, który dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzjami Rad Nadzorczych Spółek Grupy.

(f) Podstawy konsolidacji

(i) Jednostki zależne

Jednostkami zależnymi są te podmioty, które są kontrolowane przez Bank. Kontrola ta istnieje wówczas, gdy Bank ma bezpośredni lub pośredni wpływ na politykę finansową i operacyjną podmiotu, który pozwala mu na osiąganie korzyści ekonomicznych z działalności tego podmiotu. O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy jednostka dominująca posiada połowę lub mniej praw głosu w danej jednostce gospodarczej i jeżeli:

- a) dysponuje więcej niż połową praw głosu na mocy umowy z innymi inwestorami,
- b) posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki gospodarczej na mocy statutu lub umowy,
- c) posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- d) dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych są zawarte w sprawozdaniu skonsolidowanym od momentu przejścia kontroli do chwili jej ustania.

(ii) Metoda nabycia

Metoda nabycia stosowana jest przy rozliczaniu nabycia jednostek zależnych przez Grupę. Koszt połączenia określany jest jako suma wartości godziwej na dzień wymiany aktywów wydanych, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przyjętych oraz kosztów, które można bezpośrednio przypisać połączeniu jednostek gospodarczych. Aktywa, zobowiązania oraz zobowiązania warunkowe przejęte w procesie

połączenia jednostek są początkowo wyceniane w wartości godziwej na dzień nabycia, niezależnie od wielkości udziałów mniejszości. Nadwyżka kosztu połączenia nad wartością godziwą udziału Grupy w przejmowanych aktywach netto jednostki stanowi wartość firmy. Jeśli koszt połączenia jest mniejszy niż wartość godziwa aktywów netto nabywanej jednostki, to różnica jest ujmowana bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

(iii) Jednostki stowarzyszone

Jednostkami stowarzyszonymi są te jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, ale nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera udział Grupy w zyskach i stratach jednostki stowarzyszonej według wielkości posiadanych udziałów w kapitale własnym, począwszy od dnia rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu do dnia, w którym znaczący wpływ wygasa.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych ujmuje się początkowo według ceny nabycia, a następnie rozlicza się metodą praw własności. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia. Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia.

W przypadku, gdy udział Grupy w stratach przewyższa wartość udziałów w jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach lub tworzy na wszelkie dodatkowe straty rezerwy tylko w takiej wysokości, w jakiej inwestor podjął prawny lub zwyczajowy obowiązek lub dokonał płatności w imieniu spółki stowarzyszonej.

(iv) Transakcje podlegające wyłączeniu przy konsolidacji

Salda wewnątrzgrupowe oraz zyski i straty lub przychody i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych podlegają wyłączeniu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

(g) Waluty obce

(i) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy.

(ii) Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku wyników.

Różnice kursowe z tytułu takich pozycji, jak aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji, jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

(iii) Sprawozdania finansowe jednostek działających za granicą

Grupa nie posiada jednostek działających za granicą.

(h) Aktywa i zobowiązania finansowe

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii: składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki i należności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

(a) Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Są to składniki aktywów lub zobowiązań finansowych spełniające jeden z poniższych warunków:

- Są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w nieodległym terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie w celu generowania zysków osiąganych w krótkich terminach. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu, chyba że instrument pochodny jest wyznaczonym i efektywnym instrumentem zabezpieczającym.
- Przy początkowym ujęciu został wyznaczony przez Grupę jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wyznaczenie takie Grupa może zastosować tylko wówczas gdy: (i) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione; (ii) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat); (iii) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy.

(b) Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Grupa ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności, cała kategoria inwestycji podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Grupa nie może kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych.

(c) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie i które klasyfikowane są jako przeznaczone do obrotu bądź te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży lub,

- aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które klasyfikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do kategorii pożyczek i należności należą kredyty i pożyczki udzielone innym bankom oraz klientom włączając skupione wierzytelności.

(d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące pożyczkami i należnościami, inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności, ani aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy.

(e) Pozostałe zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe będące wynikającym z umowy obowiązkiem wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce nie zakwalifikowane do grupy wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy mające charakter depozytu lub pożyczki otrzymanej.

(f) Gwarancje finansowe

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjenta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjenta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

(ii) Ujmowanie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanym do terminu zapadalności i dostępnym do sprzedaży ujmuje się stosownie z przyjętą dla wszystkich tego typu operacji metodą księgowania w dniu rozliczenia transakcji – dniu, w którym składnik aktywów jest dostarczony jednostce lub dostarczony przez jednostkę. Pożyczki i należności są rozpoznawane w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy.

(iii) Usunięcie z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Grupy w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,

- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,

- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania

kontroli składnik aktywów finansowych jest nadal ujmowany w bilansie Grupy, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany do wysokości wynikającej z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

W szczególności Grupa usuwa pożyczki i należności lub ich części z bilansu, jeżeli prawa dotyczące umowy kredytowej wygasają, Grupa zrzeknie się tych praw lub dokona sprzedaży kredytu.

Najczęściej Grupa spisuje należności w ciężar odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności aktywów finansowych utrzymującej się przez okres przekraczający 90 dni.

Kwoty należności spisanych odzyskane w późniejszych okresach pomniejszają wartość odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

(iv) Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu, Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie usunięcia z aktywów, za wyjątkiem:

- pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej oraz
- inwestycji w instrumenty kapitałowe nie posiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona, a także powiązane z nimi instrumenty pochodne, które muszą zostać rozliczone przez dostawę nie kwotowanych instrumentów kapitałowych, które wycenia się według kosztu.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej z wyjątkiem zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązanym z instrumentem kapitałowym nie kwotowanym na aktywnym rynku, które musi być rozliczone przez dostawę tego instrumentu, wycenianego według kosztu, gdyż jego wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona;
- zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do wyłączenia z bilansu lub ujmowanych z zastosowaniem podejścia wynikającego z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu lub w kwocie wymaganej zapłaty.

Udzielone gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z:

- (a) kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji;

- (b) kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

(v) Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, nie stanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmują się w następujący sposób:

-zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zakwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmują się w rachunku zysków i strat.

- zyski lub straty wynikające z wyceny do wartości godziwej składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmują się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym.

Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmują się w rachunku zysków i strat. Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmują się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wyrażonego w walucie obcej ujmują się bezpośrednio w kapitale własnym tylko w odniesieniu do aktywów niepieniężnych, natomiast różnice kursowe generowane przez aktywa pieniężne (np. papiery dłużne) zaliczane są do rachunku zysków i strat.

W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmują się w rachunku zysków i strat.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, iż nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży to Grupa rozpoznaje odpis aktualizujący w sposób opisany w punkcie dotyczącym utraty wartości składników aktywów finansowych.

Wartość godziwa aktywów finansowych, dla których istnieje aktywny rynek wynika z bieżących cen kupna (bid price). W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku papierów wartościowych, które nie są notowane na aktywnym rynku Grupa ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

(i) Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe Grupa kompensuje i wykazuje w bilansie w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następują jednocześnie.

W celu ograniczenia ryzyka strat kredytowych Grupa zawiera specjalne porozumienia ramowe z kontrahentami, z którymi zawiera transakcje o znacznym wolumenie. Specjalne porozumienia ramowe nie umożliwiają kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych, ponieważ zazwyczaj rozliczane są w kwotach brutto.

(j) Transakcje repo, reverse repo i pożyczek papierów wartościowych

Grupa prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu. W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo,

buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje repo i reverse repo są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/ przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Grupa desygnuje transakcje sell-buy-back oraz buy-sell-back do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zmiany wartości godziwej rozpoznanych aktywów i zobowiązań finansowych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Pożyczone papiery wartościowe od innych jednostek nie są wykazywane w sprawozdaniu finansowym Grupy. W przypadku ich sprzedaży przez Grupę powstają aktywa finansowe w postaci środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży oraz wyceniane do wartości godziwej zobowiązanie odzwierciedlające obowiązek zwrotu pożyczonych papierów wartościowych. Wartość godziwa zobowiązania równa jest wartości godziwej pożyczonych papierów wartościowych.

(k) Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty.

Grupa oddziela i ujmuje w bilansie instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym oraz instrument pochodny powodujący, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną.

Grupa oddziela wbudowane instrumenty pochodne od umowy zasadniczej i ujmuje je analogicznie jak pozostałe instrumenty pochodne, jeżeli cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej oraz umowa zasadnicza nie jest wyceniana w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Grupa wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Grupy. Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

(i) Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

(ii) Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

Grupa wyznacza pewne instrumenty pochodne jako zabezpieczenie wartości godziwej lub zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń, jeśli spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzono sformalizowaną dokumentację powiązania zabezpieczającego, w której określono przyjęty przez Grupę cel zarządzania ryzykiem oraz strategię

zabezpieczania. W dokumentacji Grupa wyznacza instrument zabezpieczający, który zabezpiecza daną pozycję lub transakcję oraz określa rodzaj ryzyka, przed którym się zabezpiecza. Grupa określa sposób, w jaki będzie oceniał skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji, w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza,

- zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub pasywa charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wrażliwością na zmiany stopy procentowej lub na zmiany kursu waluty,
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego,
- skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego,
- zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania.

- *zabezpieczenie wartości godziwej*

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat; zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zakwalifikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży wynikających ze zmiany stóp procentowych oraz stosowała zabezpieczenie wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej nieruchomości wynikających ze zmiany bieżącego kursu walutowego.

- *zabezpieczenie przepływów pieniężnych*

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, zaś nieefektywną

część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych odniesione na kapitał, jako efektywne zabezpieczenie, zyski i straty odnoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na rachunek zysków i strat (np. w formie amortyzacji) lub jednorazowo w formie korekty początkowego kosztu nabycia lub wartości bilansowej zabezpieczanej pozycji.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu zabezpieczenia wielkości przyszłych przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów/pasywów Banku lub portfela wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

(I) Utrata wartości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów ('zdarzenie powodujące stratę'), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia. Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez posiadacza składnika aktywów informacje dotyczące następujących zdarzeń powodujących stratę:

- (a) znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- (b) niedotrzymanie warunków umowy, w tym niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej powyżej 90 dni;
- (c) przyznanie pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- (d) wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy;
- (e) zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- (f) pozyskane informacje wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych.

W pierwszej kolejności Grupa ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości dla istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują dla aktywów, które są indywidualnie nieistotne. Podstawą tego procesu jest podział portfela kredytowego Grupy na istotne ekspozycje kredytowe (kryterium wysokości zaangażowania) oraz pozostałe homogeniczne grupy kredytów. Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości lub istnieją przesłanki utraty wartości, ale oszacowane odpisy aktualizacyjne są równe zero, składnik ten włączany jest

do grup aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy. Grupy te następnie podlegają kolektywnej ocenie pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną, nie są uwzględniane w kolektywnej ocenie utraty wartości. Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego w ramach danego portfela.

Jeśli istnieją obiektywne dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych według amortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika instrumentu finansowego.

Jeżeli istniejące obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów lub grupy aktywów finansowych wycenianych według amortyzowanego kosztu wskazują, że oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z w/w aktywów finansowych nie wystąpią, wtedy kwota odpisu aktualizującego wartość aktywów równa jest ich wartości bilansowej.

Przyszłe przepływy pieniężne w grupie aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana jest kolektywnie, są szacowane na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie) jak też, korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie. Grupa regularnie sprawdza metodologię i założenia przyjęte od oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi.

W celu wyliczenia kwoty rezerwy na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo wykorzystuje się, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia straty (zmodyfikowany parametr PD). Modyfikacje parametru PD pozwalają na uwzględnienie specyfiki poszczególnych produktów oraz okresów ujawniania się strat na tych produktach. Podejście to w szczególności pozwala: 1) na wykrycie już zaistniałych strat jak również 2) strat, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości, lecz jeszcze nie zostały udokumentowane (tzw. rezerwa na straty kredytowe, które „nastąpiły, lecz nie są raportowane” – IBNR).

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów poprzez dokonanie odpisów aktualizujących, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża rachunek zysków i strat okresu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany przez rachunek zysków i strat poprzez dokonanie odpowiedniej korekty odpisów aktualizujących.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięguje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

(m) Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek, lub część budynku lub też oba te elementy), którą Grupa (działając jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym) traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost jej wartości, względnie obie te korzyści. Jednocześnie nieruchomość taka jest a) zajmowana przez Grupę tylko w nieznacznym stopniu oraz nie jest b) przeznaczona na sprzedaż w ramach zwykłej działalności Grupy. W związku z tym przepływy środków pieniężnych uzyskiwane dzięki nieruchomości inwestycyjnej są w dużej mierze niezależne od pozostałych aktywów będących w posiadaniu Grupy.

Nieruchomość inwestycyjna początkowo ujmowana jest wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnej wyceniana jest w oparciu o model wartości godziwej. Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości odnoszona jest do zysku lub straty netto okresu, w którym wystąpiła zmiana. Szacunek wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej odzwierciedla warunki rynkowe na dzień bilansowy.

(n) Rzeczowe aktywa trwałe

(i) Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem budynków i gruntów wykazuje się według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne / umorzeniowe oraz z tytułu trwałej utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia / koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Budynki i grunty wykazuje się według modelu opartego na wartości przeszacowanej tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się w wartości przeszacowanej, stanowiącej jej wartość godziwą na dzień przeszacowania, pomniejszonej o kwotę późniejszej zakumulowanej amortyzacji

i późniejszych zakumulowanych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości. Przeszacowania przeprowadza się na tyle regularnie, aby wartość bilansowa nie różniła w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy.

Efekt przeszacowania jest odzwierciedlony w rezerwie rewaluacyjnej/kapitale z aktualizacji w przypadku wzrostu wartości lub w rachunku zysków i strat w przypadku spadku wartości bilansowej składnika. Jednakże zwiększenie wartości ujmowane jest jako przychód w takim zakresie, w jakim odwraca ono zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które poprzednio ujęto jako koszt danego okresu. Analogicznie zmniejszenie wartości aktywów wynikające z przeszacowania rozlicza się z odnośną nadwyżką powstałą w wyniku poprzednio dokonanego przeszacowania tego aktywów.

Całość nadwyżki z przeszacowania realizuje się w momencie wycofania z użycia lub zbycia składnika aktywów.

(ii) Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

(o) Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa spełniające następujące wymagania:

- można je wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie, jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań,
- wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

(i) Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości przeprowadza się na dzień bilansowy. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

(ii) Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

(iii) Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

(iv) Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

(p) Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do rachunku zysków i strat).

W przypadku budynków podlegających wycenie do wartości godziwej saldo zakumulowanego umorzenia w dniu przeszacowania jest eliminowane z wartości bilansowej brutto, a wartość bilansowa netto korygowana do wartości przeszacowanej.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Wartość firmy oraz inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Szacowane okresy użytkowania są następujące:

• budynki i budowle	50 lat
• inwestycje w obce środki trwałe	okres najmu, dzierżawy, leasingu
• maszyny i urządzenia	3 - 5 lat
• wyposażenie	5 lat
• koszty wytworzenia oprogramowania	3 lata
• oprogramowanie komputerowe	3 lata

(q) Leasing

(i) Grupa jako leasingodawca

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

(ii) *Grupa jako leasingobiorca*

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

(r) Pozostałe składniki bilansu

(i) Pozostałe należności handlowe i inne należności

Należności handlowe i inne należności są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

(ii) Zobowiązania

Zobowiązania, inne niż zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty.

(iii) Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełniane, Grupa zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży oraz dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do sprzedaży) w kwocie niższej z:

1. jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;

2. jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

(iv) Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych – z punktu widzenia rachunku przepływów pieniężnych na stan środków pieniężnych składa się wartość gotówki (gotówka w kasach i Banku Centralnym) oraz jej ekwiwalentów, na które składają się salda na rachunkach bieżących i rachunkach lokat jednodniowych w innych bankach.

(s) Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny aktywów pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależne od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalną stanowi wartość użytkowa lub wartość sprzedaży netto w zależności od tego, która z wyżej wymienionych wartości na moment przeprowadzania przeglądu jest wyższa. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwracaniu.

W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwracaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałaby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

(t) Kapitały

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego

(i) Nabyte akcje własne

Jeśli Grupa nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego.

(ii) Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach „pozostałych zobowiązań”.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- wyceny instrumentów finansowych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego z tytułu ujęcia powyższych wycen. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawach. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o wynik przypadający na udziały mniejszości.

(u) Rozliczenia międzyokresowe

Koszty rozliczane w czasie

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach.

Koszty rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe aktywa”.

Przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Inne zobowiązania”.

(w) Świadczenia pracownicze

(i) Programy określonych składek

Wydatki ponoszone w związku z programem określonych składek są ujmowane jako koszty w rachunku zysków i strat.

(ii) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę) zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną nie dyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę (bez względu na termin zapłaty) w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

(iii) Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych, inne niż plany emerytalne, są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są należne w całości w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych. Dodatkowo w okresach kwartalnych dokonuje się korekt wartości rezerwy na podstawie przeprowadzonych szacunków. Rezerwy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Rezerwy” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w rachunku zysków i strat. Począwszy od 2007 r. Bank dokonał zmiany zasad rachunkowości odnośnie sposobu ujmowania rezerw na odprawy emerytalne, przyjmując podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych.

Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Bank ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu)
- b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Banku. W związku z dokonaną zmianą Bank prezentuje w bilansie wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne. Bank dokonał zmiany zasad rachunkowości prospektywnie, ze względu na niematerialność.

Grupa ING BSK uczestniczy w długoterminowym programie motywacyjnym, zainicjowanym przez ING Group NV. ING Group NV przyznał kadrze kierowniczej wyższego szczebla (członkom Zarządu, dyrektorom naczelnym i innym pracownikom wytypowanym przez Zarząd) prawa do objęcia opcji na akcje ING Group NV i warunkowe prawa do objęcia świadectw depozytowych w odniesieniu do akcji ING. Celem programów opcji na akcje i udziału w zysku, poza promowaniem trwałego rozwoju ING Group NV, jest pozyskanie, utrzymanie i motywowanie kadry wyższego szczebla i pracowników objętych tym programem.

Realizując programy kapitałowych świadczeń pracowniczych ujmuje się je jako koszty, które drugostronnie wpływają na zwiększenie zobowiązań.

ING Group NV posiada akcje własne w celu wypełnienia, w sposób pośredni lub bezpośredni, zobowiązań wynikających z prowadzonego programu opcji na akcje oraz w celu zabezpieczenia pozycji ryzyka wynikającego z przedmiotowych opcji (tak zwane zabezpieczenie „delta hedge”). W związku z powyższym, przyznane opcje są zabezpieczone zabezpieczeniem delta (delta hedge) mając na uwadze następujące parametry: ustaloną cenę wykonania, cenę otwarcia, stopę zerokuponową, dochód z dywidendy, spodziewaną zmienność oraz zachowanie pracowników objętych programem.

Zabezpieczenie podlega regularnym korektom w terminach określonych z góry. Zaangażowanie wynikające z programu udziału w zysku nie podlega zabezpieczeniu. Zobowiązania dotyczące tych programów są finansowane w drodze emisji akcji własnych.

Prawa wynikające z opcji są ważne przez okres od pięciu do dziesięciu lat. Opcje niezrealizowane w tym okresie wygasają. Przyznane opcje pozostają ważne do czasu wygaśnięcia, nawet jeżeli program opcji dobiegł końca. Prawa na opcje podlegają określonym warunkom, w tym minimum gwarantowanemu, ciągłemu okresowi realizacji. Cena realizacji opcji odpowiada kwotowanej cenie akcji ING Group NV w dniu przyznania opcji.

Uprawnienie do otrzymania świadectw depozytowych w odniesieniu do akcji ING jest przyznawane warunkowo. Jeżeli uczestnik programu pozostaje nieprzerwanie zatrudniony przez okres trzech lat od daty przyznania uprawnienia, uprawnienie staje się bezwarunkowe. Rokrocznie Zarząd ING Group NV podejmuje decyzję o kontynuacji oraz o zakresie programów opcji na akcje i udziału w zysku.

(x) Rezerwy

Rezerwy, w tym na zobowiązania pozabilansowe, są ujmowane w bilansie, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów (prawo zwyczajowe) mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy

przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz, tam gdzie to dotyczy, ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań. W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem takie jak: gwarancje, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe.

(y) Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych zaliczanych do kategorii dostępnych do sprzedaży, kredytów i pożyczek oraz utrzymywanych do terminu zapadalności ujmowane są w rachunku zysków i strat w wysokości zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu bądź desygnowanych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są ujmowane w przychodach z tytułu odsetek.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane (zewnętrzne) przez strony umowy prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży oraz przeznaczonych do obrotu.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

(z) Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę i obejmują udzielenie kredytów, opłaty za zobowiązanie się Grupy do udzielenia kredytu, opłaty za wydanie kart, usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami. Przychody z tytułu prowizji obejmują również marże transakcyjne na pochodnych instrumentach walutowych zawieranych z klientami korporacyjnymi.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych

są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami, są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

(aa) Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

Na wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia aktywów finansowych zaklasyfikowanych do dostępnych do sprzedaży oraz przychody z tytułu dywidend. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

(bb) Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu oraz desygnowanych przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja obejmuje również punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Bank zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu bądź klasyfikowanych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

(cc) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy

Są to w szczególności wynik z tytułu posiadania nieruchomości inwestycyjnej, zbycia aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych), przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny, koszty rezerw na sprawy sporne oraz z tytułu przekazanych darowizn.

(dd) Udziały mniejszości

Udziały mniejszości stanowią tę część zysku lub straty oraz wyników netto uzyskanych z działalności oraz aktywów netto jednostki zależnej, które można przyporządkować do udziałów nie należących (bezpośrednio lub pośrednio przez jednostki zależne) do jednostki dominującej.

(ee) Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

(ff) Odroczony podatek dochodowy

Grupa tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako „Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Ujemną różnicę netto wykazuje się w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy;
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodu;
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową)

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

Aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego Grupa wykazuje w bilansie po skompensowaniu na poziomie każdej ze spółek podlegającej konsolidacji. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytułu prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą tego samego podatnika.

(gg) Inne podatki

Przychody, koszty i aktywa ujmowane są w kwocie pomniejszonej o wartość podatku od towarów i usług, podatku od czynności cywilno-prawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od władz podatkowych; wtedy podatek od sprzedaży jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów.

Kwota netto podatku od sprzedaży możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz władz podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

Porównywalność danych finansowych – zmiany w sposobie prezentacji

W sporządzonym za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku sprawozdaniu finansowym Bank dokonał zmian w sposobie prezentacji niektórych pozycji rachunku zysków i strat. Zmiany te polegały głównie na uszczegółowieniu prezentacji wybranych pozycji oraz agregacji pozycji o podobnym charakterze lub zawierających wyceny produktów finansowych o tej samej bądź zbliżonej charakterystyce.

Taka sytuacja miała miejsce w przypadku „Wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” oraz „Wyniku z pozycji wymiany”. W przypadku obu pozycji, głównym czynnikiem je kształtującym były składniki wyceny instrumentów finansowych, podzielone dotychczas dla celów prezentacji na element wyceny „do rynku” i zmiany z tytułu zmian kursów walutowych. Zdaniem Banku połączenie tych pozycji w jednej linii sprawozdania finansowego lepiej prezentuje wynik osiągany na poszczególnych instrumentach finansowych i ułatwia ich analizę. Ponadto z pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” przeniesiono do „Wyniku z tytułu prowizji” marże transakcyjne na pochodnych instrumentach walutowych zawieranych z klientami.

Analogicznie z „Wyniku z pozycji wymiany” do „Wyniku z tytułu prowizji” zostały przeniesione prowizje otrzymywane z tytułu transakcji wymiany walut dokonywanych w oddziałach Banku, które tworzą stabilny z roku na rok strumień przychodów.

Pozycja „Przychody z tytułu dywidend” oraz „Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych” zostały połączone w jedną linię „Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych”.

Dodatkowo Bank przeprowadził szczegółową analizę treści ekonomicznej poszczególnych pozycji dotychczas prezentowanych w „Pozostałych przychodach/kosztach operacyjnych” i dokonał jednoznacznego ich podziału ze względu na charakter na typowo przychodowe i kosztowe, a jednocześnie przeniósł do „Wyniku z tytułu prowizji” te pozycje, które mają charakter typowo prowizyjny i wykazują stabilną tendencję na przestrzeni kolejnych okresów.

Z pozycji „Koszty działania banku” do pozycji „Pozostałe przychody i koszty operacyjne” przeniesione zostały koszty związane z bezpośrednim utrzymaniem budynków.

Pozycja „Koszty działania banku i koszty ogólnego zarządu” oraz „Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych ” zostały połączone w jedną linię „Koszty działania banku”.

Niewielka zmiana została również przeprowadzona w odniesieniu do pozycji „Odpisy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe”, z której zostały wyłączone elementy dotyczące wycen nieruchomości własnych, i przeniesione do nowo utworzonej kategorii w pozycji „Pozostałe koszty”.

Rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2006 roku został przekształcony, w celu zapewnienia porównywalności.

W sporządzonym na dzień 31.12.2007 r. sprawozdaniu finansowym Bank dokonał zmiany w sposobie prezentacji w bilansie gotówki powierzonej outsourcerowi (zewnętrzna firma zarządzająca na zlecenie obiegiem gotówki będącej w posiadaniu Banku). Zmiana polegała na przeniesieniu z pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom” do pozycji „Kasa, środki w Banku Centralnym”. Za powyższą zmianą przemawia fakt, że pomimo, iż zgodnie z warunkami umowy ryzyko w całości przenoszone jest na outsourcera to faktycznie Bank zachowuje kontrolę nad składnikami aktywów. Wspomniana zmiana dotyczy także prezentacji środków pieniężnych w rachunku przepływów pieniężnych.

Na dzień 31.12.2007 r. wyodrębniono w aktywach i pasywach bilansu pozycję „Pochodne instrumenty zabezpieczające”, w której zaprezentowano wycenę bilansową instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej i dokonano przesunięcia odpowiednich kwot z pozycji „Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” oraz „Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”. Następstwem wspomnianej zmiany w bilansie była zmiana w rachunku przepływów pieniężnych. Polegała ona na przesunięciu odpowiednich kwot z pozycji „Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” do pozycji „Zmiana stanu innych aktywów” oraz z pozycji „Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” do pozycji „Zmiana stanu innych zobowiązań”.

Dodatkowo w sprawozdaniu Bank dokonał zmiany prezentacji krótkiej pozycji księgowej na papierach dłużnych przeznaczonych do obrotu. Poprzednio, krótka pozycja księgowa na papierach dłużnych przeznaczonych do obrotu była prezentowana netto, tzn. pomniejszała kwotę papierów dłużnych przeznaczonych do obrotu. Według zmienionej zasady prezentacji krótka pozycja na papierach wartościowych przeznaczonych do obrotu prezentowana jest brutto tj. w zobowiązaniach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zmiana prezentacji krótkiej pozycji księgowej na papierach dłużnych przeznaczonych do obrotu nie wpływa na wynik finansowy Banku, natomiast powoduje zwiększenie sumy bilansowej Banku o kwotę krótkiej pozycji.

Na dzień 31.12.2007 r. Bank utworzył nowy portfel dłużnych papierów wartościowych – utrzymywanych do terminu wymagalności. Intencją Banku jest utrzymywanie aktywów finansowych zakwalifikowanych do tej kategorii do terminu wymagalności.

W sporządzonym na dzień 31.12.2007 r. sprawozdaniu finansowym Bank dokonał zmiany w sposobie prezentacji w notach bilansowych inwestycyjnych lokat terminowych (ILT). Zmiana polegała na przeniesieniu odpowiednich kwot z pozycji „Zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego – depozyty terminowe” do pozycji „Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego – depozyty gospodarstw domowych – depozyty terminowe”.

W sporządzonym na dzień 31.12.2007 r. sprawozdaniu finansowym Bank dokonał zmiany w sposobie kalkulacji zmiany stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych. Wartości prezentowane obecnie w rachunku przepływów pieniężnych w pozycji „zmiany środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych” w opinii Banku w lepszym stopniu odzwierciedlają wpływ zmian kursów walut na zmianę stanu środków pieniężnych.

Bilans oraz rachunek przepływów pieniężnych za okresy wcześniejsze zostały przekształcone w celu zapewnienia porównywalności.

*Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku.*

		Rachunek zysków i strat przed zmianą układu																								
	Rachunek zysków i strat	Przychody z tytułu odsetek	Koszty odsetek	Wynik z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty prowizji	Wynik z tytułu prowizji	Przychody z tytułu dywidendy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianianych do wartości godziwej przez rok zysków i strat	Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	Wynik z wyceny do wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej	Wynik z aktywów do zbycia i aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	Wynik z rewaluacji pozycji walutowych i transakcji FX	Pozostałe przychody operacyjne	Pozostałe koszty operacyjne	Wynik na działalności podstawowej	Koszty działania banku i koszty ogólnego zarządu	Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych	Wynik z tytułu zbycia aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży	Odpiy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	Zysk (strata) brutto	Podatek dochodowy	Zysk (strata) netto	
	31.12.2006 Grupa skonsolidowana	2 003 220	-1 066 916	936 304	738 581	-89 905	648 676	2 561	552	20 017	3 652	-127	-1 260	148 539	54 773	-39 057	1 774 630	-1 092 446	-141 625	-998	173 920	39 850	753 331	-155 380	597 951	
Rachunek zysków i strat po zmianie układu	Przychody z tytułu odsetek	2 003 220																							2 003 220	
	Koszty odsetek		-1 066 916																						-1 066 916	
	Wynik z tytułu odsetek																								936 304	
	Przychody z tytułu prowizji				737 744									90 046 [A]		-2 602 [B]									825 188	
	Koszty prowizji					-89 905																			-89 905	
	Wynik z tytułu prowizji																								735 283	
	Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych							2 561		20 017															22 578	
	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zyskow i strat oraz rewaluacja									-679					58 493										57 814	
	Pozostałe przychody i koszty operacyjne									1 231		3 652	-127	-1 260		49 252	-12 551 [C]		-7 147		-998	-2 598 [D]			29 454	
	Wynik na działalności podstawowej																									1 781 433
	Koszty działania banku				837											2 771 [E]			-1 085 299	-141 625					-1 223 316	
	Pozostałe koszty															2 750 [F]	-23 904					10 623 [G]			-10 531	
	Odpiisy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe																					165 895			165 895	
	Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych																						39 850			39 850
	Zysk (strata) brutto																									753 331
Podatek dochodowy																								-155 380	-155 380	
Zysk (strata) netto	2 003 220	-1 066 916	936 304	738 581	-89 905	648 676	2 561	552	20 017	3 652	-127	-1 260	148 539	54 773	-39 057	1 774 630	-1 092 446	-141 625	-998	173 920	39 850	753 331	-155 380	597 951		

- {A}-przeniesienie dotyczy: prowizji z tytułu operacji wymiany oraz marży transakcyjnej na pochodnych instrumentach walutowych i wyniku z operacji wymiany transakcji walut
 {B}-przeniesienie dotyczy: kosztów prowizji zawieszonych dotyczących spisanych należności KUP i NKUP i przychodów prowizyjnych związanych z obsługą kadrowo-płacową
 {C}-przeniesienie dotyczy: innych kosztów operacyjnych, które ze względu na swoją treść ekonomiczną wpływają na pomniejszenie pozostałych przychodów
 {D}-przeniesienie dotyczy: odpisów na utratę innych aktywów niefinansowych,
 {E}- przeniesienie dotyczy: przychodów związanych z kosztami działania banku
 {F}- przeniesienie dotyczy: innych przychodów operacyjnych, które ze względu na treść ekonomiczną wpływają na pomniejszenie kosztów (m.in. refaktury)
 {G}-przeniesienie dotyczy: wyceny do wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności jest prezentowana w układzie branżowym Grupy oraz w układzie geograficznym. Podstawowym wzorem sprawozdawczym Grupy są segmenty branżowe. Wynika to z funkcjonującej w Grupie struktury zarządzania oraz systemu wewnętrznego raportowania.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów i kosztów segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości stosowanych przez Grupę, zawartych w notach opisujących stosowane zasady rachunkowości. W szczególności ustalenia dochodów i kosztów odsetkowych wewnętrznych i zewnętrznych dla poszczególnych segmentów dokonuje się przy wykorzystaniu systemu cen transferowych. Ceny transferowe wyznaczane są w oparciu o jedną krzywą rentowności dla danej waluty wspólną dla produktów aktywnych i pasywnych. Cena transferowa wyznaczona dla produktów aktywnych i pasywnych o tym samym położeniu na krzywej rentowności jest jednakowa. Możliwe są modyfikacje wyjściowej ceny transferowej otrzymane z wyceny produktu na krzywej rentowności, a czynnikami korygującymi cenę transferową mogą być: premia za pozyskanie długoterminowej płynności, dopasowanie pozycji Grupy, koszt zabezpieczenia w przypadku produktów skomplikowanych oraz polityka cenowa. Wykorzystując równania matematyczne – na podstawie stawek kwotowań dostępnych w serwisach informacyjnych – budowane są następnie krzywe dochodowości.

Przychody i koszty, wyniki, aktywa i pasywa segmentu zawierają te elementy, które bezpośrednio można przyporządkować do danego segmentu, jak również te, które można przypisać do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki.

Segmenty branżowe

Podstawowym podziałem stosowanym przez Grupę jest podział branżowy. Zarządzanie Grupą kapitałową ING Banku Śląskiego odbywa się poprzez podział działalności na następujące segmenty branżowe:

- detaliczny,
- korporacyjny,
- rynków finansowych, ALCO.

W ramach działalności detalicznej Grupa Kapitałowa Banku obsługuje osoby prywatne (segment klientów masowych i klientów zamożnych) oraz małe firmy. Działalność ta jest analizowana w ujęciu następujących produktów: produkty kredytowe (overdraft w ROR, kredyty związane z kartami, kredyty ratalne, kredyty mieszkaniowe, kredyty hipoteczne), kredyty kontraktowe udzielane przez Kasę Mieszkaniową, kredyty hipoteczne udzielane przez Śląski Bank Hipoteczny, produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe, rachunki oszczędnościowe), jednostki uczestnictwa funduszy ING, usługi maklerskie realizowane przez ING Securities. SA, karty bankowe.

Działalność korporacyjna obejmuje obsługę klientów instytucjonalnych, w ramach której wyróżniane są następujące segmenty: klienci strategiczni, duże firmy oraz średnie firmy. Grupa kapitałowa prowadzi dla działalności korporacyjnej sprawozdawczość w podziale na produkty kredytowe (kredyty obrotowe, inwestycyjne), produkty depozytowe (rachunki bieżące lokaty terminowe i negocjowane, rachunki oszczędnościowe), usługi w zakresie powiernictwa, operacje na rynku kapitałowym realizowane przez podmiot dominujący i ING Securities oraz pośrednictwo w usługach leasingowych.

Rynki finansowe obejmują operacje dokonywane na rynkach pieniężnych i kapitałowych prowadzone

zarówno na rachunek własny jak i na rzecz klientów. W ramach tej działalności wyróżnia się produkty rynków walutowych, pieniężnych i instrumentów pochodnych, operacje papierami wartościowymi (papiery skarbowe, akcje i obligacje). Pozycja *Rynki finansowe - przychody segmentu ogółem* przedstawia przychody z działalności handlowej na własny rachunek. Przychody ze sprzedaży produktów rynków finansowych dla segmentu korporacyjnego i segmentu detalicznego uwzględnione są w przychodach tych segmentów.

ALCO (Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami) zajmuje się przede wszystkim inwestowaniem środków pochodzących z funduszy własnych oraz finansowaniem niektórych aktywów podmiotu dominującego. Głównym elementem przychodów z działalności podstawowej ALCO są przychody z inwestowania funduszy własnych (kapitału księgowego). Przychody te korygowane są następnie o odsetki naliczone od kapitału ekonomicznego wymaganego przez poszczególne linie biznesowe (segment detaliczny, korporacyjny, rynki finansowe). Odsetki od kapitału ekonomicznego są alokowane z linii ALCO na poszczególne linie biznesowe według ich zapotrzebowania na kapitał ekonomiczny.

Podstawą wydzielenia segmentu korporacyjnego i detalicznego jest podział branżowy, określony wewnętrznymi regulacjami podmiotu dominującego Grupy.

Segmenty geograficzne

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności – ciąg dalszy

w tysiącach zł	31.12.2007						31.12.2006					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	RAZEM	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	RAZEM
			Trading	ALCO					Trading	ALCO		
Przychody segmentu ogółem	1 148 570	741 907	110 129	69 066		2 069 671	984 244	619 037	146 203	71 798		1 821 283
Działalność podstawowa	1 133 558	714 394	98 302	123 418		2 069 671	961 664	583 422	135 393	140 804		1 821 283
Dochody od kredytów i kart kredytowych	223 791	207 662				431 454	223 781	166 086				389 868
<i>Dochody odsetkowe zewnętrzne</i>	<i>339 182</i>	<i>638 137</i>					<i>286 041</i>	<i>444 144</i>				
<i>Koszty odsetkowe wewnętrzne</i>	<i>-173 522</i>	<i>-512 229</i>					<i>-114 504</i>	<i>-334 018</i>				
<i>Dochody prowizyjne/ pozostałe dochody</i>	<i>58 131</i>	<i>81 754</i>					<i>52 245</i>	<i>55 961</i>				
Dochody od depozytów	616 007	276 522				892 529	574 880	230 348				805 228
<i>Koszty odsetkowe zewnętrzne</i>	<i>-719 888</i>	<i>-368 122</i>					<i>-602 826</i>	<i>-352 955</i>				
<i>Dochody odsetkowe wewnętrzne</i>	<i>1 091 432</i>	<i>534 934</i>					<i>944 587</i>	<i>470 884</i>				
<i>Dochody prowizyjne/ pozostałe dochody</i>	<i>244 462</i>	<i>109 710</i>					<i>233 119</i>	<i>112 419</i>				
Dochody od funduszy powierniczych	203 096					203 096	91 795					91 795
Dochody z działalności maklerskiej i powierniczej	47 184	87 490				134 675	36 855	78 563				115 418
Pozostałe dochody z działalności podstawowej	-10 950	-2 077	253 929	123 418		364 320	-14 546	-527	253 394	140 804		379 125
Sprzedaż produktów FM	10 831	144 796	-155 627			0	9 049	108 952	-118 001			0
Dochody z tytułu udziałów w PTE	43 598					43 598	39 850					39 850
Wynik na kapitale ekonomicznym	15 012	27 513	11 827	-54 352		0	22 580	35 615	10 810	-69 005		0
Koszty segmentu ogółem	894 025	449 228	47 417	2 561	-6 738	1 386 493	778 018	411 975	41 500	-11 261	13 615	1 233 847
Koszty operacyjne	894 025	449 228	47 417	2 561	-6 738	1 386 493	778 018	411 975	41 500	-11 261	13 615	1 233 847
<i>w tym amortyzacja</i>	<i>122 121</i>	<i>25 248</i>	<i>7 430</i>			<i>154 799</i>	<i>111 728</i>	<i>23 099</i>	<i>6 798</i>			<i>141 625</i>
Wynik segmentu	254 545	292 678	62 712	66 505	6 738	683 178	206 226	207 062	104 704	83 059	-13 615	587 436
Koszty ryzyka	-40 258	-63 553	0	0		-103 811	-21 226	-144 669	0	0		-165 895
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	294 803	356 231	62 712	66 505	6 738	786 989	227 452	351 731	104 704	83 059	-13 615	753 331
Podatek						150 167						155 380
Wynik finansowy netto						636 822						597 951
- przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej						630 724						591 355
- przypadający na udziały mniejszości						6 098						6 596

*Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku.*

w tysiącach złotych	31.12.2007					31.12.2006				
	Segment branżowy				RAZEM	Segment branżowy				RAZEM
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki Finansowe	ALCO		Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki Finansowe	ALCO	
Aktywa i pasywa										
Aktywa segmentu	4 533 063	13 994 252	31 582 557	595 065	50 704 937	3 136 859	11 188 799	32 320 036	569 843	47 215 537
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	97 326				97 326	90 309				90 309
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)					1 208 597					1 170 166
Aktywa ogółem					52 010 860					48 476 012
Zobowiązania segmentu	27 453 096	18 224 624	1 849 293		47 527 013	22 892 361	14 757 315	6 129 416		43 779 092
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)					643 345					918 527
Kapitały własne					3 840 502					3 778 393
Pasywa ogółem					52 010 860					48 476 012
Inne										
Nakłady inwestycyjne	133 991	67 661	7 082	2 901	211 635	92 813	49 146	4 951	281	147 191
Amortyzacja	122 121	25 248	7 430		154 799	111 728	23 099	6 798		141 625
Przepływy pieniężne - działalność operacyjna	2 538 708	725 776	410 874	-6 063 985	-2 388 627	3 070 234	368 981	-2 998 208	3 052 050	3 493 057
Przepływy pieniężne - działalność operacyjna - pozostałe pozycje nieprzypisane segmentom					-465 847					104 134
Przepływy pieniężne - działalność operacyjna razem					-2 854 474					3 597 191
Przepływy pieniężne - działalność inwestycyjna	-91 811	-46 361	-4 853	773	-142 252	-55 866	-29 582	-2 980	2 392	-86 036
Przepływy pieniężne - działalność finansowa	0	-20 903	0	-362 979	-383 882	0	-53 382	0	-357 775	-411 157

2. Wynik z tytułu odsetek

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Przychody odsetkowe i przychody o podobnym charakterze		
- Lokaty, kredyty i pożyczki dla banków	868 146	541 675
- Kredyty i pożyczki dla klientów	924 075	702 247
- Odsetki od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	176 769	140 031
- Odsetki od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	493 688	616 694
- Odsetki od dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności	13 922	0
- Instrumenty reverse repo	3 148	1 727
- Inne	1 685	846
	2 481 433	2 003 220

Z ww. przychodów odsetkowych za rok 2007 kwotę 21.925 tys. zł stanowią przychody od aktywów finansowych, dla których rozpoznano utratę wartości. Za rok 2006 kwota ta wynosiła 32.732 tys. zł. Przychody odsetkowe dla aktywów finansowych obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto, tzn. kwoty uwzględniające dokonane odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości.

Koszty odsetek i podobne koszty		
- Depozyty bankowe	-109 445	-86 562
- Depozyty klientów	-1 231 319	-934 487
- Kredyty i pożyczki otrzymane	-2 319	-3 645
- Instrumenty repo	-89 757	-42 222
	-1 432 840	-1 066 916
Wynik z tytułu odsetek	1 048 593	936 304

3. Wynik z tytułu prowizji

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Przychody z tytułu prowizji		
- Prowizje związane z działalnością maklerską	124 861	113 480
- Prowizje związane z prowadzeniem rachunków klientów	266 495	262 806
- Prowizje związane z udzielaniem kredytów	119 413	94 027
- Prowizje związane z kartami płatniczymi i kredytowymi	142 871	120 152
- Prowizje związane z dystrybucją jednostek uczestnictwa	213 206	91 198
- Prowizje za usługi powiernictwa i za przechowywanie papierów wartościowych	26 879	23 203
- Prowizje za zagraniczne operacje handlowe	21 603	20 032
- Marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	131 362	90 047
- Pozostałe prowizje	12 307	10 243
	1 058 997	825 188
Koszty opłat i prowizji		
- Prowizje maklerskie	-28 392	-26 842
- Pozostałe prowizje, w tym:	-99 847	-63 063
- koszty BFG	-4 037	-3 402
- koszty KIR	-4 599	-3 448
- zapłacone prowizje związane z obrotem papierami wartościowymi	-7 438	-4 482
- zapłacone prowizje od kart	-38 347	-26 777
	-128 239	-89 905
Wynik z tytułu prowizji	930 758	735 283

4. Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Instrumenty kapitałowe	14 640	5 805
- Instrumenty dłużne	7 600	14 212
- Przychody z tytułu dywidend	2 761	2 561
- Wycena transakcji zabezpieczanej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych	-5 317	0
- Wycena transakcji zabezpieczającej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych	6 096	0
Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych	25 780	22 578

5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
<u>Wynik na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu</u>	372 037	280 886
- Wynik na instrumentach kapitałowych	-3 127	-402
- Wynik na instrumentach dłużnych	-49 096	25 238
- Wynik na instrumentach pochodnych:	424 260	256 050
<i>transakcje pochodne walutowe</i>	438 602	236 984
<i>transakcje pochodne na stopę procentową</i>	-31 775	14 968
<i>transakcje pochodne związane z papierami wartościowymi</i>	17 433	4 098
<u>Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych wg wartości godziwej przy początkowym ujęciu</u>	6 345	-607
- Wynik na instrumentach dłużnych	6 345	-607
<u>Wynik z rewaluacji pozycji bilansowych</u>	-374 828	-222 465
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja	3 554	57 814

Wynik na instrumentach kapitałowych zawiera wynik netto na obrocie kapitałowymi papierami wartościowymi.

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi oraz instrumentami rynku pieniężnego (bony skarbowe). Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie instrumentami na stopę procentową (FRA, IRS/CIRS), instrumentami walutowymi (swap, opcje) oraz opcjami na indeks giełdowy.

Wynik odsetkowy dla dłużnych papierów wartościowych zaprezentowany jest w wyniku z tytułu odsetek.

6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Odzyskane należności nieściągalne	1 169	1 067
- Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową	2	8 103
- Sprzedaż pozostałych usług	4 968	5 254
- Wynik z tytułu aktywów do zbycia i aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-107	-127
- Wynik z tytułu zbycia aktywów (środków trwałych, wartości niematerialnych i nieruchomości własnych)	101	-998
- Odpis na utratę wartości innych aktywów niefinansowych	-2 524	-2 598
- Wynik z tytułu nieruchomości inwestycyjnych:	6 095	14 344
<i>czynsze z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej</i>	14 418	14 944
<i>wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej</i>	-1 373	3 652
<i>koszty bezpośredniego utrzymania nieruchomości inwestycyjnej</i>	-6 950	-4 252
- Korekta wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń	-8 214	-1 260
- Wycena transakcji zabezpieczającej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej nieruchomości	7 813	1 231
- Odpis na utratę wartości nieruchomości inwestycyjnej	-3 947	0
- Inne przychody operacyjne z tytułu składek na ubezpieczenie kredytów hipotecznych	1 924	779
- Inne przychody - zwroty, koszty rzeczowe i osobowe	826	345
- Inne przychody operacyjne z tytułu otrzymanych odsetek naliczonych pozabilansowo	1 841	2 451
- Inne	7 441	863
Razem	17 388	29 454

W pozycji "Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową" według stanu na 31.12.2006 r. ujęta jest wartość odszkodowania otrzymanego przez Bank z tytułu szkody wynikającej z ryzyka operacyjnego w kwocie 8.100 tys. zł.

Pozycja "Sprzedaż pozostałych usług" dotyczy przede wszystkim sprzedaży usług w ośrodkach wypoczynkowych jednej ze spółek zależnych ING Banku Śląskiego S.A.

7. Koszty działania banku

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Koszty pracownicze:	687 325	579 155
<i>wynagrodzenia, w tym:</i>	569 255	485 268
<i>odprawy emerytalne</i>	2 894	4 058
<i>świadczenia na rzecz pracowników</i>	118 070	93 887
<i>koszty szkoleń</i>	21 220	13 065
- Koszty ogólnego-administracyjne:	535 168	502 536
<i>koszty rzeczowe</i>	103 533	89 849
<i>podatki i opłaty (w tym PFRON)</i>	7 493	7 162
<i>koszty utrzymania i wynajmu budynków</i>	134 569	130 655
<i>usługi łączności</i>	63 596	65 240
<i>usługi leasingowe</i>	12 022	10 483
<i>usługi remontowe</i>	30 560	31 873
<i>licencje i patenty</i>	17 198	15 962
<i>koszty doradztwa i konsultingu</i>	82 965	81 406
<i>najem zasobów komputerowych</i>	19 314	15 089
<i>pozostałe usługi obce</i>	63 918	54 817
- Amortyzacja	154 799	141 625
<i>amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych</i>	96 509	98 700
<i>amortyzacja wartości niematerialnych</i>	58 290	42 925
Razem	1 377 292	1 223 316

8. Pozostałe koszty

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Darowizny	2 492	1 290
- Roszczenia sporne	1 348	18 287
- Wycena do wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych	4 357	-10 623
- Inne	1 004	1 577
Razem	9 201	10 531

Koszty operacyjne z tytułu roszczeń spornych obejmują koszty dotyczące spraw spornych związanych z nienależytym wykonaniem umów, spraw o charakterze przestępczym oraz spraw dotyczących roszczeń byłych pracowników.

9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	99 806	129 447
- Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-123 503	-211 092
Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-23 697	-81 645
<i>w tym:</i>		
- dotyczące kredytów i pożyczek zagrożonych utratą wartości	-30 535	-71 163
- IBNR	6 860	-10 482
- Odpisanie należności nieściągalnych	78 031	73 108
- Rozwiązanie odpisów z tytułu odzyskanych należności uprzednio spisanych	-159 925	-150 267
Netto odpisy z tytułu należności nieściągalnych	-81 894	-77 159
- Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży:	0	0
- akcji i udziałów w jednostkach stowarzyszonych i udziałów mniejszościowych	0	0
- Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży:	-6	-160
- akcji i udziałów w jednostkach stowarzyszonych i udziałów mniejszościowych	-6	-160
Netto odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-6	-160
- Odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	14 651	12 221
- Rozwiązanie rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-12 865	-19 152
Netto odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	1 786	-6 931
<i>w tym:</i>		
- dotyczące portfela zagrożonego utratą wartości	1 786	-6 931
- IBNR	0	0
Razem odpisy	192 488	214 776
Razem rozwiązanie odpisów	-296 299	-380 671
Netto odpisy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-103 811	-165 895

10. Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A.	43 598	39 850
Razem	43 598	39 850

11. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Bieżący podatek		
Bieżący rok	117 218	103 953
Korekta rozliczenia podatkowego dotycząca roku ubiegłego	6 332	-155
	123 550	103 798
- Podatek odroczony		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	25 347	50 467
Korzyści wykorzystania straty podatkowej	0	-4
	25 347	50 463
- zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	1 270	1 119
Razem podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	150 167	155 380

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

- Zysk brutto	786 989	753 331
- Podatek dochodowy 19%	149 528	143 133
- Zwiększenia - koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	12 008	27 675
- rezerwa na przewidywane straty	657	1 529
- PFRON	915	892
- rezerwy / impairment na należności w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	96	15 968
- wydatki na reprezentację i reklamę w części przekraczającej limit określony ustawą	0	1 560
- koszty reprezentacji	1 477	0
- koszty z tytułu płatności zagranicznych	264	234
- koszty spisania należności kredytowych i pozakredytowych	6 384	1 652
- rezerwa na płatność dotyczącą kary UOKiK	0	2 677
- przyspieszona amortyzacja z tytułu skrócenia ekonomicznego okresu użyteczności systemu obsługi masowych płatności	0	847
- inne	2 215	2 316
- Zmniejszenia - przychody niepodlegające opodatkowaniu	12 639	16 547
- dochód zwolniony podmiotowo	592	581
- przychody z tytułu otrzymanych dywidend	523	483
- rozwiązanie rezerwy na przewidywane straty	424	798
- amortyzacja nieruchomości	2 073	1 958
- udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	8 284	7 572
- wycena bilansowa kredytów	0	496
- sprzedaż środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	0	1 933
- inne	743	2 726
- Podatek dochodowy 19% +/- zwiększenia +/- zmniejszenia	148 897	154 261
- zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	1 270	1 119
Podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	150 167	155 380
Efektywna stawka podatkowa	19,08%	20,63%

12. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję jednostki dominującej za rok 2007 oparte było na zysku netto w kwocie 630.724 tys. zł. (rok 2006: 591.355 tys. zł.) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w analogicznym okresie w liczbie 13.010.000 (rok 2006: 13.010.000).

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	630 724	591 355
- Średnia ważona ilość akcji zwykłych	13 010 000	13 010 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)	48,48	45,45

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

W ciągu roku 2007 jak również w ciągu roku 2006 ilość akcji składających się na kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. nie uległa zmianie. W opisywanym okresie Bank nie emitował obligacji zamiennych na akcje oraz opcji na akcje. Kapitał zakładowy dzieli się w całości na akcje zwykłe (nie ma akcji uprzywilejowanych). Ze względu na powyższe wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

13. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku w dniu 9 maja 2007 r. zatwierdziło wypłatę dywidendy za rok 2006 w wysokości 27,90 zł brutto za 1 akcję, co stanowi 362 979 tys. zł. Wypłata dywidendy miała miejsce w dniu 11 czerwca 2007 r.

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. proponuje wypłatę dywidendy za rok 2007 w wysokości 11,70 zł brutto za 1 akcję, co stanowi 152 217 tys. zł.

14. Kasa, środki w Banku Centralnym

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Gotówka i pozostałe środki pieniężne	678 072	508 254
- Środki na rachunkach w Banku Centralnym	1 163 653	639 646
Razem	1 841 725	1 147 900

Podmiot dominujący Grupy utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową w wysokości 3,5% wartości depozytów otrzymanych przez Bank. Kwota naliczonej rezerwy pomniejszana jest o równowartość 500 tys. EUR co stanowiło w przeliczeniu kwotę:

- 1.813 tys. zł według stanu na 30.11.2007 r.,
- 1.944 tys. zł według stanu na 31.10.2006 r..

Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej wynosiła:

- 1.497.935 tys. zł dla okresu od 31.12.2007 do 30.01.2008r.,
- 1.190.991 tys. zł dla okresu od 30.11.2006 do 01.01.2007r.

Grupa ma możliwość wykorzystania limitu zadłużenia w Narodowym Banku Polskim w wysokości 0,8 wartości nominalnej rządowych papierów wartościowych obciążonych zastawem, co stanowiło na dzień 31.12.2007 r. kwotę 9.388.779 tys. zł. w porównaniu z 12.166.994 tys. zł według stanu na 31.12.2006 r.

15. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- rachunki nostro	381 145	277 596
- lokaty międzybankowe	14 347 480	12 976 032
- pozostałe należności	345 940	220 665
- kredyty i pożyczki	280 113	170 188
- inne należności	65 827	50 477
- odsetki naliczone	109 791	40 031
Razem (brutto)	15 184 356	13 514 324
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-691	-426
Razem (netto)	15 183 665	13 513 898

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom według terminów zapadalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Z terminem zapadalności:	15 074 565	13 474 293
- do 1 miesiąca	11 822 945	11 330 679
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	737 561	2 026 960
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 512 354	110 542
- powyżej 1 roku do 5 lat	1 705	6 112
- Odsetki naliczone	109 791	40 031
Razem	15 184 356	13 514 324

16. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	6 062 786	6 843 904
- Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	1 844 778	223 518
Razem	7 907 564	7 067 422

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Instrumenty dłużne		
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
Skarb Państwa	4 373 230	5 865 981
Instrumenty dłużne razem	4 373 230	5 865 981
Instrumenty notowane na giełdzie	4 292 647	5 851 518
Instrumenty nienotowane na giełdzie	80 583	14 463
Instrumenty kapitałowe	38 530	16 679
Instrumenty notowane na giełdzie	38 530	16 679
Pochodne instrumenty finansowe	1 651 026	961 244
Razem	6 062 786	6 843 904

Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Instrumenty dłużne, w tym:	1 513 211	142 559
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	1 513 211	142 559
Skarb Państwa	1 381 685	0
Podmioty niefinansowe	131 526	142 559
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	331 567	80 959
Razem	1 844 778	223 518

Grupa wyznaczyła następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy i przez Skarb Państwa oraz wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back.

Desygnowanie ww. obligacji do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji z uwagi na eliminację "niedopasowania księgowego". "Niedopasowanie" polegałoby na niespójności w zakresie ujmowania efektów wyceny pozycji inwestycyjnej w formie ww. obligacji i transakcji IRS, wycenianej w wartości godziwej przez wynik finansowy, zabezpieczającej ryzyko stopy procentowej płynące z inwestycji.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Banku wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu, wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów oraz możliwość ich sprzedaży pozostają po stronie Grupy.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- do 1 miesiąca	872 840	149 185
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	192 738	1 197 034
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	743 798	669 002
- powyżej 1 roku do 5 lat	4 382 511	4 841 027
- powyżej 5 lat	1 715 677	211 174
Razem	7 907 564	7 067 422

Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Saldo na początek okresu	7 067 422	6 155 240
Zwiększenia	419 485 442	903 044 917
- zakup dłużnych papierów wartościowych	417 766 495	902 882 781
- zakup akcji i udziałów w pozostałych jednostkach	823 811	0
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	205 353	161 572
- wycena pozabilansowych instrumentów pochodnych	689 783	564
Zmniejszenia	-418 645 300	-902 132 735
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	-362 666 224	-855 325 914
- wykup dłużnych papierów wartościowych	-50 683 369	-37 971 704
- sprzedaż akcji i udziałów w pozostałych jednostkach	-801 632	0
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	-4 494 075	-8 835 117
Saldo na koniec okresu	7 907 564	7 067 422

Przychody o charakterze odsetkowym z instrumentów dłużnych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Przychody z instrumentów kapitałowych są ujmowane w pozycji przychodów z tytułu dywidend.

Zyski i straty powstające z tytułu transakcji na pochodnych instrumentach finansowych oraz z tytułu zmian wartości godziwej innych instrumentów przeznaczonych do obrotu są ujmowane w pozycji "wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat".

17. Inwestycje

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	8 547 497	12 614 914
<i>pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej</i>	435 531	0
- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	840 776	0
Razem	9 388 273	12 614 914

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu	7 365 286	10 921 628
<i>Obligacje Skarbu Państwa</i>	7 224 265	10 659 886
<i>Bony Skarbu Państwa</i>	141 021	261 742
- Instrumenty dłużne o zmiennym oprocentowaniu	1 158 862	1 667 227
<i>Obligacje Skarbu Państwa</i>	389 829	1 119 430
<i>Obligacje NBP</i>	514 650	516 017
<i>Pozostałe</i>	254 383	31 780
Instrumenty dłużne razem	8 524 148	12 588 855
<i>Instrumenty notowane na giełdzie</i>	7 614 104	11 779 326
<i>Instrumenty nienotowane na giełdzie</i>	910 044	809 529
- Instrumenty kapitałowe		
<i>Instrumenty kapitałowe w cenie nabycia</i>	15 441	27 432
<i>Wycena do wartości rynkowej</i>	21 142	11 868
<i>Utrata wartości</i>	-13 234	-13 241
Instrumenty kapitałowe - wartość bilansowa	23 349	26 059
<i>Instrumenty notowane na giełdzie</i>	78	0
<i>Instrumenty nienotowane na giełdzie</i>	23 271	26 059
Razem	8 547 497	12 614 914

W pozycji "Instrumenty kapitałowe" prezentowane są akcje i udziały kilkunastu podmiotów nienotowanych - z wyjątkiem akcji 1 spółki - na giełdzie. Grupa nie wycenia ich do wartości godziwej. Wyjątek stanowią akcje jednej ze spółek, w której Grupa posiada akcje serii B (nie notowane na giełdzie), natomiast wycena dokonywana jest w oparciu o kurs akcji serii A, znajdujących się w obrocie regulowanym.

Posiadanie części akcji i udziałów związane jest z funkcjonowaniem jednostek Grupy. Są to akcje i udziały m.in. w GPW, CeTO, KIR, SWIFT, BIK. Pozostałe udziały Grupa kwalifikuje do zbycia w drodze sprzedaży lub likwidacji.

Pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
<i>Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu</i>	435 531	0
- Obligacje wyemitowane przez:	435 531	0
<i>Skarb Państwa</i>	435 531	0
Razem	435 531	0

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
<i>Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu</i>	840 776	0
- Obligacje wyemitowane przez:	840 776	0
<i>Skarb Państwa</i>	840 776	0
Razem	840 776	0

Zmiana stanu inwestycji

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Saldo na początek okresu	12 614 914	10 922 919
Zwiększenia	4 099 684	5 110 142
- zakup dłużnych papierów wartościowych	3 586 939	4 460 042
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	512 729	636 794
- zakup akcji i udziałów	10	12 256
- rozwiązanie rezerwy na akcje i udziały	6	1 050
Zmniejszenia	-7 326 325	-3 418 147
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	-5 975 318	-1 511 959
- wykup dłużnych papierów wartościowych	-465 489	-1 323 147
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	-873 536	-581 983
- sprzedaż akcji i udziałów	-11 982	-1 052
- utworzenie rezerwy na akcje i udziały	0	-6
Saldo na koniec okresu	9 388 273	12 614 914

W roku 2007 Grupa sprzedała akcje 2 spółek, których wartość w księgach wynosiła 11.982 tys.zł. Na kwotę tę składa się wartość zaangażowania w następujących podmiotach:

- Stalexport S.A.
- WRJ Inwestycje Sp. z o.o.

W roku 2006 Grupa sprzedała akcje 1 spółki, której wartość w księgach wynosiła 191 tys. zł.

18. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

W portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu znajdują się obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Wartość nominalną obligacji prezentuje tabela poniżej. Korekta z tytułu wyceny transakcji do wartości godziwej wynosiła:

- według stanu na 31.12.2007 r.: -298 tys.zł,
- według stanu na 31.12.2006 r.: 1.330 tys.zł.

Wielkość zobowiązań podlegających zabezpieczeniu ww. aktywami wynosiła:

- według stanu na 31.12.2007 r.: 103.014 tys.zł,
- według stanu na 31.12.2006 r.: 2.282.291 tys.zł.

Wartość nominalna aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
<u>Z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu:</u>		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	102 939	2 227 309
<u>Z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży:</u>		
- bony skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	117 900	92 900
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie kredytu lombardowego	0	870 000

Blokowanie papierów wartościowych odbywa się z uwzględnieniem warunków wynikających z:

- Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. 183 z 2005 roku, poz. 1538),
- Umowy z Narodowym Bankiem Polskim o udzielenie kredytu lombardowego i o zastaw zabezpieczający ten kredyt z 30 grudnia 2003 roku,
- Regulaminu refinansowania banków kredytem lombardowym przez Narodowy Bank Polski, stanowiącego załącznik do uchwały nr 42/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 3 października 2003 roku,
- z istoty transakcji.

19. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych	4 572	0
<i>transakcja Interest Rate Swap</i>	4 572	0
- Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą nieruchomości	0	3 329
<i>transakcja forward walutowy</i>	0	3 329
Razem	4 572	3 329

Kwoty dodatnie z niniejszej tabeli prezentowane są w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w aktywach bilansu natomiast kwoty ze znakiem "-" oznaczają ujemną wycenę i prezentowane są w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w pasywach bilansu.

20. Kredyty i inne należności udzielone klientom

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
<i>Kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego</i>		
- kredyty i pożyczki	2 225 200	2 010 466
w rachunku bieżącym	378 909	493 093
terminowe	1 846 291	1 517 373
- pozostałe należności	110 040	52 171
- odsetki naliczone	7 413	3 892
Razem (brutto)	2 342 653	2 066 529
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-5 840	-11 335
Razem (netto)	2 336 813	2 055 194

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego

- kredyty i inne należności udzielone podmiotom gospodarczym	8 896 590	7 064 684
w rachunku bieżącym	3 103 368	2 386 692
terminowe	5 793 222	4 677 992
- kredyty i inne należności udzielone gospodarstwom domowym	4 928 295	3 615 383
w rachunku bieżącym	965 928	961 359
terminowe	3 962 367	2 654 024
- pozostałe należności	57 128	115 687
- odsetki naliczone	18 690	37 596
Razem (brutto)	13 900 703	10 833 350
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-526 101	-664 859
Razem (netto)	13 374 602	10 168 491

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych

- kredyty i pożyczki	695 188	668 637
w rachunku bieżącym	9 871	2 575
terminowe	685 317	666 062
- odsetki naliczone	2 031	2 459
Razem (brutto)	697 219	671 096
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-29 496	-26 707
Razem (netto)	667 723	644 389

Kredyty i inne należności udzielone klientom - razem

- kredyty i pożyczki	16 745 273	13 359 170
- pozostałe należności	167 168	167 858
- odsetki naliczone	28 134	43 947
Kredyty i inne należności udzielone klientom - brutto	16 940 575	13 570 975
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-561 437	-702 901
Kredyty i inne należności udzielone klientom - netto	16 379 138	12 868 074

Kredyty i inne należności udzielone klientom według terminów zapadalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Z terminem zapadalności:	16 912 441	13 527 028
- do 1 miesiąca	6 181 971	5 458 257
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 304 595	1 016 968
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 427 656	1 985 465
- powyżej 1 roku do 5 lat	4 066 683	3 076 505
- powyżej 5 lat	2 931 536	1 989 833
- Odsetki naliczone	28 134	43 947
Razem	16 940 575	13 570 975

W kwocie odsetek naliczonych na dzień 31.12.2007 r. znajduje się kwota 7.436 tys. zł (18.903 tys. zł według stanu na 31.12.2006 r.) dotycząca odsetek naliczonych niezapłaconych w sytuacji zagrożonej utratą wartości a pochodzących sprzed 01.01.2005 r., na które został dokonany odpis w pełnej wysokości.

Średnia efektywna stopa procentowa dla kredytów i pożyczek (w %)

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Średnia efektywna stopa procentowa dla kredytów i pożyczek w złotych	6,47%	6,33%
- Średnia efektywna stopa procentowa dla kredytów i pożyczek w walutach obcych	5,26%	4,24%

Zgodnie z polityką kredytową ING Bank Śląski S.A. przyjmuje zabezpieczenia spłaty udzielonych kredytów, ustanowione na rachunkach kredytobiorców oraz zabezpieczenia na majątku kredytobiorców. Więcej informacji na temat zabezpieczeń zaprezentowano w rozdziale "Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A." w rozdziale "Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego".

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa nie posiada takich należności.

21. Jakość portfela kredytów i innych należności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Kredyty i inne należności udzielone bankom i klientom (brutto)	32 124 931	27 085 299
- zagrożone utratą wartości	506 707	688 444
- niezagrożone utratą wartości	31 618 224	26 396 855
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-562 128	-703 327
- dotyczący portfela należności zagrożonych utratą wartości	-464 637	-614 603
- dotyczący portfela należności niezagrożonych utratą wartości	-97 491	-88 724
Kredyty i inne należności udzielone bankom i klientom (netto)	31 562 803	26 381 972

W pozycji "Kredyty i inne należności udzielone bankom i klientom" ujęto wartość lokat w innych bankach.

Podział portfela kredytów i innych należności według metody szacunku impairmentu

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Kredyty i inne należności udzielone bankom i klientom (brutto)	32 124 931	27 085 299
- wyceniane indywidualnie	283 342	367 980
- wyceniane portfelowo	31 841 589	26 717 319
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-562 128	-703 327
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych indywidualnie	-276 387	-339 202
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych portfelowo	-285 741	-364 125
Kredyty i inne należności udzielone bankom i klientom (netto)	31 562 803	26 381 972

22. Zmiana stanu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności kredytowych

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Saldo na początek okresu	703 327	805 376
Zmiany w wartości odpisu:		
<i>Utworzenie w okresie</i>	177 859	200 182
<i>Rozwiązanie w okresie</i>	-280 014	-356 262
<i>Odpisy wykorzystane</i>	-113 279	-69 692
<i>Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych</i>	85 840	119 505
<i>Zmiany z tytułu różnic kursowych</i>	-1 460	-2 095
<i>Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)</i>	-3 149	11 632
<i>Pozostałe</i>	-6 996	-5 319
Saldo na koniec okresu	562 128	703 327
Z czego dotyczy:		
- kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	691	426
- kredytów i innych należności udzielonych klientom	561 437	702 901

Odpisy wykorzystane to umorzenie / spisanie należności w ciężar utworzonego odpisu.

23. Inwestycje w jednostki podporządkowane

Grupa posiada udziały w podmiocie stowarzyszonym ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A.:

	Kraj	Rodzaj działalności	Udział w kapitałach	
			koniec roku 2007	koniec roku 2006
ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A.	Polska	tworzenie i zarządzanie OFE	20%	20%
			koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Saldo na początek okresu			90 309	75 080
- Udział w zyskach			43 597	39 850
- Dywidenda wypłacona			-36 580	-24 621
Saldo na koniec okresu			97 326	90 309

Ogólne informacje finansowe dotyczące jednostki stowarzyszonej:

	Aktywa	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	Aktywa netto	Przychody	Zysk / strata
koniec roku 2007					
ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A.	523 185	37 155	486 030	404 334	208 139
koniec roku 2006					
ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A.	507 151	35 279	471 872	368 463	198 804

W sprawozdaniu jednostkowym Bank wykazuje udziały w następujących podmiotach zależnych i stowarzyszonych:

Nazwa podmiotu	Charakter powiązania kapitałowego	Cena nabycia	
		koniec roku 2007	koniec roku 2006
- ING Securities S.A.	zależny	30 228	30 228
- ING Bank Hipoteczny S.A.	zależny	113 450	49 950
- ING BSK Development Sp. z o.o.	zależny	50	50
- Solver Sp. z o.o.	zależny	7 870	6 682
- Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. w likwidacji	zależny	18 971	0
- ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A.	stowarzyszony	40 000	40 000
Razem		210 569	126 910

Spółka ING BSK Development Sp. z o.o. (w której ING Bank Śląski S.A. posiada 100 % udziałów) posiada 60 % udziałów w kapitale zakładowym spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. (wartość bilansowa tych udziałów wynosi 2.645 tys. zł). W dniu 19 września 2007 r. ING Bank Śląski S.A. zakupił od udziałowców mniejszościowych udziały w spółce Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. stanowiące 40% kapitału zakładowego spółki. Po zakończeniu transakcji ING Bank Śląski S.A. bezpośrednio i pośrednio kontroluje 100 % kapitału zakładowego Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o.

W dniu 31 października 2007 r. została podpisana umowa nabycia przez ING Bank Śląski S.A. przedsiębiorstwa spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. oraz przejęcia przez ING Bank Śląski S.A. zobowiązań związanych z działalnością nabywanego przedsiębiorstwa. Zbywającym była spółka Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o.

W dniu 23 listopada 2007 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. podjęta została uchwała w sprawie rozwiązania tej Spółki i postawienia jej w stan likwidacji począwszy od dnia 1 grudnia 2007 r.

W dniu 10 kwietnia Bank objął w drodze subskrypcji zamkniętej 270 sztuk akcji serii B ING Banku Hipotecznego o wartości nominalnej 50 tysięcy zł. każda za łączną kwotę 13,5 mln zł.

W dniu 22 października 2007 Bank objął w drodze subskrypcji zamkniętej 1 000 sztuk akcji serii C ING Banku Śląskiego o wartości nominalnej 50 tysięcy zł. każda za łączną kwotę 50 mln zł.

Po rejestracji wyżej wymienionych transakcji kapitał ING Banku Hipotecznego wynosi 113,5 mln zł.

30 listopada 2007 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki Solver Sp. z o.o., na którym uchwalono podwyższenie kapitału zakładowego Spółki z kwoty 8.374.000,00 zł do kwoty 9.562.000,00 zł. Wszystkie nowoutworzone udziały pokryte zostały przez ING Bank Śląski S.A. w całości wkładem niepieniężnym (aportem). Podwyższenie kapitału zakładowego spowodowało zmianę struktury własności - udział ING Banku Śląskiego S.A.

w kapitale zakładowym spółki Solver wzrósł z 79,79% do 82,30%.

24. Nieruchomości inwestycyjne

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
a) wartość na początek okresu	181 951	180 181
b) zwiększenia (z tytułu)	4 102	1 821
- zakupu	776	1 821
- inne	3 326	0
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	-51
- sprzedaży i likwidacji	0	0
- inne	0	-51
d) wartość na koniec okresu	186 053	181 951
e) wycena do wartości godziwej na początek okresu	-35 981	-39 633
- zwiększenie	0	3 652
- zmniejszenie	-5 359	0
f) wycena do wartości godziwej na koniec okresu	-41 340	-35 981
g) wartość netto na koniec okresu	144 713	145 970

Grupa jest właścicielem jednej nieruchomości o charakterze inwestycyjnym zlokalizowanej w Katowicach. Z tytułu jej posiadania Grupa uzyskuje przychody w postaci rat czynszowych. Zgodnie z zasadami rachunkowości przyjętymi przez Grupę nieruchomość jest wyceniana do wartości godziwej. Wartość godziwa została ustalona na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy. Do wyceny zastosowano metodę dochodową zdyskontowanych przepływów w okresie 10 lat. Przy wycenie zastosowano ogólnie przyjęte parametry rynkowe dla podobnych inwestycji przy uwzględnieniu stopnia wykorzystania powierzchni budynku.

Wycena nieruchomości inwestycyjnej jest dokonywana w EUR (wartość nieruchomości na dzień 31.12.2007 r. wynosiła 40.400 tys. EUR wobec 38.100 tys. EUR na dzień 31.12.2006 r.), w związku z czym różnice kursowe mają wpływ na zmianę wartości nieruchomości inwestycyjnej.

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Przychód z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej uzyskany przez Grupę	14 418	14 944
- Koszt operacyjny związany z nieruchomością inwestycyjną	6 950	4 252

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące nieruchomości inwestycyjnej ani też zobowiązania umowne związane z nabyciem ww. nieruchomości.

25. Rzeczowe aktywa trwałe

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	404 223	426 017
- Sprzęt informatyczny	43 273	60 851
- Środki transportu	335	579
- Pozostałe wyposażenie	70 921	80 438
- Środki trwałe w budowie	14 186	3 180
Razem	532 938	571 065

*Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku*

koniec roku 2007

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wypożyczenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
a) wartość brutto na początek okresu	668 678	267 205	3 957	341 238	3 180	1 284 258
b) zwiększenia (z tytułu)	21 961	17 000	231	24 685	46 290	110 167
- zakupu	1 518	15 676	231	7 557	46 234	71 216
- przyjęcia z inwestycji	16 997	1 284	0	17 071	0	35 352
- inne	3 446	40	0	57	56	3 599
c) zmniejszenia (z tytułu)	-3 154	-58 341	-2 196	-14 019	-35 478	-113 188
- sprzedaży i likwidacji	-1 002	-56 186	-1 854	-8 130		-67 172
- przyjęcia z inwestycji	0			-282	-35 112	-35 394
- inne, w tym:	-2 152	-2 155	-342	-5 607	-366	-10 622
- darowizny	0	-49	-5	-19	0	-73
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych						
przeznaczonych do sprzedaży	-2 152	-2 106	-32	-5 588	0	-9 878
d) transfery	-2 351	0	0	19	194	-2 138
e) wartość brutto na koniec okresu	685 134	225 864	1 992	351 923	14 186	1 279 099
f) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-266 205	-206 354	-3 378	-260 800	0	-736 737
g) amortyzacja za okres (z tytułu)	-30 280	23 763	1 721	-20 202	0	-24 998
- odpisy amortyzacyjne	-32 853	-29 689	-262	-33 706	0	-96 510
- sprzedaży i likwidacji	414	55 738	1 722	8 440	0	66 314
- transfery	2 351	1 307	21	5 139	0	8 818
- inne, w tym:	-192	-3 593	240	-75	0	-3 620
- darowizny	0	48	5	19	0	72
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych						
przeznaczonych do sprzedaży	216	0	0	0	0	216
h) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-296 485	-182 591	-1 657	-281 002	0	-761 735
i) wycena do wartości godziwej na początek okresu	23 544	0	0	0	0	23 544
- zwiększenie	0	0	0	0	0	0
- zmniejszenie	-7 970	0	0	0	0	-7 970
j) wycena do wartości godziwej na koniec okresu	15 574	0	0	0	0	15 574
k) wartość netto na koniec okresu	404 223	43 273	335	70 921	14 186	532 938

koniec roku 2006

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wypożyczenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
a) wartość brutto na początek okresu	665 532	307 171	6 231	335 185	13 881	1 328 000
b) zwiększenia (z tytułu)	10 220	19 509	37	27 507	22 662	79 935
- zakupu	564	18 592	2	8 958	22 662	50 778
- przyjęcia z inwestycji	9 656	916	0	18 171	0	28 743
- inne	0	1	35	378	0	414
c) zmniejszenia (z tytułu)	-7 074	-58 488	-2 311	-22 441	-33 363	-123 677
- sprzedaży i likwidacji	-2 049	-57 941	-2 311	-20 407	0	-82 708
- przyjęcia z inwestycji	0	0	0	-2 035	-29 098	-31 133
- inne, w tym:	-5 025	-547	0	1	-4 265	-9 836
- darowizny	0	-527	0	-92	0	-619
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych						
przeznaczonych do sprzedaży	-3 066	0	0	0	0	-3 066
d) transfery	0	-987	0	987	0	0
e) wartość brutto na koniec okresu	668 678	267 205	3 957	341 238	3 180	1 284 258
f) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-238 503	-228 462	-4 404	-248 693	0	-720 062
g) amortyzacja za okres (z tytułu)	-27 702	22 108	1 026	-12 107	0	-16 675
- odpisy amortyzacyjne	-30 839	-34 492	-935	-32 434	0	-98 700
- sprzedaży i likwidacji	1 529	55 766	1 987	19 437	0	78 719
- transfery	0	309	0	-309	0	0
- inne, w tym:	1 608	525	-26	1 199	0	3 306
- darowizny	0	525	0	83	0	608
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych						
przeznaczonych do sprzedaży	392	0	0	0	0	392
h) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-266 205	-206 354	-3 378	-260 800	0	-736 737
i) wycena do wartości godziwej na początek okresu	-7 087	0	0	0	0	-7 087
- zwiększenie, w tym:	35 359	0	0	0	0	35 359
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych						
przeznaczonych do sprzedaży	486	0	0	0	0	486
- zmniejszenie	-4 728	0	0	0	0	-4 728
j) wycena do wartości godziwej na koniec okresu	23 544	0	0	0	0	23 544
k) wartość netto na koniec okresu	426 017	60 851	579	80 438	3 180	571 065

Pozycja "Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych" obejmuje m.in. grunty, których wartość z uwzględnieniem wyceny do wartości godziwej na 31.12.2007 r. wynosiła 4.745 tys. zł (według stanu na 31.12.2006 r.: 5.022 tys. zł.)

Na dzień 31.12.2007 r. wartość rzeczowych aktywów trwałych w pełni umorzonych wynosiła 323.338 tys. zł wobec 283.215 tys. zł na dzień 31.12.2006 r..

Na dzień 31.12.2007 r. w kapitale z aktualizacji wyceny była zaewidencjonowana kwota 57.998 tys. zł dotycząca nieruchomości wycenionych do wartości godziwej. Według stanu na dzień 31.12.2006 r. kwota ta wynosiła 52.263 tys. zł. Wycena nieruchomości została przeprowadzona w grudniu 2006 przez niezależnego rzeczoznawcę. Wycena została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi zasadami wyceny nieruchomości zależnie od charakteru budynku (dla budynków administracyjnych - metodą odtworzeniową, dla budynków operacyjnych - metodą dochodową). Wartość wycenianych nieruchomości oszacowana według kosztu historycznego z uwzględnieniem utraty wartości i odpisów amortyzacyjnych wyniosłaby 332.594 tys. zł. W roku 2007 przeprowadzona była wycena jednego z ośrodków wypoczynkowych Banku na potrzeby modelu wyceny aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych.

W roku 2007 r. Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości aktywów trwałych w kwocie 584 tys. zł z czego 308 tys. zł będzie zapłacone w przyszłych okresach. Umowy te dotyczą remontu elewacji oraz założenia bramek obrotowych w budynkach centrali ING Banku Śląskiego S.A.. Grupa zawarła także umowy ramowe związane m.in. z utworzeniem wizualizacji oraz remontami oddziałów i jednostek franszysowych Banku. Płatności z tytułu tych umów nie są z góry określone - ich wysokość będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w ciągu roku odrębnie dla każdej z placówek.

Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych obejmuje m.in. wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego.

Wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Nieruchomości	3 288	7 615
- Środki transportu	0	98
- Pozostałe wyposażenie	47	65
Razem	3 335	7 778

26. Wartości niematerialne

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Wartość firmy	223 821	223 821
- Oprogramowanie	73 830	78 787
- Nakłady na projekty	6 587	9 890
- Inne wartości niematerialne	451	1 409
- Nakłady na wartości niematerialne	14 136	3 754
Razem	318 825	317 661

*Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku*

koniec roku 2007

	Wartość firmy	Oprogramo- wanie	Nakłady na projekty	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto na początek okresu	223 821	193 465	9 890	9 415	3 754	440 345
b) zwiększenia (z tytułu)	0	53 595	12 769	56	38 269	104 689
- zakupu	0	9 697	12 500	66	38 140	60 403
- przyjęcia z inwestycji	0	43 898	0	-10	0	43 888
- inne	0	0	269	0	129	398
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	-2 530	-16 072	0	-28 697	-47 299
- sprzedaży i likwidacji	0	-2 530	0	0	0	-2 530
- przyjęcia z inwestycji	0	0	-15 585	0	-28 303	-43 888
- inne	0	0	-487	0	-394	-881
d) transfery	0	41	0	-851	810	0
e) wartość brutto na koniec okresu	223 821	244 571	6 587	8 620	14 136	497 735
f) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-114 678	0	-8 006	0	-122 684
g) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	-56 063	0	-163	0	-56 226
- odpisy amortyzacyjne	0	-58 167	0	-123	0	-58 290
- sprzedaży i likwidacji	0	2 065	0	0	0	2 065
- transfery	0	39	0	-40	0	-1
- inne	0	0	0	0	0	0
h) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-170 741	0	-8 169	0	-178 910
i) wycena do wartości godziwej na początek okresu	0	0	0	0	0	0
- zwiększenie	0	0	0	0	0	0
- zmniejszenie	0	0	0	0	0	0
j) wycena do wartości godziwej na koniec okresu	0	0	0	0	0	0
k) wartość netto na koniec okresu	223 821	73 830	6 587	451	14 136	318 825

koniec roku 2006

	Wartość firmy	Oprogramo- wanie	Nakłady na projekty	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto na początek okresu	223 821	162 996	27 179	8 500	8 759	431 255
b) zwiększenia (z tytułu)	0	30 061	15 982	16	20 603	66 662
- zakupu	0	5 564	15 870	16	19 349	40 799
- przyjęcia z inwestycji	0	24 493	112	0	445	25 050
- inne	0	4	0	0	809	813
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	408	-33 271	-16	-24 693	-57 572
- sprzedaży i likwidacji	0	-32 632	0	-16	0	-32 648
- przyjęcia z inwestycji	0	33 040	-33 040	0	-24 693	-24 693
- inne	0	0	-231	0	0	-231
d) transfery	0	0	0	915	-915	0
e) wartość brutto na koniec okresu	223 821	193 465	9 890	9 415	3 754	440 345
f) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-104 875	0	-7 523	0	-112 398
g) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	-9 803	0	-483	0	-10 286
- odpisy amortyzacyjne	0	-42 428	0	-497	0	-42 925
- sprzedaży i likwidacji	0	32 625	0	15	0	32 640
- transfery	0	0	0	0	0	0
- inne	0	0	0	-1	0	-1
h) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-114 678	0	-8 006	0	-122 684
i) wycena do wartości godziwej na początek okresu	0	0	0	0	0	0
- zwiększenie	0	0	0	0	0	0
- zmniejszenie	0	0	0	0	0	0
j) wycena do wartości godziwej na koniec okresu	0	0	0	0	0	0
k) wartość netto na koniec okresu	223 821	78 787	9 890	1 409	3 754	317 661

Na dzień 31.12.2007 r. stan wartości niematerialnych w pełni umorzonych wynosił 82.208 tys. zł wobec 68.879 tys. zł na dzień 31.12.2006 r.

W roku 2007 Bank zawarł umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwocie 3.327 tys. zł, z czego 664 tys. zł będzie zapłacone w przyszłych okresach. Umowy te dotyczą zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania komputerowego.

Test na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które posiadają wartość firmy

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany przynajmniej dwa razy w roku bez względu na stwierdzenie jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że możliwość utraty wartości mogła nastąpić.

W Banku testem na utratę wartości objęto wartość firmy uzyskaną w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank NV. Ustalono najmniejszy możliwy do zidentyfikowania ośrodek wypracowujący środki pieniężne, do którego przypisano wartość firmy w kwocie brutto 285.119 tys. zł (netto: 223.343 tys. zł). Nie stwierdzono żadnych innych dodatkowych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które mogłyby zostać przypisane do zidentyfikowanego ośrodka generującego środki pieniężne. Test wykonywany jest na podstawie modelu kalkulującego i porównującego wartość bieżącą wolnych przepływów pieniężnych ośrodka z wielkością szacowanej wartości księgowej kapitałów ośrodka. Wolne przepływy pieniężne ośrodka zdefiniowane są jako zyski netto pomniejszone o kapitał wymagany do utrzymania współczynnika wypłacalności na wymaganym poziomie. Do dyskontowania przepływów używa się stopę dyskonta reprezentującą koszt kapitału kalkulowaną przez ING Bank.

Ustalenie wartości odzyskiwalnej przeprowadzono w oparciu o oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów przy uwzględnieniu szacunkowej prognozy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych w trakcie kontynuowania użytkowania. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych opierają się na racjonalnych założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie całokształtu warunków, które wystąpią podczas pozostającego okresu użytkowania aktywów. Prognozy dotyczące przepływów oparte są na przyjętym w Banku średnioterminowym planie finansowym oraz strategii działania obejmującym maksymalnie okres najbliższych 3 lat. Dane dotyczące kolejnych dwóch lat są wynikiem ekstrapolacji. Ekstrapolacja zakłada, że ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne utrzyma wskaźnik Zysk brutto / Aktywa ważone ryzykiem na poziomie z ostatniego roku prognozy Banku podnosząc swoje zyski o uprzednio wskazaną stopę wzrostu. Zasadność przyjętych założeń jest okresowo weryfikowana a rozbieżności pomiędzy szacowanymi w oparciu o przyszłe przepływy a rzeczywistymi przepływami analizowane.

Dla celów dyskontowania przepływów pieniężnych przyjęto trzymiesięczny WIBOR.

27. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
a) wartość na początek okresu	224	5 889
b) zwiększenia (z tytułu)	3 174	2 721
- przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	3 139	2 721
- inne	35	0
c) zmniejszenia (z tytułu)	-3 157	-8 386
- sprzedaży i likwidacji	-3 157	-8 386
- inne	0	0
d) wartość na koniec okresu	241	224
e) wycena do wartości godziwej na początek okresu	0	80
- zwiększenie, w tym:	0	406
- przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	406
- zmniejszenie, w tym:	0	-486
- przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	-486
f) wycena do wartości godziwej na koniec okresu	0	0
g) wartość netto na koniec okresu	241	224

Na kwotę "Aktywów przeznaczonych do sprzedaży" według stanu na 31.12.2007r. składa się głównie wartość nieruchomości oraz środków transportu przejętych z windykacji lub wycofanych z użytkowania. Grupa zamierza zbyć te aktywa w drodze ogłoszenia przetargu.

28. Aktywa i rezerwa z tytułu podatku odroczonego

Zmiany różnic przejściowych w ciągu roku

koniec roku 2007

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2006	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31.12.2007
- Odsetki naliczone (koszt)	-15 678	-1 442	0	-17 120
- Papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży	-1 146	0	-38 785	-39 931
- Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-92 536	31 667	0	-60 869
- Pozostałe rezerwy	-6 213	375	0	-5 838
- Świadczenia pracownicze	-11 365	-8 144	0	-19 509
- Świadczenia emerytalne i urlopowe	-4 328	716	0	-3 612
- Rozliczone straty z lat ubiegłych	-359	1 206	0	847
- Wycena nieruchomości własnej i inwestycyjnej	0	-6 038	0	-6 038
- Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	-12 337
- Inne	-22 277	2 449	0	-19 828
	-166 239	20 789	-38 785	-184 235

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2006	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31.12.2007
- Odsetki naliczone (przychód)	80 987	9 032	0	90 019
- Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	15 016	-5 052	0	9 964
- Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	11 126	-448	0	10 678
- Aktualizacja wyceny środków trwałych	9 490	0	-776	8 714
- Papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży	7 000	0	-2 983	4 017
- Wycena nieruchomości własnej i inwestycyjnej	0	0	6 038	6 038
- Inne	4 488	1 025	0	5 513
	128 107	4 557	2 279	134 943

Podatek odroczony stan bilansowy	-38 132	25 346	-36 506	-49 292
---	----------------	---------------	----------------	----------------

koniec roku 2006

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2005	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31.12.2006
- Odsetki naliczone (koszt)	-14 412	-1 266	0	-15 678
- Papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży	-1 146	0	0	-1 146
- Rezerwy na należności kredytowe	-120 620	28 084	0	-92 536
- Pozostałe rezerwy	-5 816	-397	0	-6 213
- Świadczenia pracownicze	-7 559	-3 806	0	-11 365
- Świadczenia emerytalne i urlopowe	-3 920	-408	0	-4 328
- Rozliczone straty z lat ubiegłych	-498	139	0	-359
- Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	-12 337
- Inne	-21 409	-868	0	-22 277
	-187 717	21 478	0	-166 239

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2005	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31.12.2006
- Odsetki naliczone (przychód)	48 412	32 575	0	80 987
- Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	15 234	-218	0	15 016
- Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	13 641	-2 515	0	11 126
- Aktualizacja wyceny środków trwałych	7 441	0	2 049	9 490
- Papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży	19 519	0	-12 519	7 000
- Inne	5 345	-857	0	4 488
	109 592	28 985	-10 470	128 107

Podatek odroczony stan bilansowy	-78 125	50 463	-10 470	-38 132
---	----------------	---------------	----------------	----------------

Uznawanie aktywów i tworzenie rezerw przypadających na dany okres sprawozdawczy

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Odsetki naliczone (koszt)	-1 442	-1 266
- Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	31 667	28 084
- Pozostałe rezerwy	375	-397
- Świadczenia pracownicze	-8 144	-3 806
- Świadczenia emerytalne i urlopowe	717	-408
- Rozliczone straty z lat ubiegłych	1 206	139
- Rozliczenie zakupu przedsiębiorstwa	-6 038	0
- Inne	2 449	-868
	20 790	21 478

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Odsetki naliczone (przychód)	9 032	32 575
- Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	-5 052	-218
- Rozliczenia międzyokresowe z tytułu amortyzacji związanej z zastosowaną ulgą inwestycyjną	-448	-2 515
- Inne	1 025	-857
	4 557	28 985

Podatek odroczoney za okres sprawozdawczy

25 347 50 463

Nieuznane aktywa z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego, związane z następującymi pozycjami, nie zostały uznane:

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Rezerwy celowe, których ściągальność nie zostanie uprawdopodobniona	1 232	21 866
- Straty podatkowe	487	2 917
Razem	1 719	24 783

Rok wygaśnięcia nieuznanych różnic przejściowych z tytułu podatku odroczonego:

	kwota różnic na 31.12.2007	kwota różnic na 31.12.2006
rok 2007	0	23 923
rok 2008	747	621
rok 2009	662	46
rok 2010	0	193
rok 2011	198	0
rok 2012	112	0
Razem	1 719	24 783

Podatek odroczoney ujęty bezpośrednio w kapitałach

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-35 914	5 855
- Aktualizacja wyceny środków trwałych	8 715	9 490
- Rozliczenie zakupu przedsiębiorstwa	6 038	0
Razem	-21 161	15 345

Różnice przejściowe dotyczące wyceny udziałów w jednostce stowarzyszonej

Bank nie utworzył podatku odroczonego od wyceny udziału w podmiocie stowarzyszonym ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A. Łączna kwota różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostce stowarzyszonej, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosi 8.284 tys. zł.

29. Inne aktywa

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Rozliczenia międzyokresowe	43 936	39 974
- koszty działania banku opłacone z góry	4 642	4 026
- koszty zapłacone z góry z tytułu ubezpieczeń w NN	1 535	1 530
- materiały i towary na składzie	4 275	3 426
- koszty do rozliczenia	783	31
- przychody do otrzymania	30 586	21 655
- pozostałe	2 115	9 306
- Inne aktywa	95 313	60 536
- rozliczenia międzybankowe	3 623	1 937
- rozliczenia międzyoddziałowe	2 147	305
- rozliczenia publiczno-prawne	15 868	14 930
- pożyczki z ZFŚS	15 961	17 845
- rozrachunki z odbiorcami	20 744	12 401
- rozrachunki z tytułu zakupu materiałów	17 618	0
- pozostałe	19 352	13 118
Razem (brutto)	139 249	100 510
- rezerwa na pozostałe aktywa	-1 917	-3 396
Razem (netto)	137 332	97 114

W pozycji "rozliczenia publiczno-prawne" została zaprezentowana kwota należności wynikająca z Funduszu Poręczeń Unijnych. Kwota ta w poszczególnych okresach wynosiła:

- 9.023 tys. zł wg stanu na 31.12.2007 r.,
- 12.777 tys. zł wg stanu na 31.12.2006 r.

30. Świadczenia dla pracowników

Grupa jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego (DSM), wprowadzonego przez Grupę ING. System ten motywuje pracowników jednostek Grupy ING poprzez powiązanie ich wyników finansowych z wynikami finansowymi Grupy. DSM kierowany jest do członków Zarządu Banku, kadry kierowniczej oraz specjalistów wysokiego szczebla. W ramach systemu oferowane są dwa instrumenty:

- *Share options*
- *Performance shares*

Share options posiadają dziesięcioletni okres zapadalności i mogą być zrealizowane po trzech latach od ich emisji pod warunkiem, że posiadacz opcji jest pracownikiem Banku (lub innej jednostki Grupy ING) lub przeszedł na emeryturę. Cena realizacji opcji jest różnicą pomiędzy ceną początkową a ceną realizacji opcji, ustaloną przez Euronext Amsterdam w dniu realizacji w okresie tzw. open period po Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy ING Groep NV.

Performance shares są przyznawane warunkowo. Liczba otrzymanych performance shares zależy od wyników, jakie uzyskała Grupa ING na koniec trzyletniego okresu. W tym celu wyznaczany jest tzw. Total Shareholder Return (TSR) dla każdego trzyletniego okresu w porównaniu do wskaźnika wyliczonego dla grupy podobnych do ING instytucji finansowych. W zależności od miejsca ING w rankingu liczba możliwych do zrealizowania akcji może wynieść od 200% dla rankingu 1-3 i 0% dla rankingu 18-20. Cena realizacji wyznaczana jest jak dla share options.

Dla realizacji w/w systemu motywacyjnego Grupa ponosi koszty finansowania opcji i administracji systemu, które w roku 2007 wynosiły 4,8 mln zł. w porównaniu z 2,7 mln zł w roku 2006.

Grupa dokonuje wyceny przyznanych share option i performance share do wartości godziwej. Wartość tej wyceny za okres 01.01.2007 - 31.12.2007 wynosiła 3,6 mln zł i obciążała wynik finansowy Grupy (za rok 2006 wartość wyceny wynosiła 2,9 mln zł).

31. Zobowiązania wobec innych banków

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Rachunki bieżące	82 357	178 315
- Depozyty międzybankowe	1 707 059	951 544
- Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	0	105 805
- Pozostałe zobowiązania	9 457	161 446
- Odsetki naliczone	11 322	4 039
Razem	1 810 195	1 401 149

W pozycji 'Transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje repo. Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Z terminem zapadalności:	1 798 873	1 397 110
- do 1 miesiąca	1 630 823	1 046 122
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	123 050	74 836
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	45 000	129 395
- powyżej 1 roku do 5 lat	0	146 757
- Odsetki naliczone	11 322	4 039
Razem	1 810 195	1 401 149

Przedmiotem transakcji repo zawartych z bankami były następujące aktywa:

koniec roku 2006

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-12-10	66 000	65 337	3 173
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-02-06	20 680	20 462	7
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-02-02	20 220	20 006	6
		106 900	105 805	3 186

32. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 057 294	828 922
<i>Pochodne instrumenty finansowe</i>	1 057 294	828 922
- Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	102 716	2 282 291
<i>Transakcje z przyrzeczeniem odkupu</i>	102 716	2 282 291
- Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	54 971	9 307
Razem	1 214 981	3 120 520

Grupa wyznaczyła następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy i przez Skarb Państwa oraz wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Banku wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

33. Zobowiązania wobec klientów

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
<u>Zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego</u>		
- Depozyty	2 226 226	2 881 573
rachunki bieżące	1 229 825	2 265 816
rachunki terminowe	996 401	615 757
- Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	725 974	1 429 242
- Pozostałe zobowiązania	115 359	45 344
- Odsetki naliczone	1 650	1 688
Razem	3 069 209	4 357 847

<u>Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego</u>		
- Depozyty podmiotów gospodarczych	12 746 659	10 375 275
rachunki bieżące	7 970 381	5 885 516
rachunki terminowe	4 776 278	4 489 759
- Depozyty gospodarstw domowych	25 356 471	21 472 352
rachunki bieżące	2 603 797	3 095 615
rachunki oszczędnościowe	19 069 974	15 421 774
rachunki terminowe	3 682 700	2 954 963
- Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	128 000	371 824
- Pozostałe zobowiązania	571 867	407 010
- Odsetki naliczone	50 559	46 306
Razem	38 853 556	32 672 767

<u>Zobowiązania wobec podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych</u>		
- Depozyty	2 571 234	1 528 107
rachunki bieżące	2 028 882	1 190 267
rachunki terminowe	542 352	337 840
- Pozostałe zobowiązania	6 683	714
- Odsetki naliczone	1 155	1 988
Razem	2 579 072	1 530 809

Zobowiązania wobec klientów - razem		
- Depozyty	42 900 590	36 257 307
- Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	853 974	1 801 066
- Pozostałe zobowiązania	693 909	453 068
- Odsetki naliczone	53 364	49 982
Razem	44 501 837	38 561 423

W pozycji "Transakcje z przyrzeczeniem odkupu" prezentowane są transakcje repo. Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji repo zawartych z klientami były następujące aktywa:

koniec roku 2007

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-02	474 668	461 618	270
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-03	21 000	20 248	24
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-04	16 000	15 418	14
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-07	7 000	6 740	11
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-01-08	267 827	273 999	810
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-03-05	37 568	36 165	134
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2008-03-19	41 294	39 786	119
		865 357	853 974	1 382

koniec roku 2006

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	odsetki
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-02	190 260	186 704	96
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-05	238 821	232 749	83
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-08	50 000	49 413	21
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-10	35 392	33 000	11
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-11	40 781	38 085	18
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-12	1 064 243	1 002 994	326
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-15	9 870	9 750	18
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-18	6 724	6 251	10
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-22	95 550	90 277	109
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-24	37 297	34 678	46
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-01-29	7 167	6 679	2
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-02-09	61 234	57 499	313
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2007-02-26	53 830	52 987	223
		1 891 169	1 801 066	1 276

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Z terminem zapadalności:	44 448 473	38 511 441
- do 1 miesiąca	40 308 079	34 389 022
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 699 354	1 521 061
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 594 030	1 945 281
- powyżej 1 roku do 5 lat	789 143	584 159
- powyżej 5 lat	57 867	71 918
- Odsetki naliczone	53 364	49 982
Razem	44 501 837	38 561 423

Średnia efektywna stopa procentowa dla depozytów (w %)

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Średnia efektywna stopa procentowa dla depozytów w złotych	2,92%	2,76%
- Średnia efektywna stopa procentowa dla depozytów w walutach obcych	2,00%	1,58%

34. Rezerwy

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- rezerwa na sprawy sporne	29 294	42 262
- rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	23 933	25 015
- rezerwa na odprawy emerytalne	11 839	10 899
- rezerwa na niewykorzystane urlopy	7 441	12 148
- rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	0	0
Razem	72 507	90 324

koniec roku 2007

	rezerwa na sprawy sporne	rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	rezerwa na odprawy emerytalne	rezerwa na niewykorzystane urlopy	rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na koniec poprzedniego okresu	42 262	25 015	10 899	12 148	0	90 324
Rezerwy utworzone	3 493	-	940	310	-	4 743
Rezerwy wykorzystane	-2 148	-1 082	-	-	-	-3 230
Rezerwy rozwiązane	-14 313	-	-	-5 017	-	-19 330
Saldo na koniec okresu	29 294	23 933	11 839	7 441	0	72 507
<i>przewidywany okres rozliczenia rezerwy</i>						
- do 1 roku	5 551	-	-	7 441	-	12 992
- powyżej 1 roku	23 743	23 933	11 839	-	-	59 515

koniec roku 2006

	rezerwa na sprawy sporne	rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	rezerwa na odpawy emerytalne	rezerwa na niewykorzystane urlopy	rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na koniec poprzedniego okresu	19 340	29 638	11 063	9 824	10 654	80 519
Rezerwy utworzone	32 084	-	354	2 370	592	35 400
Rezerwy wykorzystane	-4 962	-	-	-30	-10 074	-15 066
Rezerwy rozwiązane	-4 200	-4 623	-518	-16	-1 172	-10 529
Saldo na koniec okresu	42 262	25 015	10 899	12 148	0	90 324
<i>przewidywany okres rozliczenia rezerwy</i>						
- do 1 roku	42 262	-	-	12 148	-	54 410
- powyżej 1 roku	-	25 015	10 899	-	-	35 914

Rezerwa na sprawy sporne

Grupa prowadzi szczegółową ewidencję spraw sądowych oraz innych należności o charakterze roszczeń prawnych. W sprawach, w których na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów, mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków Grupa tworzy rezerwy. Ewentualne przyszłe rozliczenia dokonywane są w ciężar utworzonych rezerw.

Na wykazaną kwotę rezerw składają się rezerwy na:

- 1) sprawy sporne związane z nienależytym wykonaniem umów: 27.340 tys. zł,
- 2) sprawy o charakterze przestępczym: 1.916 tys. zł,
- 3) sprawy dotyczące roszczeń byłych pracowników: 38 tys. zł.

Grupa rozpoznała rezerwy na wszystkie szacowane straty. W niektórych przypadkach Grupa ma prawo do zwrotów środków z tytułu utworzonych rezerw. Jednakże z uwagi na niepewność dotyczącą wpływu spodziewanych korzyści ekonomicznych, Grupa nie rozpoznała aktywów z tego tytułu w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na odpawy emerytalne

Grupa tworzy rezerwy na odpawy emerytalne zgodnie z MSR 19. Rezerwy na odpawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych. Dodatkowo w okresach kwartalnych dokonuje się korekt wartości rezerwy na podstawie przeprowadzonych szacunków. Wartość obecna przyszłych zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych wg stanu na dzień 31.12.2007 r. wynosi 11.839 tys. zł (10.899 tys. zł wg stanu na 31.12.2006 r.).

Począwszy od roku 2007 Grupa dokonała zmiany zasad rachunkowości odnośnie sposobu ujmowania rezerw na odpawy emerytalne, przyjmując podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Grupa ujmuje część zysków i strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu)
- b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy.

W związku z dokonaną zmianą Grupa prezentuje w bilansie wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżąca zobowiązania oraz nieujęte zyski / straty aktuarialne.

Rezerwa na odpawy emerytalne - zmiana zobowiązania ujętego w bilansie

koniec roku 2007

Saldo na początek okresu	10 899
- Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, z tego:	1 516
- koszt bieżącego zatrudnienia	962
- koszty odsetek	554
- Wypłacone świadczenia	-576
Saldo na koniec okresu, w tym:	11 839
- wartość bieżąca zobowiązania	11 187
- nieujęte zyski/straty aktuarialne	652

Restrukturyzacja

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji określający co najmniej działalność lub część działalności, której dotyczy, podstawowe lokalizacje, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników objętych odszkodowaniem, kwotę nakładów do poniesienia oraz termin przeprowadzenia. Warunkiem niezbędnym do utworzenia rezerwy jest również rozpoczęcie restrukturyzacji albo jej publiczne ogłoszenie. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

W związku z rozpoczętą w Banku w IV kwartale 2005 r. procedurą zwolnień grupowych utworzona została rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia w łącznej wysokości 11,3 mln zł. W 2006 roku rezerwa została w pełni wykorzystana.

Z ogólnej kwoty rezerw 10,3 mln zł. dotyczyło rezerw na odpawy dla zwalnianych pracowników.

Restrukturyzacja zatrudnienia była efektem prowadzonych w Banku projektów mających na celu optymalizację działania obszaru operacyjnego. Centralizacja wybranych czynności, konsolidacja jednostek operacyjnych oraz ograniczenie działań w zakresie windykacji terenowej na skutek podpisania umów outsourcingowych pozwoliły na redukcję zatrudnienia o 354 osoby.

35. Inne zobowiązania

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- wobec pracowników	25 486	20 457
- z tytułu leasingu	3 291	11 161
- rozliczenia międzyokresowe	172 366	137 880
- z tytułu kosztów działania	1 497	5 796
- z tytułu świadczeń pracowniczych	111 572	62 872
- z tytułu udzielonych kredytów	1 019	3 971
- z tytułu prowizji	50 748	52 779
- z tytułu dystrybucji funduszy powiązanych z lokatą	1 061	5 582
- pozostałe	6 469	6 880
- pozostałe zobowiązania	369 569	591 173
- rozrachunki międzybankowe	212 533	441 194
- rozrachunki międzyoddziałowe	0	14 727
- rozrachunki publiczno-prawne	36 334	30 583
- rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	1 701	0
- rozrachunki z dostawcami	63 663	51 342
- pozostałe	55 338	53 327
Razem	570 712	760 671

Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego według terminów zapadalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- poniżej 1 roku	3 241	7 672
- od 1 roku do 5 lat	59	3 530
- powyżej 5 lat	0	0
Razem	3 300	11 202

Wartość bieżąca należnych rat leasingowych według terminów zapadalności

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- poniżej 1 roku	3 319	8 087
- od 1 roku do 5 lat	72	3 617
- powyżej 5 lat	0	0
Razem	3 391	11 704

Uzgodnienie różnic między zobowiązaniami brutto z tytułu leasingu finansowego a wartością bieżącą minimalnych rat leasingowych

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego	3 300	11 202
- Niezrealizowane koszty finansowe	91	502
- Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	3 391	11 704

Grupa jest leasingobiorcą w umowach leasingu finansowego dotyczących części sprzętu informatycznego oraz obiektów stanowiących nieruchomości użytkowane przez Grupę. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

36. Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny jednostki dominującej wynosi 130.100.000,00 zł i dzieli się na:

- 9.260.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 10,00 zł każda,
- 3.750.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B o wartości nominalnej 10,00 zł każda.

Każda akcja zwykła daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku.

W ciągu roku 2007 oraz w ciągu roku 2006 wysokość kapitału akcyjnego jak również ilość akcji nie uległa zmianie.

37. Kapitał z aktualizacji wyceny

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-149 591	42 830
- w tym podatek odroczony	35 914	-5 855
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	57 998	52 263
- w tym podatek odroczony	-13 604	-9 490
Razem	-91 593	95 093

koniec roku 2007

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	42 830	-5 855	52 263	-9 490	95 093
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-174 090	37 469	-	-	-174 090
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-18 331	4 300	-	-	-18 331
- zbycie środków trwałych	-	-	-257	62	-257
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-2 979	-3 084	-2 979
- nabycie od udziałowców mniejszościowych udziałów w jednostce zależnej	-	-	8 971	-1 092	8 971
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec bieżącego okresu	-149 591	35 914	57 998	-13 604	-91 593

koniec roku 2006

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	85 797	-18 374	38 055	-7 442	123 852
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-28 755	9 819	-	-	-28 755
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-14 212	2 700	-	-	-14 212
- zbycie środków trwałych	-	-	-2 132	169	-2 132
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	16 340	-2 217	16 340
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec bieżącego okresu	42 830	-5 855	52 263	-9 490	95 093

38. Zyski zatrzymane

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Pozostały kapitał zapasowy	36 325	35 468
- Kapitał rezerwowy	1 505 970	1 378 377
- Fundusz ogólnego ryzyka	530 179	480 179
- Niepodzielony wynik lat ubiegłych	103 328	51 372
- Wynik roku bieżącego	630 724	591 355
Razem	2 806 526	2 536 751

koniec roku 2007

	pozostały kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka	niepodzielony wynik lat ubiegłych	wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	35 468	1 378 377	480 179	642 727	0	2 536 751
- zbycie środków trwałych	713	-	-	1 317	-	2 030
- podział zysku, w tym:	144	127 593	50 000	-540 716	-	-362 979
- odpis z zysku na kapitał zasowy	144	-	-	-144	-	0
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	-	127 593	-	-127 593	-	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	-	-	50 000	-50 000	-	0
- wypłata dywidendy	-	-	-	-362 979	-	-362 979
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	636 822	636 822
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	-	-	-	-	-6 098	-6 098
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu	36 325	1 505 970	530 179	103 328	630 724	2 806 526

koniec roku 2006

	pozostały kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka	niepodzielony wynik lat ubiegłych	wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	31 396	1 231 839	430 179	607 523	0	2 300 937
- zbycie środków trwałych	-	-	-	2 234	-	2 234
- aktualizacja wyceny środków trwałych	1 411	-	-	-1 411	-	0
- podział zysku, w tym:	2 661	146 538	50 000	-556 974	-	-357 775
- odpis z zysku na kapitał zasowy	2 661	-	-	-2 661	-	0
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	-	146 538	-	-146 538	-	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	-	-	50 000	-50 000	-	0
- wypłata dywidendy	-	-	-	-357 775	-	-357 775
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	597 951	597 951
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	-	-	-	-	-6 596	-6 596
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu	35 468	1 378 377	480 179	51 372	591 355	2 536 751

Kapitał zasowy

Kapitał zasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu, z nadwyżek osiągniętych przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz z uiszczanych przez akcjonariuszy dopłat, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

39. Hiperinflacja

Zgodnie z wymogami MSSF 1 (Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy) Grupa Kapitałowa ma obowiązek zastosować do sporządzania sprawozdań finansowych MSR 29 (Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji) retrospektywnie.

Na podstawie paragrafu 24 MSR 29 "Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji" składniki kapitału własnego przekształca się przy zastosowaniu ogólnego indeksu cen, począwszy od daty, w której kapitały te zostały wniesione lub powstały w inny sposób za okres, w którym gospodarka, w której dany podmiot prowadzi działalność, była gospodarką w myśl MSR 29 hiperinflacyjną.

Efekt przeliczenia odpowiednich składników kapitału własnego wskaźnikami inflacji powinien zostać ujęty drugostronnie w niepodzielonym wyniku finansowym lat ubiegłych. Zastosowanie przepisów paragrafu 24 MSR 29 spowodowałoby wzrost kapitału akcyjnego i kapitału zasowego - nadwyżki ceny emisyjnej akcji nad ich wartością nominalną o kwotę 460.500 tys. zł i jednocześnie obciążenie w takiej wysokości niepodzielonego wyniku finansowego lat ubiegłych.

Pełne wprowadzenie wymogów MSR 29 rodziłoby skutki prawne w związku z koniecznością zmiany kapitału akcyjnego na podstawie Kodeksu Spółek Handlowych i Prawa Bankowego. Jednocześnie z uwagi na fakt, że efekty przeszacowania, o których mowa powyżej, nie mają wpływu na zmianę wartości aktywów netto Grupy Kapitałowej, Zarząd Banku uważa, że ujęcie takie nie miałoby istotnego wpływu na prawidłowość i rzetelność przedstawienia sytuacji finansowej prezentowanej w niniejszym sprawozdaniu.

40. Struktura bilansu według walut

koniec roku 2007

BILANS SKONSOLIDOWANY (w tys. PLN)									
	PLN	EUR w przeliczeniu na PLN	USD w przeliczeniu na PLN	CHF w przeliczeniu na PLN	pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM			
A K T Y W A									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 719 097	94 542	18 412	154	7 561	9 520	1 841 725		
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	5 021 231	4 862 489	5 090 746	19 199	8 883	190 020	15 183 665		
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	6 278 968	1 483 043	134 972	83	38	10 498	7 907 564		
- Inwestycje	9 366 941	258	21 074	0	0	0	9 388 273		
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 572	0	0	0	0	0	4 572		
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom	14 559 637	1 565 152	169 233	65 723	30 408	19 393	16 379 138		
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	97 326	0	0	0	0	0	97 326		
- Nieruchomości inwestycyjne	144 713	0	0	0	0	0	144 713		
- Rzeczowe aktywa trwałe	532 938	0	0	0	0	0	532 938		
- Aktywa niematerialne	318 825	0	0	0	0	0	318 825		
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	241	0	0	0	0	0	241		
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	25 256	0	0	0	0	0	25 256		
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	49 292	0	0	0	0	0	49 292		
- Pozostałe aktywa	136 970	296	41	1	0	24	137 332		
A k t y w a r a z e m	38 256 007	8 005 760	5 434 478	85 160	39 400	229 455	52 010 860		
P A S Y W A									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec innych banków	998 330	214 427	376 838	113 397	52 465	107 203	1 810 195		
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	577 818	352 293	265 860	319	148	18 691	1 214 981		
- Zobowiązania wobec klientów	38 945 763	3 887 724	1 534 834	1 311	607	122 205	44 501 837		
- Rezerwy	68 730	3 278	491	7	3	1	72 507		
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	126	0	0	0	0	0	126		
- Inne zobowiązania	555 891	14 134	609	0	0	78	570 712		
Z o b o w i ą z a n i a o g ół e m	41 146 658	4 481 856	2 178 632	115 034	53 223	248 178	48 170 358		
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	130 100		
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	993 750	0	0	0	0	0	993 750		
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-170 664	0	21 073	0	0	0	-149 591		
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	57 998	0	0	0	0	0	57 998		
- Zyski zatrzymane	2 806 526	0	0	0	0	0	2 806 526		
Kapitały własne jednostki dominującej	3 817 710	0	21 073	0	0	0	3 838 783		
- Kapitały mniejszości	1 719	0	0	0	0	0	1 719		
Kapitały własne ogółem	3 819 429	0	21 073	0	0	0	3 840 502		
P a s y w a r a z e m	44 966 087	4 481 856	2 199 705	115 034	53 223	248 178	52 010 860		

koniec roku 2006

BILANS SKONSOLIDOWANY (w tys. PLN)									
	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w walucie		w przeliczeniu na PLN		w przeliczeniu na PLN			
AKTYWA									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 025 567	103 993	27 144	16 077	5 524	169	71	2 094	1 147 900
- Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	2 434 761	1 986 393	518 478	9 016 203	3 097 819	26 358	11 055	50 183	13 513 898
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	6 970 592	38 398	10 022	58 079	19 955	225	94	128	7 067 422
- Inwestycyjne	12 602 770	276	72	11 868	4 078	0	0	0	12 614 914
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	3 329	0	0	0	0	0	0	0	3 329
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom	11 140 757	1 476 828	385 474	154 212	52 985	71 831	30 128	24 446	12 868 074
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	90 309	0	0	0	0	0	0	0	90 309
- Nieruchomości inwestycyjne	145 970	0	0	0	0	0	0	0	145 970
- Rzeczowe aktywa trwałe	571 065	0	0	0	0	0	0	0	571 065
- Wartości niematerialne	317 661	0	0	0	0	0	0	0	317 661
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	224	0	0	0	0	0	0	0	224
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	38 132	0	0	0	0	0	0	0	38 132
- Pozostałe aktywa	90 900	5 904	1 541	225	77	3	1	82	97 114
Aktywa razem	35 432 037	3 611 792	942 731	9 256 664	3 180 438	98 586	41 349	76 933	48 476 012
PASywa									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	696 000	0	0	0	0	0	0	0	696 000
- Zobowiązania wobec innych banków	1 066 839	27 488	7 175	295 075	101 383	1 884	790	9 863	1 401 149
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 035 966	19 332	5 046	63 813	21 925	192	81	1 217	3 120 520
- Zobowiązania wobec klientów	38 252 565	137 154	35 799	151 351	52 002	726	305	19 627	38 561 423
- Rezerwy	90 324	0	0	0	0	0	0	0	90 324
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	67 532	0	0	0	0	0	0	0	67 532
- Inne zobowiązania	751 766	8 373	2 185	527	181	5	2	0	760 671
Zobowiązania ogółem	43 960 992	192 347	50 205	510 766	175 491	2 807	1 178	30 707	44 697 619
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	993 750	0	0	0	0	0	0	0	993 750
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	42 830	0	0	0	0	0	0	0	42 830
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych	52 263	0	0	0	0	0	0	0	52 263
- Zyski zatrzymane	2 536 751	0	0	0	0	0	0	0	2 536 751
Kapitały własne jednostki dominującej	3 755 694	0	0	0	0	0	0	0	3 755 694
- Kapitały mniejszości	22 699	0	0	0	0	0	0	0	22 699
Kapitały własne ogółem	3 778 393	0	0	0	0	0	0	0	3 778 393
Pasywa razem	47 739 385	192 347	50 205	510 766	175 491	2 807	1 178	30 707	48 476 012

41. Pozycje pozabilansowe

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Zobowiązania warunkowe udzielone	12 833 876	13 817 539
- Zobowiązania warunkowe otrzymane	10 686 817	10 530 245
- Pozabilansowe instrumenty finansowe	207 320 201	157 144 424
Razem	230 840 894	181 492 208

42. Zobowiązania warunkowe

Zobowiązania udzielone

Grupa posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone kredyty, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym.

Grupa wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich.

Z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych Grupa pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.

Wartości zobowiązań warunkowych wynikające z kontraktów z podziałem na kategorie zostały zaprezentowane w poniższej tabeli. Wartości gwarancji i akredytów pokazane w poniższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Limity na kartach kredytowych	590 568	660 563
- Niewykorzystane linie kredytowe	6 615 924	6 217 846
- Niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	2 334 841	1 790 166
- Gwarancje i akredytywy	2 079 315	1 442 839
- Depozyty do wydania	1 213 228	3 706 125
Razem	12 833 876	13 817 539

Na zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania obarczone ryzykiem wystąpienia straty z tytułu utraty wartości aktywów tworzone są rezerwy. Jeśli na dzień bilansowy w odniesieniu do zobowiązań warunkowych istnieją obiektywne dowody utraty wartości aktywów Bank tworzy rezerwę równą różnicy pomiędzy statystycznie oszacowaną częścią zaangażowania pozabilansowego (ekwiwalent bilansowy bieżących pozycji pozabilansowych) i wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wobec pozabilansowej formy zobowiązania warunkowego wartość wyliczonej rezerwy nie obniża wartości bilansowej aktywów i jest ujmowana w bilansie Banku oraz w rachunku zysków i strat. Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe prezentowane są w bilansie Grupy w pozycji "Rezerwy" oraz w nocie objaśniającej nr 34.

Zobowiązania otrzymane

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
Zobowiązania warunkowe o charakterze gwarancyjnym	9 446 144	10 418 776
Zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania	1 240 673	111 469
Razem	10 686 817	10 530 245

Informacja o gwarancjach emisji udzielonych innym emitentom

W roku 2007 Grupa była gwarantem dla emisji papierów komercyjnych dwóch podmiotów budżetowych, jednego podmiotu sektora paliwowego oraz jednego podmiotu sektora energetycznego. Łączna kwota gwarancji wynosiła 228,7 mln zł, z czego wykorzystano 228,2 mln zł.

W roku 2006 Grupa była gwarantem dla emisji papierów komercyjnych dwóch podmiotów budżetowych oraz jednego podmiotu sektora paliwowego. Łączna kwota gwarancji wynosiła 58,5 mln zł, z czego wykorzystano 6 mln zł.

43. Pozabilansowe instrumenty finansowe

koniec roku 2007

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wycena do wartości godziwej	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa
<i>Instrumenty pochodne na stopę procentową</i>						
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	8 250 000	43 336 550	500 000	52 086 550	29 335	26 411
Swapy na stopę procentową (IRS)	24 036 359	36 724 226	20 540 206	81 300 791	446 405	318 229
Opcje CAP	0	0	542 219	542 219	1 964	1 964
Razem	32 286 359	80 060 776	21 582 425	133 929 560	477 704	346 604
<i>Walutowe instrumenty pochodne</i>						
Kontrakty walutowe (swap, forward)	39 954 013	15 174 652	1 293 146	56 421 811	938 541	542 023
CIRS	0	0	0	0	91 843	11 163
Opcje walutowe (nabyte)	1 412 204	1 569 845	133 870	3 115 919	73 968	0
Opcje walutowe (sprzedane)	1 673 213	1 822 910	68 684	3 564 807	0	85 199
Razem	43 039 430	18 567 407	1 495 700	63 102 537	1 104 352	638 385
<i>Bieżące transakcje pozabilansowe</i>						
Operacje wymiany walutowej	8 081 443	0	0	8 081 443	5 808	3 944
Operacje papierami wartościowymi	1 158 065	0	0	1 158 065	-166	474
Razem	9 239 508	0	0	9 239 508	5 642	4 418
<i>Instrumenty pochodne na indeks giełdowy</i>						
Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	0	57 629	466 684	524 313	67 900	0
Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	0	57 629	466 654	524 283	0	67 887
Razem	0	115 258	933 338	1 048 596	67 900	67 887
Razem	84 565 297	98 743 441	24 011 463	207 320 201	1 655 598	1 057 294

koniec roku 2006

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wycena do wartości godziwej	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Pasywa
<i>Instrumenty pochodne na stopę procentową</i>						
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 000 000	32 305 065	700 000	35 005 065	11 069	12 095
Swapy na stopę procentową (IRS)	15 461 715	19 263 854	15 198 759	49 924 328	424 426	321 706
Razem	17 461 715	51 568 919	15 898 759	84 929 393	435 495	333 801
<i>Walutowe instrumenty pochodne</i>						
Kontrakty walutowe (swap, forward)	25 613 568	12 539 505	2 050 699	40 203 772	396 502	421 332
CIRS	-	-	-	-	80 378	11 983
Opcje walutowe (nabyte)	560 209	589 950	1 082	1 151 241	9 881	0
Opcje walutowe (sprzedane)	315 268	940 759	1 118	1 257 145	0	15 501
Razem	26 489 045	14 070 214	2 052 899	42 612 158	486 761	448 816
<i>Bieżące transakcje pozabilansowe</i>						
Operacje wymiany walutowej	24 680 691	0	0	24 680 691	986	7 662
Operacje papierami wartościowymi	4 433 562	0	0	4 433 562	2 885	198
Razem	29 114 253	0	0	29 114 253	3 871	7 860
<i>Instrumenty pochodne na indeks giełdowy</i>						
Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	0	0	244 310	244 310	38 446	0
Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	0	0	244 310	244 310	0	38 445
Razem	0	0	488 620	488 620	38 446	38 445
Razem	73 065 013	65 639 133	18 440 278	157 144 424	964 573	828 922

Kontrakty walutowe

Tabela poniżej podsumowuje, w podziale na główne waluty, umowne wartości kontraktów walutowych forward, swap oraz opcji, wraz ze szczegółami okresu pozostałego do terminu zapadalności danego kontraktu. Wartości w walucie obcej są przeliczane po kursach obowiązujących na dzień bilansowy.

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
PLN		
- poniżej 3 miesięcy	15 768 441	17 491 056
- od 3 miesięcy do 1 roku	7 314 538	8 787 456
- powyżej 1 roku	708 971	1 117 934
EUR		
- poniżej 3 miesięcy	13 713 816	3 089 703
- od 3 miesięcy do 1 roku	5 281 947	3 336 287
- powyżej 1 roku	559 217	704 936
USD		
- poniżej 3 miesięcy	12 292 308	5 621 511
- od 3 miesięcy do 1 roku	5 883 226	1 940 650
- powyżej 1 roku	200 375	230 030
GBP		
- poniżej 3 miesięcy	556 491	61 176
- od 3 miesięcy do 1 roku	55 504	3 211
- powyżej 1 roku	0	0
pozostałe waluty		
- poniżej 3 miesięcy	708 373	225 599
- od 3 miesięcy do 1 roku	32 193	2 609
- powyżej 1 roku	27 137	0
Razem	63 102 537	42 612 158

Wbudowane instrumenty pochodne

Grupa posiada depozyty w PLN i USD, w które wbudowane są instrumenty pochodne. Instrumentami wbudowanymi są opcje walutowe oraz opcje na indeksy giełdowe, na indeksy rynku towarowego i na jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. Wartość wyceny instrumentów wbudowanych na dzień 31.12.2007 r. wynosiła 48.486 tys. zł. (31.12.2006 r.: 32.900 tys. zł).

44. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczenia wartości godziwej

W sporządzonym na dzień 31.12.2007 r. sprawozdaniu finansowym Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczenia wartości godziwej papierów wartościowych.

Zabezpieczenie wartości godziwej papierów wartościowych

Zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych. Przedmiotem zabezpieczenia jest wartość godziwa instrumentu dłużnego w PLN o stałej stopie procentowej tj. pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczanym do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży (AFS), który na moment ustanowienia powiązania zabezpieczającego posiada określoną wartość godziwą odniesioną na fundusz z aktualizacji wyceny. Zabezpieczeniu podlega wartość godziwa tego składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych.

Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap w PLN zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Powyższe sprawia, że wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego wykazuje tendencje odwrotną niż wartość godziwa pozycji zabezpieczanej. W związku z tym, dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku wyników uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczonego ryzyka. Ponieważ zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (ryzyko zmiany stóp procentowych), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z pozostałych niezabezpieczonych ryzyk są odnoszone na fundusz z aktualizacji wyceny.

Wycena transakcji zabezpieczającej oraz zabezpieczanej zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat w nocie "Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja".

Wycena transakcji zabezpieczanej zaprezentowana jest w bilansie w pozycji "Inwestycyjne aktywa finansowe".

Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczenia wartości godziwej papierów wartościowych

koniec roku 2007

	wartość nominalna	wartość godziwa
<u>Instrumenty zabezpieczane</u>		
- dłużne papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży	437 000	435 531
- obligacje Skarbu Państwa	437 000	435 531
<u>Instrument zabezpieczający</u>		
- Interest Rate Swap	437 000	4 572

Dla instrumentu zabezpieczającego jako wartość godziwą podano wartość wyceny bilansowej.

Zabezpieczenie wartości godziwej nieruchomości

W sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 31.12.2006 r. Grupa stosowała rachunkowość zabezpieczenia wartości godziwej nieruchomości. Zabezpieczanym ryzykiem była zmiana wartości godziwej nieruchomości (budynek spółki zależnej - Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o., w którym znajduje się Centrala ING Banku Śląskiego w Katowicach) z tytułu zmiany spotowego kursu EUR/PLN, a instrumentem zabezpieczającym była transakcja walutowa typu forward. Wartość nominalna transakcji zabezpieczającej była aktualizowana stosownie do aktualizacji wartości budynku dokonywanych przez niezależnego rzeczoznawcę.

Na dzień 31.12.2006 r. strata z tytułu wyceny pozycji zabezpieczanej w wysokości 8.214 tys. zł pomniejszona o odroczonego podatek dochodowy w wysokości 1.561 tys. zł zmniejszyła wynik finansowy Grupy.

Na dzień 31.12.2006 wycena transakcji zabezpieczającej była dodatnia i wynosiła 7.813 tys. zł.

Wycena transakcji zabezpieczanej oraz zabezpieczającej zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat w pozycji "Pozostałe przychody i koszty operacyjne".

Wycena transakcji zabezpieczanej jest zaprezentowana w bilansie w pozycji "Rzeczowe aktywa trwałe".

Rachunkowość zabezpieczenia przepływów pieniężnych

W sprawozdaniu finansowym na dzień 31.12.2007 r. Grupa nie stosowała rachunkowości zabezpieczenia przepływów pieniężnych.

45. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony, lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośredniej zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwiedlona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla każdej grupy aktywów i pasywów, które nie są prezentowane w grupowym bilansie w wartości godziwej. W celu oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów użyto odpowiednio cen kupna i sprzedaży. W przypadku aktywów i zobowiązań finansowych o charakterze krótkoterminowym zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości godziwej.

koniec roku 2007

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 841 725	1 841 725
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	15 183 665	15 183 665
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 907 564	7 907 564
Inwestycje	9 388 273	9 388 273
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 572	4 572
Kredyty i inne należności udzielone klientom	16 379 138	16 407 744
Inwestycje w jednostki podporządkowane	97 326	97 326
Pasywa		
Zobowiązania wobec innych banków	1 810 195	1 810 195
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 214 981	1 214 981
Zobowiązania wobec klientów	44 501 837	44 497 087

koniec roku 2006

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 147 900	1 147 900
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	13 513 898	13 513 898
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 067 422	7 067 422
Inwestycje	12 614 914	12 614 914
Pochodne instrumenty zabezpieczające	3 329	3 329
Kredyty i inne należności udzielone klientom	12 868 074	12 956 099
Inwestycje w jednostki podporządkowane	90 309	90 309
Pasywa		
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	696 000	696 000
Zobowiązania wobec innych banków	1 401 149	1 401 149
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 120 520	3 120 520
Zobowiązania wobec klientów	38 561 423	38 553 466

Określenie wartości godziwej

Bank ujawnia dane nt. wartości godziwej kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Dla potrzeb wyliczeń wykorzystywana jest krzywa rentowności zawierająca ceny transferowe które są kalkulowane na podstawie:

- PLN: do 1 roku - jako średnia z notowań strony BID (WIBID i kwotowania BID brokerów) pobieranych z godzin 9.00, 11.00, 12.30 i 14.00; powyżej 1 roku są kalkulowane jako średnia notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,

- USD i CHF: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki LIBOR, od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,

- EUR: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki EURIBOR; od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną.

Szacunki w zakresie strat kredytowych są odzwierciedleniem funkcjonującego w Banku modelu tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Przyjęty przez Bank model w niektórych aspektach jest oparty na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu – model nie uwzględnia przedpłat, nie uwzględnia też zmian spowodowanych restrukturyzacją.

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

Wartością godziwą kredytów i innych należności udzielonych innym bankom jest ich wartość bilansowa.

Kredyty i inne należności udzielone klientom

Portfel kredytowy jest klasyfikowany na subportfele uwzględniające system ewidencyjny, rodzaj produktu, segment klienta oraz walutę. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat oraz kredytów z grupy zagrożonych utratą wartości przyjmuje się, że dla tych kredytów wartość godziwa równa się ich wartości księgowej. Dla tak wyodrębnionych subportfeli stosowany jest czynnik dyskontujący dla każdego przepływu pieniężnego. W rezultacie powstaje wartość godziwa jako suma wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych pojedynczego kredytu.

Suma wartości godziwej poszczególnych kredytów jest wartością godziwą portfela analizowanych kredytów.

Dla kredytów przyjmuje się czynnik dyskontowy jako sumę:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu kredytów udzielonych w ostatnim półroczu.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji kredytów udzielonych w ostatnim półroczu,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego kredytu.

Inwestycje w jednostki podporządkowane

W przypadku aktywów finansowych stanowiących inwestycje w jednostki podporządkowane zastosowano wycenę metodą praw własności.

Zobowiązania wobec banków

Wartością godziwą depozytów wobec banków jest ich wartość bilansowa.

Zobowiązania wobec klientów

Portfel depozytowy jest dzielony według rodzaju produktu, segmentu klienta oraz waluty. Dla depozytów płatnych na żądanie przyjmuje się, że dla nich wartość godziwa równa się ich wartości księgowej.

Kolejnym etapem jest wyliczenie przyszłych przepływów pieniężnych jako sumy przepływów kapitałowych i odsetkowych. Następnie poprzez zastosowanie czynnika dyskontowego dla każdego przepływu pieniężnego w rezultacie otrzymuje się wartość godziwą poszczególnych depozytów. Suma wartości godziwej poszczególnych depozytów jest wartością godziwą portfela analizowanych depozytów.

Dla depozytów czynnik dyskontowy to suma:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego depozytu.

46. Działalność powiernicza

Na dzień 31.12.2007 r. ING Bank Śląski S.A. prowadził 3.196 rachunków papierów wartościowych, na których były przechowywane papiery wartościowe na rzecz Klientów Banku. Na koniec roku 2007 ING Bank Śląski S.A. pełnił funkcję banku depozytariusza dla 60 funduszy/subfunduszy inwestycyjnych oraz 1 funduszu emerytalnego pracowniczego. Bank został również wybrany do pełnienia tej funkcji dla 39 nowotworzonych funduszy/subfunduszy inwestycyjnych, które na koniec 2007 roku nie rozpoczęły jeszcze działalności operacyjnej. W okresie od 01.01.2007 r. do 31.12.2007 r. Bank współpracował z 22-oma polskimi domami maklerskimi.

47. Leasing operacyjny

Grupa jako leasingobiorca

Grupa współpracuje z ING Car Lease w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Grupa ponosi także płatności z tytułu najmu lokali, który jest traktowany jako leasing operacyjny. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
do 1 roku	92 452	69 052
od 1 roku do 5 lat	201 759	79 744
powyżej 5 lat - kwota płatności rocznej	20 580	10 845

Grupa jako leasingodawca

Grupa uzyskuje przychody z tytułu najmu lokali użytkowych w nieruchomości inwestycyjnej. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy lub zmiany ceny. Umowy nie zawierają natomiast możliwości zakupu.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
do 1 roku	12 130	18 449
od 1 roku do 5 lat	26 888	77 180
powyżej 5 lat - kwota płatności rocznej	1 438	21 376

Płatności leasingowe obejmują wyłącznie płatności z tytułu czynszu najmu budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A.. Nie obejmują płatności z tytułu wynajmu miejsc parkingowych, dodatkowego czynszu za zakupione nakłady oraz opłat za usługi i energię elektryczną.

48. Gotówka i jej ekwiwalenty

Dla celów rachunku przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących i lokat jednodniowych w innych bankach.

	koniec roku 2007	koniec roku 2006
- Gotówka i pozostałe środki pieniężne (prezentowane w nocie 14)	678 072	508 254
- Środki na rachunkach w Banku Centralnym (prezentowane w nocie 14)	1 163 653	639 646
- Rachunki bieżące w innych bankach (prezentowane w nocie 15)	335 563	267 842
- Lokaty jednodniowe w innych bankach (prezentowane w nocie 15)	2 605 320	6 747 474
Razem	4 782 608	8 163 216

49. Objasnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w rachunku przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Grupy, nie zaliczanej do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach podporządkowanych jak również wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych. Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 1 roku) operacji finansowych, przeprowadzanych z podmiotami finansowymi. Wpływy z działalności finansowej wskazują na źródła finansowania Grupy, uzyskiwane np. poprzez zaciąganie długoterminowych kredytów i pożyczek od innych banków oraz od innych niż banki podmiotów finansowych. Wydatki z działalności finansowej dotyczą głównie spłat przez Grupę długoterminowych zobowiązań (np. spłat otrzymanych kredytów) oraz płatności dywidend na rzecz właścicieli i innych wydatków z tytułu podziału zysku.

50. Przyczyny występowania różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu niektórych pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych

koniec roku 2007

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	5)	6)
	bilansowa	w rachunku przepływów pieniężnych							
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	-1 669 767	-5 813 960	-4 144 193	-69 760	-4 074 433				
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-840 142	-877 983	-37 841	-37 841					
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	4 067 417	3 976 334	-91 083	101 338		-192 421			
- Zmiana stanu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	-840 776	-850 837	-10 061	-10 061					
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-3 511 064	-3 495 251	15 813	15 813					
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	409 046	-279 671	-688 717	7 283			-696 000		
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	5 940 414	5 961 332	20 918	1 619				19 299	0

koniec roku 2006

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	5)	6)
	bilansowa	w rachunku przepływów pieniężnych							
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	-940 250	2 258 975	3 199 225	-12 967	3 212 192				
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-912 182	-930 637	-18 455	-18 455					
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-1 691 995	-1 610 474	81 521	124 487		-42 966			
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-3 048 865	-3 054 940	-6 075	-6 075					
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	535 848	763 480	227 632	-4 368			232 000		
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	5 737 827	5 779 909	42 082	-9 668				51 607	143

Objaśnienia

- 1) Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i pasywów zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji "Odsetki otrzymane/zapłacone".
- 2) Ze "Zmiany stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom" wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki bieżące i lokaty jednodniowe w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji "Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto".
- 3) "Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży" nie uwzględnia tej części wyceny aktywów finansowych, która została odniesiona na kapitał własny (kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży).
- 4) W pozycji "Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków" ujęto zmianę stanu zobowiązań wobec Banku Centralnego.
- 5) Ze "Zmiany stanu zobowiązań wobec klientów" wyłączono zmianę zobowiązań z tytułu spłaty kredytów długoterminowych (pow. 1 roku) otrzymanych od pozostałych instytucji finansowych i zaprezentowano ją w części dotyczącej działalności finansowej w pozycji "Spłata kredytów długoterminowych".
- 6) Ze "Zmiany stanu zobowiązań wobec klientów" wyłączono zmianę zobowiązań z tytułu kredytów długoterminowych otrzymanych od pozostałych instytucji finansowych wywołaną różnicami kursowymi i zaprezentowano ją w pozycji "Niezrealizowane zyski (straty) z tytułu różnic kursowych".

51. Jednostki powiązane

Podmioty zależne i stowarzyszone z ING Bankiem Śląskim:

- ING Securities S.A.,
- ING BSK Development Sp. z o.o.,
- Solver Sp. z o.o.,
- ING NN Polska PTE S.A.,
- Centrum Banku Śląskiego (CBS) Sp. z o.o. w likwidacji,
- ING Bank Hipoteczny S.A.

w ramach wykonywanej działalności posiadają rachunki bieżące w ING Banku Śląskim, na których dokonują standardowych operacji rozliczeniowych, a ponadto deponują swoje środki pieniężne na lokatach terminowych. Ponadto ING Bank Hipoteczny zaciągnął w ING Banku Śląskim kredyt. Podobnie ING Bank Śląski prowadzi rachunki bankowe innym podmiotom z Grupy ING m.in. ING Lease (Polska), ING Car Lease, ING Nationale Nederlanden, ING Real Estate. Transakcje z w/w podmiotami odbywają się na zasadach rynkowych.

ING Bank Śląski dokonuje na rynku międzybankowym operacji z ING Bank NV i podmiotami zależnymi od niego. Są to zarówno lokaty i kredyty krótkoterminowe jak i operacje instrumentami pochodnymi: Forex Spot i Forex Forward, opcje walutowe, transakcje SWAP.

Pomiędzy podmiotami powiązanymi z ING Bankiem Śląskim przeprowadzane są również transakcje wynikające z zawartych umów o współpracy, podnajmu pomieszczeń, dzierżawy sprzętu, przetwarzania danych, składki na ubezpieczenie pracowników, leasingu środków trwałych i wartości niematerialnych oraz leasingu i zarządzania flotą samochodową.

W okresie 1.01.2007 – 31.12.2007 zostały zrealizowane następujące transakcje o łącznej wartości powyżej 500 tys. EUR:

- W związku z realizacją umowy o współpracy zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, wynagrodzenia za świadczone usługi w zakresie doradztwa finansowego w okresie 12 miesięcy 2007 r. wyniosły 44,7 mln zł (netto). W związku z realizacją umowy dotyczącej świadczenia usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, opłata za korzystanie przez ING Bank Śląski z usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej wyniosła 10,9 mln zł (netto).
- Z tytułu umowy najmu pomieszczeń biurowych w budynku będącym do końca października 2007 r. własnością CBS ING Bank Śląski zapłacił za 10 miesięcy 2007 r. czynsz (za pośrednictwem ING BSK Development) w wysokości 17,9 mln zł (brutto) w ratach miesięcznych. Dodatkowo Bank zapłacił 1,6 mln zł tytułem prac adaptacyjnych.
- ING Services Polska świadczy usługi na rzecz ING Banku Śląskiego w zakresie najmu zasobów komputerowych. Koszt usług wyniósł 18,7 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski dokonał transakcji z ING Lease z tytułu podnajmu pomieszczeń użytkowych o łącznej wartości 15,2 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski współpracuje z ING Car Lease w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Kwota płatności z tego tytułu w okresie 12 miesięcy 2007 r. wyniosła 11,3 mln zł (brutto).

Informacje o transakcjach pomiędzy podmiotami powiązanymi

31.12.2007

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki zależne	Spółki stowarzyszone
Należności i zobowiązania				
Lokaty	5 648 202	759 199	-	-
Kredyty	-	1 239 202	111 420	-
Depozyty	475 584	147 160	260 077	25 186
Papiery wartościowe	-	-	30 306	-
Inne należności	74 836	19 267	2 891	-
Inne zobowiązania	-	3 586	218	-
Operacje pozabilansowe				
Udzielone gwarancje	297 158	266 516	-	-
Otrzymane gwarancje	1 548 243	-	-	-
Udzielone linie kredytowe	215 489	1 539 597	172 027	-
Transakcje wymiany walutowej	18 324 755	3 567 716	-	-
Transakcje forward	697 396	284 620	-	-
IRS/CIRS	28 436 925	507 509	-	-
FRA	1 551 148	300 088	-	-
Opcje	886 291	311 857	-	-
Przychody i koszty				
Przychody	711 268	40 103	17 058	202
Koszty	858 629	57 888	29 585	2 408

Informacje o transakcjach pomiędzy podmiotami powiązanymi

31.12.2006

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki zależne	Spółki stowarzyszone
Należności i zobowiązania				
Lokaty	2 875 621	452 874	-	-
Kredyty	-	950 817	370 983	-
Depozyty	236 360	225 935	359 137	123 129
Papiery wartościowe	-	-	41 959	-
Inne należności	15 923	2 007	2 715	-
Inne zobowiązania	-	13 419	14	-
Operacje pozabilansowe				
Udzielone gwarancje	482 517	206 155	-	202
Otrzymane gwarancje	1 850 580	-	-	-
Udzielone linie kredytowe	230 339	1 437 135	305 576	-
Transakcje wymiany walutowej	21 928 730	2 664 027	-	-
Transakcje forward	2 638	1 430 478	-	-
IRS/CIRS	23 419 946	70 321	-	-
FRA	4 289 330	-	-	-
Opcje	853 227	32 805	-	-
Przychody i koszty				
Przychody	795 005	31 242	16 109	341
Koszty	696 191	28 141	30 590	2 943

52. Transakcje z personelem zarządczym i pracownikami

Pracownicy Grupy ING Banku Śląskiego S.A. korzystają z kredytów na takich samych warunkach jak pozostali klienci Banku (nie ma kredytów preferencyjnych dla pracowników). Kredyty dla pracowników ujęte są w kwocie kredytów dla klientów i według stanu na 31.12.2007 r. wynoszą 58 226 tys. zł (bez pożyczek z ZFŚS).

Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej i poręczenia dla osób będących w kierownictwie Banku jest określone odrębną procedurą i monitorowaniem zgodnie z Zarządzeniem Prezesa ING Banku Śląskiego S.A.

W sprawozdaniu finansowym za 2007 rok ujęto udzielone kredyty, pożyczki pieniężne, gwarancje

i poręczenia bankowe dla kierownictwa Banku (w rozumieniu Art. 79 Prawa Bankowego) w wysokości 20 373 tys. zł.

Pracownicy mogą korzystać z różnorodnych form pomocy socjalnej w ramach utworzonych w podmiotach Grupy Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych. Stan pożyczek udzielonych z Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych według stanu na 31.12.2007 r. wynosi 15 961 tys. zł.

Wynagrodzenia wypłacone w 2007 r. Członkom Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. oraz Członkom Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

Wynagrodzenie Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

Okres	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	Razem
2007	10 610	4 052	14 662
2006	11 640	4 567	16 207

Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za 2007 podano wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie I-XII/2007 roku oraz premii za rok 2006 wypłaconej w 2007 roku w kwocie 3 743 tys. zł.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa. Informacja o odprawach przysługujących Członkom Zarządu jest zawarta w ich umowach o pracę i należy się tylko w przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z przyczyn innych niż uprawniające do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

Okres	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	Razem
2007	548	0	548
2006	931	0	931

Członkowie Zarządu oraz inne osoby będące pracownikami ING Banku Śląskiego S.A. nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych i stowarzyszonych Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

Spośród członków Rady Nadzorczej Banku akcje ING Banku Śląskiego posiadają: Pan Mirosław Kośmider – 3 akcje, Pan Wojciech Popiołek – 9 akcji. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej Banku oraz członkowie Zarządu Banku nie posiadają akcji ING Banku Śląskiego S.A.

53. Zdarzenia po dacie bilansowej

W dniu 29.02.2008 r. Bank powziął informację, że Commercial Union Otwarty Fundusz Emerytalny BPH CU WBK na koniec 2007 roku posiadał 696 926 akcji ING Banku Śląskiego S.A., co daje 5,36% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. Do tej chwili Bank miał informację, że Spółka posiadała 800 000 akcji, co dawało 6,15% ogólnej liczby akcji i głosów na WZA.

54. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / grupy kapitałowej

W dniu 19 września 2007 r. została podpisana umowa nabycia przez ING Bank Śląski S.A. udziałów

spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. Zbywającym była BUILDCO SA, Avenue Pasteur 3, L-2311 Luxembourg. Przedmiotem umowy było 36.716 udziałów o wartości nominalnej 1.000 zł za każdy udział o łącznej wartości nominalnej 36.716.000 zł, co stanowi 40% kapitału zakładowego spółki Centrum Banku Śląskiego Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. ING Bank Śląski S.A. posiada 100% udziałów w spółce ING BSK Development Sp. z o.o. ING BSK Development Sp. z o.o. posiada 60% udziałów w spółce Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. Po zakończeniu transakcji ING Bank Śląski S.A. bezpośrednio i pośrednio kontroluje 100 % kapitału zakładowego Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o.

W dniu 31 października 2007 r. została podpisana umowa nabycia przez ING Bank Śląski S.A. przedsiębiorstwa spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. oraz przejęcia przez ING Bank Śląski S.A. zobowiązań związanych z działalnością nabywanego przedsiębiorstwa. Zbywającym była spółka Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. Przedmiotem umowy było całe przedsiębiorstwo spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o., ul. Chorzowska 50, Katowice. W skład przedsiębiorstwa wchodzi m.in. dwie nieruchomości budynkowe zlokalizowane w Katowicach, a mianowicie biurowiec „Chorzowska 50” oraz biurowiec „Centrala ING Banku Śląskiego” przy ul. Sokolskiej 34.

W dniu 23 listopada 2007 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. podjęta została uchwała w sprawie rozwiązania tej Spółki i postawienia jej w stan likwidacji począwszy od dnia 1 grudnia 2007 r.

30 listopada 2007 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki Solver Sp. z o.o., na którym uchwalono podwyższenie kapitału zakładowego Spółki z kwoty 8.374.000,00 zł do kwoty 9.562.000,00 zł, tj. o 1.188.000 zł w drodze utworzenia 2.376 nowych, równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 500 zł każdy. Wspólnik - Fundacja ING Dzieciom - zrezygnował z przysługującego mu prawa pierwszeństwa do objęcia nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki. Wszystkie nowoutworzone udziały pokryte zostały przez ING Bank Śląski S.A. w całości wkładem niepieniężnym (aportem) w postaci Ośrodka Wypoczynkowego w Głębinowie (woj. opolskie). Wartość rynkowa Ośrodka Wypoczynkowego na dzień wniesienia aportu wynosiła 1.188.000,00 zł. Podwyższenie kapitału zakładowego spowodowało zmianę struktury własności - udział ING Banku Śląskiego S.A. w kapitale zakładowym spółki Solver wzrósł z 79,79% do 82,30%.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

Wszystkie działania Grupy pociągają za sobą analizę, ocenę, akceptację oraz zarządzanie pewnymi rodzajami ryzyk lub ich kombinacją. Najważniejszymi rodzajami ryzyk, których źródło stanowią aktywa finansowe są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe obejmujące ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko cenowe. Poniżej przedstawiony jest opis zarządzania wszystkimi ryzykami, które są znaczące dla Grupy.

I. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

1. Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe to możliwość nie odzyskania należnych Bankowi kwot z tytułu udzielonych produktów kredytowych i parakredytowych prowadząca w konsekwencji do nie uzyskania dochodu i/lub poniesienia straty finansowej.

Straty wynikające z działalności kredytowej są pochodną ryzyka oraz działań Banku zmierzających do ograniczenia tych strat. Bank oddziałuje na poziom strat poprzez poziom ryzyka, jakie akceptuje, kwotę ekspozycji na ryzyko, zabezpieczenie ponoszonego ryzyka oraz w przypadku, gdy ryzyko się zmaterializuje poprzez bezpośrednie działania ograniczające straty.

Z tego względu obszar zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje następujące elementy:

- identyfikację i ocenę ryzyka,
- pomiar i monitorowanie ryzyka,
- ograniczanie ryzyka i działania zapobiegawcze,
- rozwój narzędzi wspierających identyfikację i pomiar ryzyka,
- sposób finansowego pokrycia potencjalnych i faktycznych strat z tytułu ponoszonego ryzyka kredytowego.

Obszar zarządzania ryzykiem kredytowym dotyczy: przygotowania i wprowadzenia produktu kredytowego, całego procesu kredytowego i wszystkich jednostek zaangażowanych w te procesy.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2007	31.12.2006
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	15 183 665	13 513 898
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 907 564	7 067 422
- Inwestycje	9 388 273	12 614 914
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 572	3 329
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	16 379 138	12 868 074
- Udzielone zobowiązania warunkowe, w tym:	12 833 876	13 817 539
- limity na kartach kredytowych	590 568	660 563
- niewykorzystane linie kredytowe	6 615 924	6 217 846
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	2 334 841	1 790 166
- gwarancje i akredytywy	2 079 315	1 442 839
- depozyty do wydania	1 213 228	3 706 125
Razem	61 697 088	59 885 176

2. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Struktura organizacyjna Banku obejmuje w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym następujące jednostki organizacyjne:

- Radę Nadzorczą Banku,
- Zarząd Banku wraz z Komitetem Polityki Kredytowej zatwierdzające w ramach swoich kompetencji określone wewnętrzne akty normatywne z obszaru ryzyka,
- Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych,
- Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe,
- Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym,
- Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka,
- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
- jednostki operacyjne oraz analitycy kredytowi,
- Departament Audytu Wewnętrznego.

Misją tych jednostek jest zapewnienie właściwej równowagi pomiędzy celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i akceptowalnym przez Bank poziomem „apetytu na ryzyko” przy uwzględnieniu aktualnych realiów ekonomicznych.

Cel ten jest osiągany poprzez następujące działania:

- opracowanie zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur dla celów akceptacji dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego wobec przedsiębiorców i kontrahentów, wsparcie rozwoju narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, egzekwowanie wykonania decyzji kredytowych, tworzenie rezerw na ryzyko kredytowe oraz inicjowanie koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- przeprowadzanie analizy kredytowej i podejmowanie decyzji kredytowych,
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego i kontrahenta w celu jego ograniczania,
- zarządzanie trudnymi kredytami zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku,
- niezależną i obiektywną ocenę skuteczności, adekwatności i efektywności działania jednostek kredytujących oraz oceniających ryzyko kredytowe dzięki regularnym inspekcjom w tych jednostkach.

Funkcje komercyjne są oddzielone od oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”).

Poniżej przedstawiono bardziej szczegółowo zakresy zadań poszczególnych jednostek organizacyjnych w ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w ING Banku Śląskim S.A.

1.1 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń oraz strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

1.2 Zarząd

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A.:

- zatwierdza Politykę Kredytową określającą strategiczne podejście do podejmowania ryzyka kredytowego oraz jego akceptowalny poziom,

- powołuje i zatwierdza skład Komitetu Polityki Kredytowej, za pośrednictwem którego sprawuje ciągły nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym.
- okresowo, ale nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o poziomie i profilu ryzyka oraz zmianach w Polityce Kredytowej.
- aktywnie wspiera wdrażanie i realizację Polityki Kredytowej poprzez indywidualne działania Członków Zarządu sprawujących nadzór nad podległymi obszarami. W skład zarządu wchodzi Członek odpowiedzialny za Pion Zarządzania Ryzykiem, który ponosi odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem kredytowym i rynkowym.
- dokonuje przeglądu skuteczności metod identyfikacji ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość oraz ustalania wysokości odpisów z tego tytułu oraz ocenia adekwatność i wrażliwość wykorzystywanych metod na zmiany warunków zewnętrznych.
- dokonuje przeglądu procesów i sposobu monitorowania jakości ekspozycji kredytowych.

1.3 Komitety

W Banku funkcjonują następujące stałe Komitety, których kompetencje obejmują obszary związane z ryzykiem kredytowym:

- Komitet Polityki Kredytowej (KPK), którego podstawowym celem jest nadzorowanie realizacji i kontrola przestrzegania przez jednostki organizacyjne ING Banku Śląskiego S.A. „Zasad polityki kredytowej”,
- Komitety Kredytowe:
 - ING Banku Śląskiego S.A. (Komitet Kredytowy Banku),
 - Centrali Banku (Komitet Kredytowy Centrali),
 - Komitet Kredytowy Regionu,
 - Restrukturyzacyjny.

W obszarze klientów strategicznych podejmowanie decyzji następuje na w trybie dwuosobowym przez osoby ustanowione przez KPK.

1.4 Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym

W strukturze organizacyjnej Banku jest wydzielony Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Misją Pionu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym jest utrzymanie odpowiedniego poziomu ryzyka kredytowego i rynkowego w Banku.

Pion kierowany jest przez Dyrektora Banku, podległego i raportującego do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

Dyrektor Banku (Pionu) nadzoruje między innymi departamenty, których obszar kompetencyjny obejmuje systemowe zarządzanie ryzykiem kredytowym Banku, w tym:

- Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych,
- Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka,
- Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym.

W ramach powyższych departamentów funkcjonują jednostki/zespoły odpowiedzialne za politykę i procedury, badanie i modelowanie ryzyka kredytowego oraz monitoring i raportowanie portfelowego ryzyka kredytowego.

Zadania poszczególnych Departamentów uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym są następujące:

1.5 Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych

- opracowywanie skutecznych systemów zarządzania ryzykiem kredytowym poprzez stałe utrzymywanie i rozbudowę zasad polityki kredytowej oraz opis procesów i procedur celem zapewnienia właściwej równowagi pomiędzy aktualnymi celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i odpowiednim poziomem świadomości / apetytu na ryzyko zważywszy na rzeczywistość rynkową w Polsce.
- zapewnienie skutecznego i odpowiadającego aktualnym warunkom funkcjonowania obszaru zarządzania ryzykiem i procesów poprzez zarządzanie, uczestnictwo w projektach, projektowanie organizacji, przegląd procesów, reagowanie na potrzeby front office, operacji, realizację wniosków Zarządu i Centrali Grupy ING.

1.6 Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka

- Definiowanie i przegląd sprawozdawczości zarządczej w obszarze ryzyka,
- Wspieranie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta poprzez opracowywanie narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, monitoringowi i sprawozdawczości w zakresie jakości portfela kredytowego, udzielanie rekomendacji odnośnie rezerw na ryzyko kredytowe; wspieranie jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta w zakresie przepisów prawa i administracyjnym.

1.7 Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Korporacyjnych Północ / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Korporacyjnych Południe

- zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym z finansowaniem klientów poprzez zapewnianie doradztwa z zakresu ryzyka w procesie podejmowania decyzji kredytowych, egzekwowania realizacji decyzji kredytowych, rekomendowania wymaganych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- zapewnienie istotnych danych dla zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur celem zatwierdzania akceptowalnego poziomu ryzyka klienta,
- zwiększenie świadomości ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta wśród pracowników Banku celem ograniczenia tych rodzajów ryzyka,
- rekomendowanie poziomu rezerw i koniecznych zmian w zarządzaniu procesami kredytowymi definiowaniu produktów, polityce kredytowej celem redukcji ryzyka.

1.8 Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym

- zarządzanie ryzykiem poprzez: pomiar poziomu ryzyka, określanie kryteriów akceptacji ryzyka, monitorowanie jakości portfela kredytowego, wycenę potencjalnych strat, rekomendowanie rezerw finansowych i koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym, definicji produktów, polityce kredytowej w celu zmniejszenia ryzyka,
- szacowanie bieżącego i przewidywanego poziomu ryzyka na potrzeby ustalania apetytu na ryzyko,
- rozwój i aktualizacja modeli kalkulacji zdolności kredytowej,
- inicjowanie przygotowania i aktualizacji statystycznych modeli akceptacyjnych (kart skoringowych dla kredytów detalicznych) oraz ich wdrażanie,

- opracowywanie i wdrażanie zasad tworzenia odpisów na należności dotknięte utratą wartości.
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego, możliwości i metod ich ograniczania.

1.9 Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka

- zarządzanie trudnymi kredytami (korporacyjnymi) zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku wynikających z portfela zaangażowań nieregularnych.
- współpraca z regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) i jednostkami sprzedaży w zakresie windykacji i restrukturyzacji trudnych kredytów.
- nadzór funkcjonalny nad regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) w zakresie restrukturyzacji i windykacji trudnych kredytów.

1.10 Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego (DIRK)

- okresowa weryfikacja dokumentacji kredytowej i ocenianie funkcjonowania procesu kredytowego w ING Banku Śląskim S.A., na poziomie front-office i back-office (możliwość rekomendowania do Komitetu Polityki Kredytowej zmian w obecnie funkcjonujących politykach i procesach),
- analizowanie wybranych kredytów i adekwatności lokalnego zarządzania ryzykiem podczas regularnych inspekcji w jednostkach organizacyjnych Banku;
- identyfikacja obszarów mogących stanowić ewentualny problem oraz reagowanie na sygnały płynące z organizacji;
- kontrola przestrzegania kryteriów zatwierdzania transakcji, procesu uruchamiania kredytów, zachowań/statystyk w zakresie spłat, statystyk nieterminowych spłat, adekwatności monitorowania zaangażowań i kategorii ryzyka, prawidłowości wprowadzonych danych kredytowych w systemie informatycznym i odzyskiwania należności.

1.11 Jednostki operacyjne oraz analitycy kredytowi

- tworzą bazę wiedzy eksperckiej na temat charakterystyki ryzyka klientów.

1.12 Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)

Podstawową misją DAW jest dostarczenie Zarządowi Banku niezależnej i obiektywnej oceny na temat adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku, zapewniającej ujawnianie słabych stron bądź luk w jego organizacji i funkcjonowaniu.

Lokalny Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza regularne audyty ram Modelu Ładu Korporacyjnego, polityki i procedur ryzyka kredytowego. Jego spostrzeżenia (łącznie z proponowanymi zmianami do polityki i procedur) przekształcane są w wykaz działań, jakie powinny zostać wykonane przed zatwierdzeniem przez Komitet Polityki Kredytowej.

Nadrzędnym celem DAW jest wskazywanie na istniejące w działalności Banku ryzyka oraz ocena i proponowanie działań prowadzących do lepszej kontroli i zarządzania tymi ryzykami. Poprzez swoją działalność DAW przyczynia się do usprawnienia organizacji i zarządzania Bankiem oraz osiągania założonych przez Bank celów.

Zakres prac DAW obejmuje całość działalności prowadzonej przez ING Bank Śląski S.A., wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku, jak również jednostki organizacyjne grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A..

3. Ustalenie struktury autoryzacji decyzji w procesie kredytowym

Kompetencje decyzyjne w indywidualnych sprawach kredytowych (komitety kredytowe poszczególnych szczebli) oddzielone są od decyzji w sferze polityki kredytowej i zarządzania ryzykiem.

Wszelkie decyzje na wszystkich szczeblach (z wyjątkiem obszaru Klientów Strategicznych) podejmowane są kolegialnie w trybie komitetów kredytowych, których sposób funkcjonowania precyzują regulaminy; kolegialność podejmowania decyzji nie zwalnia każdego z uczestników procesu decyzyjnego od osobistej odpowiedzialności za podejmowane decyzje. W obszarze Klientów Strategicznych podejmowanie decyzji kredytowych odbywa się w trybie dwuosobowym (SAP), uregulowanym w Instrukcji Kredytowej dla Klientów Strategicznych.

Poziom kompetencyjny skorelowany jest z poziomem ryzyka kredytowego wynikającym z ryzyka klienta i transakcji. Wraz ze wzrostem ryzyka kredytowego decyzje podejmowane są przez gremia, które ze swej natury posiadają więcej doświadczenia, a zatem umiejętności szerokiego i wnikliwego identyfikowania ryzyka, dlatego również dla obszaru poza Klientami Strategicznymi, w przypadku zaangażowań na mniejsze kwoty dopuszcza się podejmowanie decyzji kredytowych w trybie dwuosobowym.

Rozwiązania w zakresie określania szczebla kompetencyjnego w odniesieniu do decyzji kredytowych dla ekspozycji kredytowych dla portfela regularnego oparte są na wyznaczonej klasie ryzyka klienta oraz:

- poziomie łącznego zaangażowania Grupy ING Banku Śląskiego SA, wobec dłużnika oraz podmiotów wchodzących w skład grupy kapitałowej (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 44 Ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości), do której należy również dłużnik oraz podmiotów z nim powiązanych osobowo przez małżonków (dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy finansowany jest przedsiębiorca-osoba fizyczna),
- przedmiotu danej decyzji kredytowej.

4. Przeglądy i ocena ryzyka kredytowego

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (Menedżer Ryzyka) przeprowadzana jest w oparciu o zasadę oddzielenia od funkcji komercyjnych (Doradca klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (Doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi wyłączną odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu.

W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu wobec danego Kredytobiorcy. W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22 Właścicielem Ratingu może zostać również jednostka zajmująca się restrukturyzacją kredytu.

Właściciel Ratingu, z wykorzystaniem modelu dedykowanego dla docelowej grupy klientów, określa propozycję ratingu. Istnieje możliwość odstąpienia od zastosowania modelu dedykowanego dla danego typu podmiotu, pod warunkiem przedstawienia pisemnego uzasadnienia.

Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji – przez Komitet Apelacyjny.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności zastosowania odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,
- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określanie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania określonych modeli mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ratingowych w procesie tzw. apelacji.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla Kredytobiorcy,
- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez Kredytobiorcę, w szczególności:
 - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
 - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,
 - pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

Pod koniec 2007r. wdrożony został wewnętrzny model oceny kredytowego banku związanego ze specjalistycznym finansowaniem nieruchomości przychodowych (Model IPRE). W oparciu o ten model, każda z transakcji spełniających określone kryteria jest klasyfikowana do jednej z pięciu kategorii nadzorczych.

Ponadto w grudniu 2007r. zakończono proces wdrażania w całej sieci korporacyjnej Banku scentralizowanego systemu informatycznego wspierającego proces oceny ryzyka kredytowego, wykorzystywanego w całej Grupie ING, zapewniającego między innymi centralne gromadzenie ocen ratingowych dłużników.

4.1 Częstotliwość przeglądów oraz ewentualnych aktualizacji nadanych ratingów

Przegląd ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez właściciela ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym. Rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu (18 miesięcy dla Klientów Strategicznych),
- właściciel ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Bank zakończył relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez właściciela ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,
- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu następuje jego automatyczne wygaśnięcie,
- z zakresu stosowania zasady automatycznego wygaśnięcia wyłączone są następujące ratingi:
 - ratingi określone ręcznie,
 - ratingi odpowiadające klasom ryzyka 14 – 22,

- ratingi rządu i kraju,
- ratingi podmiotów Grupy ING, ING Insurance, oraz ING Bank.

5. Ustalenie limitów koncentracji

Celem ograniczenia ryzyka koncentracji, Bank przestrzega określonych w Art. 71 Ustawy Prawo Bankowe następujących limitów zaangażowań:

- limit 20% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem,
- limit 25% funduszy własnych Banku - w stosunku do pozostałych podmiotów,
- limit 800% funduszy własnych Banku - dla łącznej sumy “dużych” zaangażowań, tzn. których wartość przekracza 10% funduszy własnych Banku.

Ponadto, zgodnie z zaleceniami ustawowymi i rekomendacjami Nadzoru Bankowego, Bank ustala wewnętrzne limity dotyczące koncentracji w odniesieniu do branż, przyjmowanych form zabezpieczeń oraz na bieżąco monitoruje zjawisko koncentracji w obszarach geograficznych swej działalności (Regionach).

Wyznaczanie ustawowych limitów koncentracji Bank realizuje w cyklach miesięcznych. Na podstawie zweryfikowanych danych przygotowana jest informacja obejmująca aktualne stany funduszy własnych Banku oraz wysokości poszczególnych limitów ustawowych. Informacja przekazywana jest zainteresowanym jednostkom Banku, wśród których znajdują się m.in.: Centra Bankowości Korporacyjnej, Oddziały regionalne, Departamenty Pionu Kredytowego, Pionu Ryzyka oraz Departament Rewizji. Oddziały regionalne prowadzą redystrybucję otrzymanej informacji do podległych im jednostek.

Bank monitoruje wykorzystanie limitów, sporządzając zestawienie klientów i grup klientów powiązanych oraz odnosząc ich aktualne zaangażowanie do wysokości obowiązujących limitów.

Na poziomie operacyjnym, kontrola zachowania limitów koncentracji odbywa się zarówno na etapie opracowywania wniosków kredytowych, zatwierdzania konkretnych transakcji oraz w procesie okresowych przeglądów zaangażowań.

W celu uniknięcia nadmiernej koncentracji ryzyka kredytowego w branżach, Bank na bieżąco monitoruje zaangażowania w poszczególnych sektorach gospodarki. Na podstawie przeprowadzanych analiz określa on pożądane kierunki, w których zaangażowanie Banku powinno się zwiększać, oraz sektory o niekorzystnych perspektywach rozwojowych, w których zaangażowanie powinno być zmniejszane.

Realizacja powyższych zadań opiera się m.in. na ustalaniu limitów dla grupy branż o istotnym udziale w portfelu Banku, tj. których łączny udział w stosunku do całego portfela kredytowego oscyluje w granicach 60%, zaś jednostkowo udział branży w portfelu korporacyjnym przekracza 5%. Ustalanie limitów dla branż leży w kompetencjach Komitetu Polityki Kredytowej.

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału regionalnego sieci oddziałów. Dla kontroli zjawiska koncentracji w Regionach, przyjmuje się wskaźnik graniczny na poziomie 20% portfela ogółem Banku. Przekroczenie tego wskaźnika może stanowić sygnał do ustalenia limitu geograficznego.

Ponieważ koncentracja geograficzna jest niewielka i nie powoduje wzrostu ryzyka kredytowego, w ING Banku Śląskim dotychczas nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych.

Uwzględniając potencjalny poziom ryzyka Bank wprowadził limity w obszarze kredytów hipotecznych zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Bankowego dla:

- kredytów udzielanych z niskim wkładem własnym (ubezpieczonych)
- nowoudzielanych kredytów indeksowanych kursem waluty

- kredytów zabezpieczonych hipotecznie
- kredytów na cele mieszkaniowe

Przestrzeganie ustawowych i wewnętrznych norm koncentracji jest przedmiotem miesięcznego raportu z obszaru ryzyka, przekazywanego Zarządowi Banku, KPK oraz Dyrektorom Oddziałów Regionalnych. Okresowo jest on również prezentowany Radzie Nadzorczej Banku.

6. Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego

Chociaż zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, polityką Banku jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach umożliwiających regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

Bank przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, przy czym, na wybór zabezpieczenia w konkretnych przypadkach wpływają różne czynniki, w tym w szczególności:

- możliwość klienta w zaoferowaniu określonych zabezpieczeń,
- rodzaj i okres ekspozycji,
- poziom ryzyka klienta;
- poziom ryzyka transakcji,
- płynność oferowanego zabezpieczenia (możliwość szybkiego spieniężenia);
- wartość zabezpieczenia.

W ślad za zmianami, wynikającymi z wprowadzenia do polskiego prawa zapisów Nowej Umowy Kapitałowej poprzez Uchwałę KNB 1/2007 z dnia 13.03.2007, nastąpiło w Banku dostosowanie wewnętrznych regulacji do wymagań Uchwały, które objęło także techniki ograniczenia ryzyka kredytowego. Wprowadzona w Banku nowa Polityka Zabezpieczeń zawiera m.in.:

- wskazanie kryteriów, dotyczących uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określenie generalnych zasad, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- dostosowanie procedur dotyczących zabezpieczeń do wymagań nowych modeli LGD zgodnych z zaawansowaną metodą wewnętrznych ratingów (tzw. AIRB).

W Polityce Zabezpieczeń uwzględniono szczególnie te aspekty Uchwały KNB 1/2007, które dotyczą kwestii zastosowania modeli LGD, pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania. Proces przeglądu zabezpieczeń wg nowych regulacji postępuje sukcesywnie i będzie zakończony w pierwszej połowie 2008 roku.

Opracowane modele LGD dla aktywów korporacyjnych bazują na statystycznie oszacowanych wskaźnikach odzysku w poszczególnych grupach zabezpieczeń. Szacunki te opierają się na analizie obserwacji historycznych procesów odzysków zanotowanych w Banku. Stopy odzysku poszczególnych zabezpieczeń determinują ich wartość godziwą.

Stopa odzysku danego zabezpieczenia jest uzależniona zarówno od charakterystyki przedmiotu zabezpieczenia jaki i od prawnej formy jego ustanowienia i aktualnej skutecznej realizacji tego zabezpieczenia przez Bank. Na ostateczny poziom odzysku mają wpływ także koszty windykacji i koszty utrzymywania należności nieregularnych w księgach banku (do czasu odzyskania lub umorzenia należności).

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie dodatkowych warunków / klauzul w

umowach kredytowych (covenants). W ramach podstawowych typów „covenants” Bank stosuje klauzule ochronne oraz finansowe. O zakresie stosowania konkretnych klauzul lub ich kombinacji decydują: długość okresu kredytowania, rodzaj oferowanego produktu kredytowego, specyfika formy organizacyjno – prawnej lub przedmiotu działalności kredytobiorcy, kategoria ryzyka klienta. Wprowadzenie pewnych klauzul do umów kredytowych umożliwia czasami rezygnację z części lub całości prawnych zabezpieczeń.

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń, znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka na poziomie inwestycyjnym lub spekulacyjnym.
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto, hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych.

7. Ustalenie metodologii klasyfikowania ekspozycji

7.1 Należności kredytowe klientów korporacyjnych

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

Zdarzenia stanowiące przesłanki utraty wartości to zdarzenia, które miały miejsce w stosunku do aktywa lub grupy aktywów finansowych mające negatywny wpływ na wysokość oczekiwanych przepływów pieniężnych. Przyjęta przez Bank lista przesłanek utraty wartości dla korporacyjnych należności kredytowych jest następująca:

- Upadłość/ Zagrożenie upadłością: Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony (czy to przez Bank, stroną trzecią lub z własnej inicjatywy) w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem;
- Opóźnienie w spłacie: Kredytobiorca zaprzestał spłacania kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się przez:
 - Dla klientów korporacyjnych (oprócz instytucji finansowych) – więcej niż 90 dni;
 - Dla instytucji finansowych i rządów – 0 dni lub więcej; jednakże w tym przypadku stosuje się 14 dniowy okres wyjaśniający dla ustalenia czy brak spłaty był spowodowany czynnikami związanymi z pogorszeniem się standingu kredytowego instytucji finansowej, czy raczej przyczynami operacyjnymi. Opóźnienie w spłacie z przyczyn operacyjnych nie jest przesłanką utraty wartości.
- Bank ocenia, że kredytobiorca będzie miał trudności ze spłatą zadłużenia: Kredytobiorca boryka się z istotnymi trudnościami finansowymi do tego stopnia, że trudności te będą miały negatywny wpływ (z prawdopodobieństwem, co najmniej 50%) na przyszłe przepływy pieniężne z danej należności kredytowej (w ocenie tej brana jest pod uwagę perspektywa 1 roku);
- Restrukturyzacja należności kredytowej nie wynikająca ze względów komercyjnych: W związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności.

Stwierdzenie wystąpienia co najmniej jednej z wyżej wymienionych przesłanek świadczy o utracie wartości należności kredytowej (czyli o wystąpieniu tzw. impairment).

Wyznaczanie klasy ryzyka klienta

Każdy podmiot, wobec którego Bank posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całym Banku. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorców stosowana jest 22 stopniowa skala ratingowa, używana w całej Grupie ING, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

Klasy inwestycyjne (Investment grade) 1-10

Grupa klas inwestycyjnych obejmuje podmioty, które oceniamy jako podmioty obciążone relatywnie niskim ryzykiem, przy czym dokonując klasyfikacji ryzyka uwzględniamy zagrożenia wynikające z uwarunkowań otoczenia ekonomiczno-gospodarczego.

Klasy spekulacyjne (Speculative grade) 11- 17

Jest to grupa o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, stąd charakterystyka skrajnych klas w ramach tej grupy jest bardzo zróżnicowana. Generalnie jednak możemy stwierdzić, że:

- podmioty z najlepszych klas w ramach tej grupy aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) jest w dłuższym okresie czasu niepewne i w związku z tym margines bezpieczeństwa jest ograniczony, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego z uwagi na niesprzyjające otoczenie gospodarcze lub niekorzystne warunki ekonomiczne;
- kredytobiorców klasyfikowanych do klas o największym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy) mogą charakteryzować niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz, w dłuższej perspektywie, ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów oraz możliwość wystąpienia strat.

Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) 18- 22

Ta grupa klas ryzyka obejmuje Kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą zadłużenia lub, u których wystąpiła już sytuacja określana jako tzw. „default”.

Kredytobiorcy w tej grupie klas ryzyka (jak również ci spośród klasyfikowanych do klasy 17 lub lepszej, wobec których ekspozycje objęto regulacjami są klasyfikowani wyłącznie przez Jednostki Intensive Care zarządzające zaangażowaniem danego klienta.

W odniesieniu do klientów:

- z segmentu klientów strategicznych stosowany jest globalny model oceny ryzyka (PD) Grupy ING - dłużnik przypisywany jest jednej z 17 klas z przedziału 1-17,
- z segmentu klientów korporacyjnych (SME) stosowany jest lokalny model oceny ryzyka (PD), dłużnik przypisywany jest jednej z 10 klas z przedziału od 8 do 17.

Narzędzia do zarządzania kredytowym ryzykiem korporacyjnym

Bank podejmował szereg działań w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym w związku z wdrażaniem Uchwały KNB 1/2007 w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, wprowadzającej postanowienia Dyrektywy CRD odnośnie adekwatności kapitałowej banków zgodnej z Nową Umową Kapitałową (NUK). W ślad za decyzją Grupy ING o zaimplementowaniu zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB) opracowano i wdrożono modele (lokalne i globalne) podstawowych parametrów ryzyka:

- PD (prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania),
- LGD (straty dla banku wynikającej z niewykonania zobowiązania przez klientów),
- EAD (zaangażowania klienta wobec banku w momencie niewykonania zobowiązania)

dla różnych klas aktywów według wymagań metody AIRB.

Między innymi, dla zaangażowań wobec przedsiębiorstw funkcjonują w Banku następujące modele:

- Dla lokalnego segmentu klientów strategicznych, obejmującego firmy o rocznych przychodach powyżej 100 mln EUR:
 - Globalny model ratingowy (statystyczny model PD) Grupy ING,
 - Globalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-eksperckie) zbudowane także na poziomie Grupy ING,
- Dla lokalnych segmentów firm średnich i dużych (klasa aktywów SME), obejmujących klientów o rocznych przychodach od 800 tys. do 100 mln EUR:
 - Lokalny model ratingowy PD (tzw. SME PD) - model zbudowany w banku dla polskich firm,
 - Lokalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-eksperckie) zbudowane w banku na podstawie wewnętrznych danych z zastosowaniem metodologii Grupy ING.

Oprócz powyższych Bank stosuje także modele globalne dla ekspozycji wobec banków i innych instytucji finansowych oraz wobec rządów i jednostek samorządu terytorialnego.

Modele są wykorzystane do kalkulacji kapitału ekonomicznego, pozwalając na jego optymalizację. Przyczyniają się także do lepszej kwantyfikacji ryzyka kredytowego w portfelu banku. Na ich podstawie szacowane są m.in. rezerwy według MSSF, efektywność działania banku (RAROC, zysk ekonomiczny, zarządzanie wartością firmy) oraz ceny kredytów.

Bank wykorzystuje zaawansowane systemy informatyczne wspierające proces nadawania ocen ryzyka klientów i transakcji przy wykorzystaniu modeli ryzyka. Podstawowym narzędziem informatycznym do zarządzania ryzykiem kredytowym jest zintegrowane środowisko Grupy ING, które łączy w sobie wszystkie aplikacje potrzebne do pełnej realizacji wymogów NUK. Przy jego pomocy można efektywnie zarządzać ryzykiem na poziomie oddziału banku a nawet portfela pojedynczego opiekuna klienta.

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
01	0,0	0,0	0,0	0,0
02	0,0	2,3	0,0	0,0
03	1 548,4	409,2	1 389,0	621,1
04	0,0	2,0	0,0	45,8
05	0,0	4,7	0,0	0,0
06	56,7	3,3	247,2	53,1
07	420,0	470,6	10,4	4,1
08	1 017,9	596,7	251,9	681,9
09	1 116,2	1 104,9	248,1	725,0
10	792,3	1 501,2	1 357,8	1 821,6
11	860,8	1 094,6	655,1	704,1
12	1 030,7	1 273,9	879,0	1 075,5
13	1 444,2	1 327,9	1 261,0	860,9
14	1 423,8	791,6	1 816,1	778,1
15	1 343,4	611,8	1 256,3	522,5
16	542,8	268,1	415,7	288,5
17	287,7	66,8	161,3	65,9
18	41,6	23,1	54,5	27,2
19	23,3	3,9	34,8	5,9
20	87,9	4,3	104,8	5,2
21	4,0	0,0	5,5	0,0
22	281,3	0,0	343,1	0,4
Razem	12 323,0	9 560,9	10 491,6	8 286,8

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	11 929,4	9 542,3	10 067,7	8 270,4
1-30	40,8	14,6	43,1	14,7
31-60	28,2	4,0	10,8	1,0
61-90	16,3	0,0	3,7	0,1
91-180	22,1	0,0	7,7	0,1
181-365	19,9	0,0	7,6	0,0
>365	266,3	0,0	351,0	0,5
Razem	12 323,0	9 560,9	10 491,6	8 286,8

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na poniesione, lecz niewyjawione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	11 882,7	9 540,9	9 976,9	8 266,8
1-30	39,0	14,6	42,3	13,3
31-60	3,3	1,1	4,9	1,0
61-90	10,6	0,0	0,3	0,0
91-180	0,1	0,0	4,1	0,1
181-365	13,3	0,0	0,2	0,0
>365	0,8	0,0	9,5	0,0
Razem	11 949,8	9 556,6	10 038,2	8 281,2

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*)

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	75,8	3,0	83,0	1,6
22	195,0	0,0	258,6	0,0
Razem	270,8	3,0	341,6	1,6

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	41,4	0,0	76,8	0,2
1-30	0,8	0,0	0,0	1,4
31-60	22,3	3,0	5,2	0,0
61-90	0,0	0,0	0,0	0,0
91-180	17,5	0,0	0,0	0,0
181-365	4,5	0,0	0,0	0,0
>365	184,3	0,0	259,6	0,0
Razem	270,8	3,0	341,6	1,6

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według klas ryzyka

klasa ryzyka risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	12,1	1,4	21,7	3,6
21	4,0	0,0	5,4	0,0
22	86,3	0,0	84,6	0,4
Razem	102,4	1,4	111,7	4,0

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	5,2	1,4	14,0	3,4
1-30	1,0	0,0	0,9	0,0
31-60	2,6	0,0	0,7	0,0
61-90	5,7	0,0	3,4	0,1
91-180	4,5	0,0	3,5	0,0
181-365	2,2	0,0	7,4	0,0
>365	81,2	0,0	81,8	0,5
Razem	102,4	1,4	111,7	4,0

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

7.2 Należności kredytowe klientów detalicznych

Bank traktuje wszystkie należności detaliczne (wobec klientów indywidualnych oraz klientów segmentu Small Business) jako indywidualnie nieznaczące i wylicza oraz tworzy odpisy i rezerwy na nie według podejścia kolektywnego.

Podejście eksperckie w szacowaniu wielkości odpisów i rezerw w tym także szacowaniu parametrów wykorzystywanych do wyliczania odpisów i rezerw jest dopuszczalne, jeśli zachodzi jeden z poniższych warunków:

- wielkość i wiek portfela i/lub ilość przypadków dotkniętych utratą wartości w okresie analizy jest niedostateczna dla przeprowadzenia estymacji statystycznej lub matematycznej,
- jakość danych jest niewystarczająca do adekwatnego oszacowania wielkości odpisów lub rezerw,
- nastąpiła istotna zmiana warunków ekonomicznych otoczenia Banku, poziomu apetytu na ryzyko, przyjętych strategii odzyskiwania należności,
- przyjęte statystyczne lub matematyczne metody szacunku (estymacji) nie odpowiadają wymogom regulacyjnym lub wymaganiom Grupy ING.

Zasadność zastosowania podejścia eksperckiego oraz ocena jego wyników weryfikowana jest odrębnie dla każdego przypadku i podlega akceptacji Komitetu Polityki Kredytowej. Takie same zasady stosuje

się do wykorzystania danych i obserwacji pozyskanych z innych instytucji, w tym samej akceptacji źródła danych.

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

- Kredytobiorca zaprzestał spłaty kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się dłużej niż 90 dni. Dla limitów w ROR oraz limitów w rachunku bieżącym dla Small Businessu warunek ten dotyczy wyłącznie zaangażowań powyżej 200 PLN;
- W obrębie kredytów konsumpcyjnych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grup kredytów konsumpcyjnych (nie mieszkaniowych / hipotecznych) ;
- W obrębie kredytów mieszkaniowych / hipotecznych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grupy kredytów mieszkaniowych / hipotecznych (nie konsumpcyjnych) ;
- Kredytobiorca (Small business) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz.1;
- Kredytobiorca po wystąpieniu impairmentu obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 3 miesiące (jeśli wcześniej okres przeterminowania był krótszy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca po wystąpieniu impairmentu obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 6 miesięcy (jeśli wcześniej okres przeterminowania był dłuższy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem (przesłanka dotyczy w szczególności kredytobiorców z segmentu Small Business);
- Umowa kredytowa została wypowiedziana;
- Należność kredytowa została poddana restrukturyzacji. W związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności. Natomiast nie jest przesłanką utraty wartości zmiana warunków kredytowania wynikająca ze względów komercyjnych (w tym zmiany stóp procentowych uwarunkowane rynkowo). Zasady restrukturyzacji oraz sposób ich traktowania z punktu widzenia tworzenia odpisów aktualizacyjnych (rezerw) są określone odrębnymi procedurami.

Punktem wyjścia przyjętym do grupowania ekspozycji do portfeli w podejściu kolektywnym są zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*) wyróżniające trzy podstawowe grupy produktów detalicznych: kredyty odnawialne, kredyty hipoteczne i inne kredyty konsumpcyjne. Podstawową do grupowania jest zbieżność czynników ryzyka (*risk drivers*) w grupie. Produkt i jego cechy są podstawowymi kryteriami grupowania. Pochodną definicji produktu są kryteria przesłanek utraty wartości oparte na bazylejskiej definicji „default”. Ponieważ Bank stosuje karty skoringowe (statystyczne modele akceptacyjne) istniejący model akceptacyjny jest dodatkową przesłanką grupowania.

Dodatkowo w procesie grupowania uwzględnia się:

- rodzaj i definicję produktu,
- rodzaj zabezpieczenia,
- biznesowe pozycjonowanie produktu (np. wyodrębnienie produktów nie oferowanych),
- pozostałe elementy modelu akceptacyjnego,

- organizację procesu kredytowego.

Wyróżniony portfel powinien charakteryzować się odpowiednią liczebnością dla zapewnienia statystycznej powtarzalności zjawisk. Dla budowy modeli statystycznych przyjmuje się, że minimalna wielkość portfela w danej kategorii (np. default) powinna wynieść 300 obserwacji. Dla parametrów przyjętych na podstawie obserwacji historycznych wielkość ta nie powinna być mniejsza niż 100 obserwacji. Parametry przyjmowane na podstawie mniejszych portfeli podlegają weryfikacji eksperckiej.

Dla każdego portfela wyróżnia się:

- portfel należności nie dotkniętych utratą wartości (IBNR),
- portfel należności dotkniętych utratą wartości (impaired),
- portfel należności odnośnie których Bank nie spodziewa się dalszych odzysków (impaired – non risk zwany także „portfelem B”)

Bank stosuje następujące kryteria wyróżnienia portfela B:

- od momentu wystąpienia przesłanek utraty wartości upłynęło: 24 miesiące dla portfeli kredytów konsumpcyjnych i Small Business, 36 miesięcy dla portfeli kredytów mieszkaniowych,
- nie występują przesłanki posiadania przez dłużnika dochodów wystarczających do spłaty zaległości ani aktywów, z których Bank mógłby odzyskać swą należności i brak jest przesłanek do zmiany tej sytuacji w przewidywalnej przyszłości,
- dłużnik podlega procesom upadłościowym i istnieją uzasadnione przesłanki, że Bank nie odzyska żadnych lub nieistotne kwoty w ramach tego procesu.

Kolektywne podejście w szacowaniu i tworzeniu odpisów (rezerw) opiera się o zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*) i o koncepcję tzw. straty oczekiwanej. Z uwagi na fakt, że wg MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną a nie stratę oczekiwaną, parametry modelu bazylejskiego podlegają modyfikacji. Do wyliczenia rezerwy wykorzystywane są następujące parametry:

- PD - prawdopodobieństwo niewypłacalności klienta określone dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- LGD - strata poniesiona na należności w wyniku jej niepełnego odzyskania, określona dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business
- EAD – ekspozycja w momencie niewypłacalności - kwota bieżącego zaangażowania bilansowego powiększona o ekwiwalenty bilansowe niewykorzystanych linii kredytowych.

Modyfikacja parametrów wynika z faktu, że w Modelu Bazylejskim określa się prawdopodobieństwo dla straty oczekiwanej w okresie najbliższych 12 miesięcy, natomiast zgodnie z MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną. Modyfikacja wynika z okresu, jaki przyjmuje się, aby poniesienie straty zostało rozpoznane (ujawnione, odkryte).

Modyfikacja parametru PD dokonywana jest w oparciu o koncepcję okresu ujawnienia straty (ang. *emergence period*), który jest na ogół krótszy niż 12 miesięcy. Okres ujawnienia straty uzależniony jest między innymi od następujących czynników:

- segmentu do którego należy kredytobiorca;
- rodzaju produktu.

Dostosowanie PD do wymagań MSR polega na skróceniu horyzontu czasowego parametru i przybliżeniu go do bieżącej daty bilansowej.

Dla portfela detalicznego i Small Business określenie PD dla grup produktów bazuje na estymacji prawdopodobieństw zajścia jednego z przypadków:

- Kredytobiorca zaprzestanie spłacania kapitału lub odsetek przez okres dłuższy niż 90 dni;
- Kredytobiorca zostanie postawiony w stan upadłości (dotyczy Small Businessu);
- Umowa kredytowa zostanie wypowiedziana;

– Należność zostanie poddana restrukturyzacji;

Tak wyliczone PD jest mapowane (alokowane) do poszczególnych przedziałów ratingowych.

W rozumieniu *Basel II* parametr LGD oznacza stratę, jaką Bank poniesie na danej ekspozycji kredytowej w przypadku niewypłacalności kredytobiorcy. LGD jest wyrażony jako ułamek zaangażowania na moment wystąpienia niewypłacalności kredytobiorcy (EAD). LGD Jest pochodną przyjętych zabezpieczeń prawnych, tj. rodzaju zabezpieczeń oraz ich wartości (likwidacyjnej).

LGD dla portfeli detalicznych oblicza się na podstawie ilorazu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na rachunku od momentu wystąpienia utraty wartości do dnia raportu przez sumę kapitału i odsetek należnych w momencie wystąpienia utraty wartości.

Wyliczony w ten sposób parametr LGD korygowany jest z tytułu szacowanych kosztów windykacji, jakie Bank będzie musiał ponieść w związku z realizacją zabezpieczeń.

Przepływy po dacie impairmentu dyskontowane są przy pomocy stopy procentowej przyjętej dla całego portfela.

EAD w Modelu Bazylejskim oznacza wielkość zaangażowania kredytowego, jakie będzie miało miejsce w momencie niewypłacalności klienta. Przy kalkulacji straty oczekiwanej według *Basel II* EAD oznacza sumę bieżącego zaangażowania bilansowego i statystycznie oszacowaną część zaangażowania pozabilansowego, jaką klient wykorzysta do dnia niewypłacalności.

Zmodyfikowana wartość EAD na poziomie klienta dla potrzeb MSR jest bieżącą ekspozycją bilansową na dzień bilansowy, powiększoną o ekwiwalenty bilansowe bieżących pozycji pozabilansowych.

Wysokość rezerw zależy od wysokości zaangażowania oraz parametrów PD i LGD (przy czym PD dla portfela *impaired* wynosi 100% a LGD dla portfela B wynosi 100 %).

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	4 228,9	2 178,2	2 870,6	1 630,6
1-30	202,3	22,3	149,9	10,2
31-60	16,3	2,4	12,9	1,0
61-90	41,6	8,3	47,4	6,5
91-120	4,3	0,1	5,1	0,2
121-150	3,8	0,4	4,3	0,5
151-180	2,7	0,1	4,7	0,1
>180	77,6	0,7	148,3	0,6
Razem	4 577,5	2 212,5	3 243,2	1 649,7

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione lecz nie ujawnione straty (IBNR*)

Rodzaj produktu	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
Kredyty hipoteczne	2 544,2	478,1	1 418,7	237,0
Kredyty dla small-business-u	773,9	538,3	530,6	353,0
Pozostałe kredyty	1 134,0	1 187,2	1 086,8	1 052,0
Razem	4 452,1	2 203,6	3 036,1	1 642,0

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione lecz nieujawnione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	4 228,9	2 178,2	2 870,6	1 630,6
1-30	202,3	22,3	149,9	10,2
31-60	16,3	2,4	12,9	1,0
61-90	4,6	0,7	2,7	0,2
Razem	4 452,1	2 203,6	3 036,1	1 642,0

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według okresów przeterminowania

ilość dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2007		31.12.2006	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
<90	37,0	7,6	44,7	6,3
91-120	4,3	0,1	5,1	0,2
121-150	3,8	0,4	4,3	0,5
151-180	2,7	0,1	4,7	0,1
>180	77,6	0,7	148,3	0,6
Razem	125,4	8,9	207,1	7,7

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

8. Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W niektórych przypadkach, ING Bank Śląski S.A. współpracuje z kredytobiorcą oraz jego innymi wierzycielami (jeśli takowi istnieją), aby zrestrukturyzować działalność kredytobiorcy oraz jego zobowiązania finansowe w celu minimalizacji strat finansowych dla wszystkich wierzycieli, a w szczególności dla ING Banku Śląskiego S.A. Ten cel może zostać osiągnięty przy zastosowaniu wielu ścieżek dostępnych dla wierzycieli, najczęstsze z nich to:

- wydłużenie okresu spłat,
- sprzedaż aktywów,
- sprzedaż części działalności gospodarczej kredytobiorcy,
- umorzenie części zobowiązań finansowych,
- kombinacja powyższych.

Decyzja w zakresie rozpoczęcia procesu restrukturyzacji jest podejmowana jedynie po dokonaniu szczegółowej oceny wewnętrznej oraz po akceptacji przez odpowiedni (wewnętrzny) organ decyzyjny. Po pomyślnie zakończonym procesie restrukturyzacji, kredytobiorca z powrotem podlega standardowym procedurom monitoringu ryzyka kredytowego.

W ciągu roku 2007 ING Bank Śląski S.A. zrestrukturyzował zaangażowania kredytowe klientów korporacyjnych o utraconej wartości, w łącznej wysokości 9,4 mln PLN, które to zaangażowania w rezultacie restrukturyzacji są obecnie uważane za kredyty bez utraconej wartości. Dodatkowo, ING Bank Śląski S.A. zrestrukturyzował zaangażowania kredytowe klientów korporacyjnych bez utraconej wartości, w łącznej wysokości 80,2 mln PLN, które wg oczekiwań stałyby się kredytami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja.

9. Przeglądy compliance

W obszarze przeglądów compliance w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym podstawową rolę odgrywają:

- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
 - Departament Audytu Wewnętrznego,
- w zakresie określonym w pkt 1.10 i 1.12.

10. Zarządzanie ryzykiem kredytowym spółek grupy

W skład Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego wchodzi następujące podmioty:

Podmioty zależne:

- ING BSK Development Sp. z o.o. – spółka działająca od 2004 roku (100% udziałów),
- ING Bank Hipoteczny S.A. (do 16 grudnia 2007r. Śląski Bank Hipoteczny S.A.) – spółka utworzona w listopadzie 2000 roku, we wrześniu 2001 roku uzyskała zgodę Komisji Nadzoru Bankowego na rozpoczęcie działalności operacyjnej. SBH S.A. jest trzecim bankiem hipotecznym w Polsce, (100% udziałów),
- ING Securities S.A. – spółka rozpoczęła działalność w 1996 roku pod nazwą Dom Maklerski Banku Śląskiego S.A. W grudniu 2001 połączono w jedno przedsiębiorstwo biura maklerskie ING działające w Polsce - Dom Maklerski BSK S.A.. i ING Baring Securities (Poland) S.A. (100% udziałów),
- Solver sp. z o.o. - spółka utworzona w roku 2002 (79,79% udziałów),
- Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. – spółka została powołana w roku 1997 (60% udziałów),

Podmioty stowarzyszone:

- ING Nationale Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne Polska S.A. – działa od 2000 roku. (20% udziałów)

Ze względu na charakter działalności zarządzanie ryzykiem kredytowym dotyczy następujących spółek Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego: ING Banku Hipotecznego S.A. oraz ING Securities S.A.. W tych jednostkach zarządzanie ryzykiem kredytowym jest realizowane według standardów Grupy ING, obejmujących zarówno odpowiednią strukturę organizacyjną, jaki i procesy (narzędzia), zapewniające bezpieczną z punktu widzenia ryzyka kredytowego realizację celów komercyjnych.

11. Identyfikacja ryzyka kredytowego związanego z zawieraniem transakcji pochodnych

Każdy klient zawierający z bankiem transakcje pochodne, musi posiadać przyznany przez Bank odpowiedni limit transakcyjny. Limity transakcyjne przyznawane są zgodnie z procedurami i kompetencjami kredytowymi obowiązującymi w Banku, tak jak dla wszystkich innych zaangażowań kredytowych.

Do monitorowania ryzyka związanego z zawieraniem przez kontrahentów banku transakcjami, służy system CRS. CRS jest globalnym systemem Ryzyka, używanym przez całą grupę ING, w którym rejestrowane są wszystkie limity FM („Financial Markets”) oraz transakcje zawarte przez dealerów.

Transakcje rodzące po stronie kontrahenta ryzyko (rozliczeniowe, przed-rozliczeniowe), wprowadzane do systemu, wymagają rejestracji w CRS-ie.

Monitorowanie ryzyka związanego z produktami Departamentu Skarbu, takimi jak transakcje pochodne, depozytowe i na papierach wartościowych, odbywa się w Banku „on-line”.

Z perspektywy pomiaru ryzyka, można podzielić je na:

- ryzyko przed-rozliczeniowe (pre-settlement) – występujące przy transakcjach walutowych, derywatywach i transakcjach na papierach wartościowych jako rezultat zamiany transakcji na rynku przy potencjalnie niekorzystnej cenie,
- ryzyko kredytowe – powstające przy plasowaniu pieniędzy na rynku (depozyty).

Ryzyko przedrozliczeniowe

Ryzyko przedrozliczeniowe jest ryzykiem wynikającym z naruszenia warunków transakcji przez Kontrahenta, przed jej rozliczeniem, co powoduje konieczność jej zamiany poprzez transakcję z innym Kontrahentem po cenie obowiązującej na rynku (ewentualnie niekorzystnej).

W celu kontrolowania ryzyka Kontrahenta, określa się nie tylko koszt zastąpienia, w razie naruszenia warunków w chwili bieżącej (bieżąca wartość rynkowa „MtM”), lecz także jak bardzo wzrośnie MtM w ciągu trwania transakcji.

Ponieważ jednak rynki finansowe nie do końca są przewidywalne, i nie można do końca być pewnym wyznaczonego, maksymalnego MtM, używa się modeli statystycznych, które określają poziom zaufania. Według polityki Grupy ING ten poziom zaufania wynosi 97,5%.

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk)

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk) powstaje gdy Bank plasuje depozyty u innego kontrahenta (banku). W razie naruszenia warunków przez kontrahenta, Bank traci pieniądze. W związku z tym ryzyko to jest mierzone po prostu jako wartość nominalna depozytu.

Ryzyko rozliczeniowe

Ryzyko rozliczeniowe jest ryzykiem, przy którym kontrahent nie dostarczy aktywów, które ma obowiązek dostarczyć w związku z rozliczeniem transakcji i Bank może stracić do 100% spodziewanych wartości. Ryzyko to powstaje wtedy, kiedy ma nastąpić wymiana wartości (środki lub inne instrumenty) w tej samej dacie dostawy bądź różnej i dostawa ta jest niesprawdzona lub spodziewana aż do momentu, kiedy Bank dostarczył nieodwołalną instrukcję płatności lub sam zapłacił lub dostarczył swoją część zobowiązania wynikającego z transakcji.

Niektóre produkty zawsze rodzą ryzyko rozliczeniowe, niektóre nigdy a są takie, przy których wystąpienie tego ryzyka związane jest z mechanizmem rozliczeń. Ryzyko rozliczeniowe powstaje zawsze, gdy transakcja angażuje dwustronną wymianę środków pieniężnych/papierów wartościowych, ale ta wymiana nie odbywa się na bazie DVP (Dostawa za Zapłatę - Delivery Versus Payment).

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych występuje wtedy, gdy wymiana środków pieniężnych na papiery wartościowe nie odbywa się na bazie DVP. Występuje wtedy ryzyko rozliczeniowe w dniu rozliczenia transakcji, chyba że rozliczenie odbywa się w ten sposób, iż Bank może kontrolować transakcję w taki sposób aby nie dopuścić do przepływu środków/papierów przed potwierdzeniem wykonania zobowiązania przez Kontrahenta.

Wagi Ryzyka

Wagi Ryzyka używane do monitorowania wykorzystania poszczególnych limitów ustalane są dla poszczególnych produktów, walut i czasu trwania transakcji, na poziomie grupy ING. Wagi ryzyka są szacunkiem potencjalnej przyszłej ekspozycji (PFE) kontraktu „at-the-money”, jako odsetek wartości nominalnej transakcji w czasie pozostałym do jej rozliczenia.

Ryzyko przed-rozliczeniowe na poziomie transakcji jest obliczane jako:

Ryzyko przed-rozliczeniowe = Wartość Rynkowa + Wartość Nominalna x Waga Ryzyka,

gdzie waga ryzyka jest oparta na okresie czasu pozostałym do rozliczenia transakcji.

Wagi ryzyka „używane” są przez system CRS do monitorowania poziomu wykorzystania limitów kontrahentów.

Portfel transakcji, zawartych z kontrahentami Banku, znajdujący się w CRS-ie (transakcje nie rozliczone), przedstawiał się następująco (wszystkie dane w mln EUR):

	31.12.2007	31.12.2006
Depozyty oddane (Money Market)	4 363,8	4 352,6
Bieżąca wartość rynkowa transakcji (MtM)	3 156,4	3 067,6
Potencjalna przyszła wartość transakcji (PFE)	1 190,1	900,4
Wartość bieżąca + przyszła (FM Value)	5 692,0	4 445,2

II. Zarządzanie ryzykiem rynkowym

1. Informacje ogólne

Głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim są: zapewnienie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji banku na ryzyko rynkowe oraz że ta ekspozycja jest odpowiednio zarządzana i tam gdzie ma to zastosowanie mieści się w granicach przyjętych limitów.

Ryzyko rynkowe definiuje się jako potencjalną stratę, którą może ponieść bank w związku z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (takich jak krzywe dochodowości, kursy walutowe, ceny na rynku kapitałowym) i/oraz parametrów rynkowych (zmienności cen rynkowych, korelacji pomiędzy ruchami poszczególnych cen) i/oraz zachowań klientów (np. wcześniejsze spłaty kredytów).

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka. Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym dostarcza menedżerom Rynków Finansowych, wybranym członkom Zarządu oraz Komitetu ALCO regularne raporty ryzyka. Ponadto, ALCO, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza otrzymują okresowe raporty zawierające najważniejsze miary ryzyka rynkowego. Pracownicy Departamentu Zarządzania Ryzykiem Rynkowym są wykwalifikowanymi specjalistami a niezależność departamentu jest zapewniona poprzez jego oddzielenie od jednostek generujących ryzyko. Ważną rolę konsultanta w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym pełni większościowy akcjonariusz banku - ING Bank NV.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w banku również obejmuje funkcję Kontroli Produktów Rynków Finansowych („Product Control”), która zapewnia poprawność wyceny produktów Rynków Finansowych. Obejmuje ona niezależną ocenę (porównanie do rynku) cen/kursów stosowanych do wyceny pozycji oraz parametrów rynkowych używanych do kalkulacji wyniku finansowego pokazywanego w raportach finansowych. Decyzje związane z kwestiami dotyczącymi procesu wyceny takie jak: źródła wykorzystywanych danych rynkowych, kalkulacji rezerw dotyczących modeli wycen rynkowych są podejmowane przez Komitet Parametrów, któremu przewodniczy naczelnik Wydziału Kontroli Produktów, a w którego skład wchodzi również przedstawiciele Rynków Finansowych i Pionu Finansów.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w banku skupia się przede wszystkim na potencjalnych zmianach wyniku ekonomicznego (to znaczy na zmianach wartości bieżącej przyszłych przepływów finansowych), ale uwaga jest również skoncentrowana na przypadkach, gdy na skutek stosowanych zasad księgowych efekt zmian cen rynkowych na raportowany wynik finansowy jest inny niż w przypadku jego oddziaływania na wynik ekonomiczny.

2. Struktura ksiąg banku w kontekście zarządzania ryzykiem rynkowym

Bank utrzymuje strukturę ksiąg bazującą na intencji co przekłada się na wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg jest odzwierciedleniem typów ryzyka rynkowego, które są oczekiwane oraz akceptowane w poszczególnych obszarach banku oraz tego, gdzie ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczane. Księgi są pogrupowane według intencji utrzymania pozycji na „handlowe” (pozycje zajmowane w celu uzyskania korzyści w krótkim okresie wynikających z ruchów cen rynkowych) oraz „bankowe” (wszystkie pozostałe pozycje). Ogólna struktura ksiąg banku wygląda następująco:

Cały Bank

- ☐ Księgi Handlowe
- ☐ Księgi Bankowe
 - ☐ Komercyjne Księgi Bankowe
 - ☐ Księgi Bankowe Rynków finansowych

Księgi Handlowe

Są to księgi obszaru Rynków Finansowych (walutowe, opcji walutowych oraz stopy procentowej) oraz ING Securities (biuro maklerskie banku) - pozycje arbitrażowe oraz animatora rynku kapitałowego (raportowane w ramach Rynków Finansowych). Księgi te zawierają pozycje utrzymywane w krótkim okresie w celu odsprzedaży bądź uzyskania korzyści finansowych na aktualnych lub oczekiwanych w krótkim okresie zmianach cen bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych. Przykłady to własne pozycje handlowe, pozycje wynikające z obsługi klienta i/lub animowania rynku. Otwarte pozycje w księgach handlowych są limitowane poprzez limity VaR na pozycje handlowe lub w przypadku pozycji arbitrażowych oraz animatora rynku kapitałowego ING Securities - limity pozycyjne.

Komercyjne Księgi Bankowe

Są to księgi bankowe części detalicznej oraz korporacyjnej, zawierające komercyjne depozyty oraz kredyty. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do ksiąg bankowych obszaru Rynków Finansowych poprzez transakcje wewnętrzne, co zapewnia, iż w księgach tych nie pozostaje istotne ekonomiczne ryzyko rynkowe. Jednakże, jak zostanie to opisane bardziej szczegółowo później, krótko-terminowy wynik finansowy w tych księgach jest wrażliwy na zmiany stawek rynkowych.

Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Są to księgi służące do zarządzania pozycją płynnościową oraz finansowania ("LMF"), a także do zarządzania aktywami i pasywami („ALM”). Ich podstawowym celem jest zarządzanie pozycją płynnościową oraz stopy procentowej wynikającą z pozycji komercyjnych banku. Utrzymywanie otwartych pozycji jest tu dopuszczalne w granicach przyjętych limitów VaR. Podobnie jak w przypadku ksiąg komercyjnych istnieje różnica pomiędzy wrażliwością wyniku ekonomicznego i finansowego na zmiany stawek rynkowych.

3. Podejście do zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych

Polityka ING Banku Śląskiego S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych, zakłada utrzymywanie ryzyka rynkowego na niskim poziomie. Główne kategorie ryzyka rynkowego, jakie mogą wystąpić w związku z działalnością spółek zależnych to *ryzyko kursowe*, *ryzyko stopy procentowej*. Bieżąca kontrola i monitorowanie poziomu ryzyka rynkowego odbywa się poprzez okresowe pomiary kategorii ryzyka rynkowego związanego z działalnością spółek zależnych. W procesie zarządzania ryzykiem rynkowym biorą udział Zarząd Banku, Komitet ALCO, Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, Departament Rachunkowości oraz inne zainteresowane jednostki banku. Jednym z bardzo istotnych elementów procesu zarządzania ryzykiem rynkowym na poziomie grupy kapitałowej ING BSK jest zdefiniowanie limitów ograniczających ryzyko rynkowe dla każdej ze spółek zależnych jak i na skonsolidowanym poziomie. Stosowane techniki pomiaru ryzyka rynkowego na poziomie grupy są takie same jak na poziomie banku solo. Zgodnie z polityką banku monitorowanie wielkości ryzyka oraz przestrzeganie zdefiniowanych limitów ryzyka jest dokonywane miesięcznie

4. Koncepcja wartości narażonej na ryzyko ("VaR")

VaR jest główną metodologią wykorzystywaną do pomiaru ryzyka rynkowego w księgach obszaru Rynków Finansowych, zarówno dla ksiąg „handlowych”, jak i „bankowych”. VaR pokazuje wielkość potencjalnej straty, która nie powinna zostać przekroczona przy założeniu określonego poziomu ufności (prawdopodobieństwa). Bank kalkuluje osobno poziomy VaR dla portfeli stopy procentowej, pozycji walutowej oraz pozycji wynikającej z opcji walutowych stosując następujące założenia: 99% poziom ufności, 250 dniowy okres obserwacji wykorzystywany do pomiaru zmienności oraz korelacji. Pomiar VaR stosowany przez bank jest zgodny ze standardami grupy ING oraz najlepszymi praktykami rynkowymi. Adekwatność modelu VaR dla ksiąg handlowych jest sprawdzana podczas dziennego testowania wstecznego (tzw. „VaR backtesting”). Wynik finansowy, „dzienny” oraz „hipotetyczny lub teoretyczny” (wyznaczany jako dzienna zmiana wartości pozycji utrzymywanej na koniec dnia a więc wykluczający wszystkie transakcje intra-day) jest porównywany z miarą VaR. Przypadki przekroczeń (wszystkie negatywne oraz duże pozytywne) są szczegółowo badane i wyjaśniane.

VaR w sytuacji kryzysowej („stress-tests”)

Bank jest świadomy faktu, iż miara VaR nie pokazuje pełnego obrazu ryzyka rynkowego poszczególnych portfeli ponieważ nie uwzględnia potencjalnych strat w ekstremalnych przypadkach. W związku z powyższym bank kalkuluje VaR w sytuacji kryzysowej. Miara ta pokrywa możliwe negatywne wyniki portfeli banku w przypadku zaistnienia zdefiniowanych scenariuszy kryzysowych uwzględniających zmiany jednego lub kilku parametrów rynkowych mających wpływ na wartość danego portfela. Najgorszy rezultat wynikający z przyjętych scenariuszy jest raportowany jako VaR w sytuacji kryzysowej dla danego portfela.

*Ryzyko rynkowe ksiąg handlowych (statystyki VaR)**

Miara VaR w 2007 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2007	Średnia	Min	Max
Stopa	3 405 870	672 818	359 267	175 953	1 424 258
FX**	2 119 208	16 692	506 475	16 692	1 185 349
FX Opcje	1 892 150	222 084	359 047	135 679	982 722

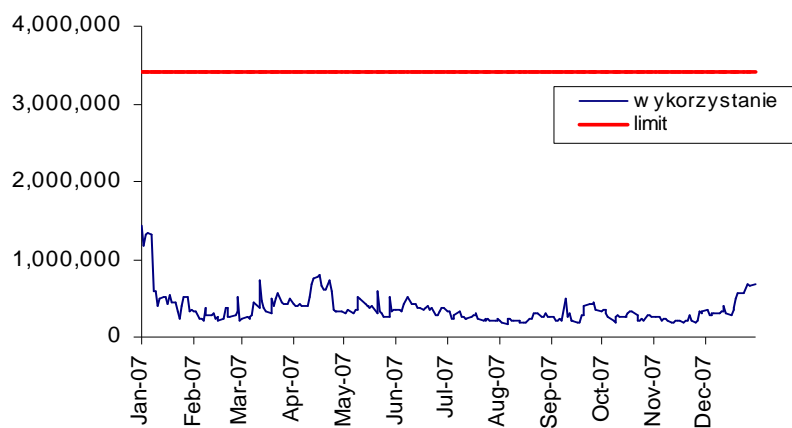
Miara VaR w 2006 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2006	Średnia	Min	Max
Stopa	3 506 400	1 253 270	973 864	304 322	2 439 333
FX**	2 181 760	565 179	428 417	62 232	1 039 353
FX Opcje	1 948 000	505 718	494 367	180 424	1 302 511

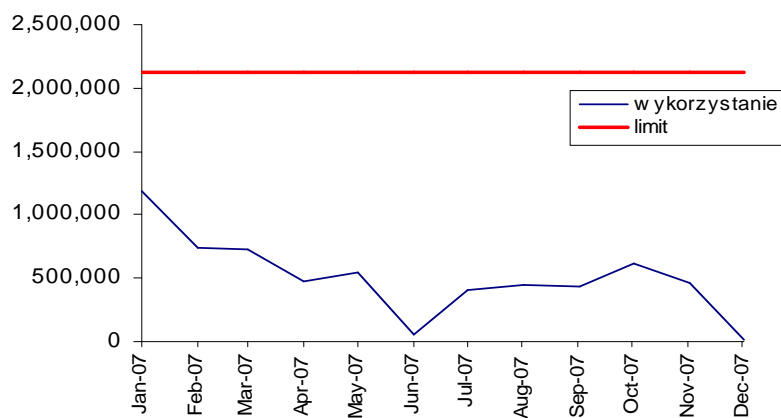
* Wszystkie limity VaR i ich wykorzystanie w ING Banku Śląskim są wyrażone w EUR. Poziomy limitów w tabelach i na wykresach specjalnie dla celów tego dokumentu zostały przeliczone na PLN z wykorzystaniem średniego rocznego kursu fixingowego NBP. Natomiast wykorzystanie zostało przeliczone na PLN z użyciem dziennych kursów NBP fixing.

** Dane uwzględniają pozycję walutową spółek zależnych, pomiar miesięczny

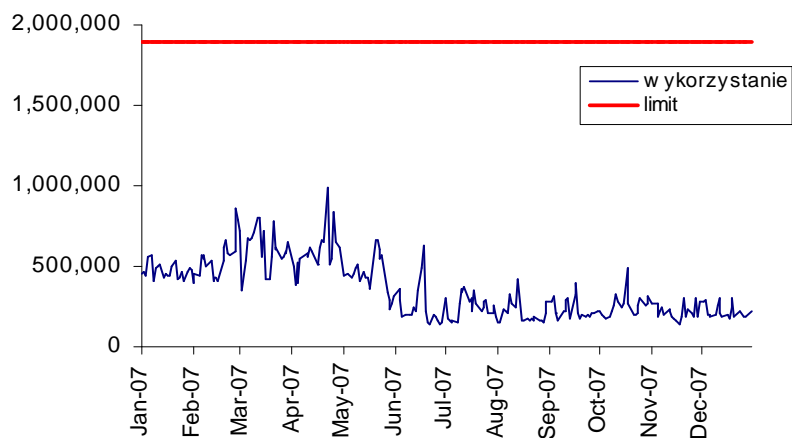
Ryzyko stopy procentowej VaR (PLN)

Ryzyko walutowe VaR (PLN)

Ryzyko opcji walutowych VaR (PLN)

Ryzyko rynkowe ksiąg bankowych Rynków Finansowych (statystyki VaR)**

Miara VaR w 2007 roku (kwoty w PLN)

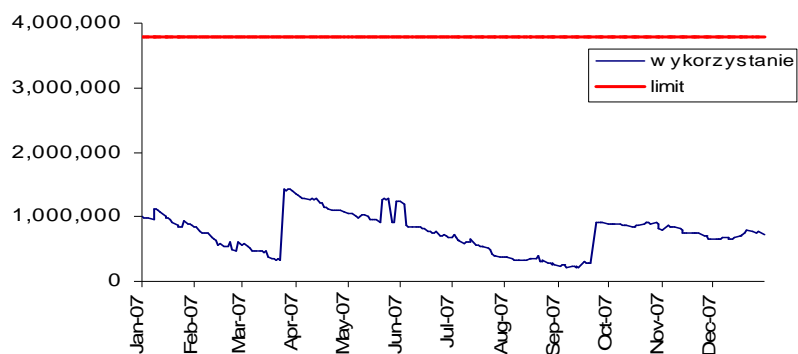
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2007	Średnia	Min	Max
LMF	3 784 300	714 276	749 507	214 458	1 432 153
ALM	3 784 300	1 395 945	533 356	144 281	1 755 009

Miara VaR w 2006 roku (kwoty w PLN)

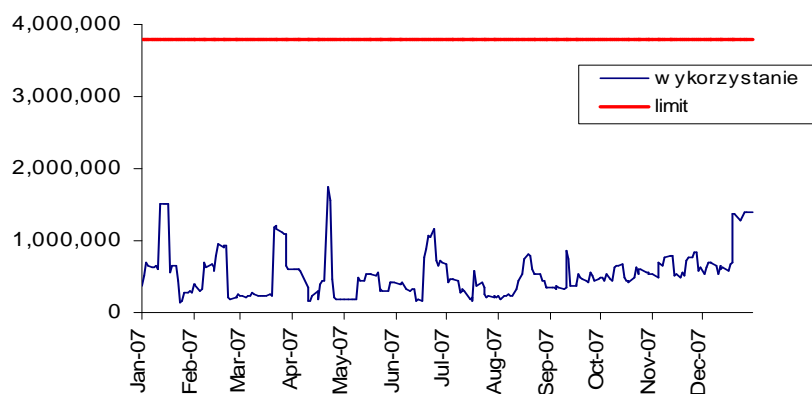
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2006	Średnia	Min	Max
LMF	3 896 000	1 005 460	1 302 275	819 956	2 420 937
ALM	3 896 000	209 950	1 105 424	99 810	3 627 633

** W przypadku pozycji LMF (zarządzanie pozycją płynnościową i finansowaniem) kwoty podane są miarami VaR łączny (uwzględniający zarówno zmiany krzywej swapowej jak i ryzyko spreadu kredytowego), podczas gdy dla ALM (pozycja zarządzania aktywami i pasywami) kwoty podane są miarami Delta VaR ponieważ tylko ta miara ta podlega formalnemu limitowaniu (Delta VaR uwzględnia jedynie zmiany krzywej swap).

LMF VaR (PLN)

ALM VaR (PLN)

Statystyki VaR dla ryzyka rynkowego ksiąg bankowych poza obszarem Rynków Finansowych*

Miara VaR 2007 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2007	Średnia	Min	Max
Stopa	756 860	34 573	25 278	12 642	50 593

Miara VaR 2006 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2006	Średnia	Min	Max
Stopa	779 200	99 305	62 572	24 906	113 478

* pomiar uwzględnia pozycje na stopie procentowej w spółkach zależnych

Ryzyko rynkowe bankowych ksiąg komercyjnych

Ponieważ księgi te są zabezpieczane na wypadek zmian wyników ekonomicznych, główną miarą służącą do pomiaru ekspozycji na ryzyko stóp procentowych jest pomiar dochodu narażonego na ryzyko („Earnings at Risk – EaR”) – wyniki tych pomiarów są zaprezentowane w tabelach wrażliwości na ryzyko stopy procentowej w dalszej części dokumentu. Pozycje w bankowych księgach komercyjnych podlegają również pomiarowi nieliniowego ryzyka stopy procentowej. W szczególności, bank mierzy ryzyko opcyjności (potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z wcześniejszego wycofywania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów) oraz ryzyko bazowe (potencjalna strata na tych pozycjach wynikająca ze stosowania niestandardowych mechanizmów cenowych). Zdaniem banku w obydwu przypadkach nie jest to istotne ryzyko (potencjalne straty mają bardzo nieznaczny udział w historycznych i prognozowanych wynikach)

5. Koncepcja dochodu narażonego na ryzyko (EAR)

Pomiar dochodu narażonego na ryzyko jest stosowany dla pozycji w księgach bankowych, dla których wycena jest przeprowadzana z wykorzystaniem metody zamortyzowanego kosztu. Jak zostało to opisane poniżej, stosowane są dwa podejścia do pomiarów. Obydwa podejścia obejmują roczny horyzont czasowy i pokazują możliwe zmiany w wyniku w przypadku szokowych zmian rynkowych (+/-1% oraz +/- 2%):

- Podejście „bazowe” jest wykorzystywane dla pozycji złożonych z transakcji terminowych oraz niewielkich wolumenów pozycji na żądanie. Podejście to zakłada, iż każda przyszła luka bądź nadwyżka będzie finansowana/inwestowana na termin miesięczny.
- Podejście „zaawansowane” jest stosowane do znacznych wolumenów pozycji na żądanie. Obecnie jest to złotowa baza depozytów na żądanie oraz ich wewnętrzne inwestycje w księgach bankowych Rynków Finansowych. Pomiar wyznacza zmiany w wynikach banku wynikające z :
 - Obecnych (wewnętrznych) inwestycji tych funduszy oraz inwestycji odnawialnych ponieważ dokonane inwestycje wygasają i/lub pojawiają się nowe wolumeny. Przyszłe inwestycje (re-inwestycje) są prognozowane przy założeniu kontynuacji obecnie obowiązujących reguł inwestycyjnych
 - Oceny relacji pomiędzy zmianami stawek rynkowych oraz stawek, które bank musi płacić klientom celem utrzymania wolumenów.

Wrażliwość na ryzyko stopy procentowej – ogółem

Poniższe tabele prezentują przegląd skonsolidowanej wrażliwości banku na zmiany stopy procentowej. Całkowite dane są jedynie dostępne na koniec grudnia 2007. Przyszłe sprawozdania finansowe będą zawierały porównanie do poprzednich okresów.

Pierwsza tabela pokazuje wrażliwość wyników banku na zmiany stóp procentowych uwzględniając następujące elementy:

- Pozycje zostały podzielone na „bankowe” i „handlowe”. Pozycje zawierają wszystkie istotne waluty. Pozycje złotowe reprezentują zdecydowaną większość wrażliwości banku na ryzyko stopy procentowej.
- Wartość punktu bazowego (BPV) została pokazana dla każdej pozycji. Wartość punktu bazowego oznacza zmianę wartości ekonomicznej pozycji dla równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 0,01%.
- Pozycje są w dalszej kolejności podzielone, tam gdzie jest to niezbędne według stosowanej metody księgowej: zamortyzowanego kosztu bądź wartości rynkowej. Dla pozycji wycenianych według wartości rynkowych wrażliwość ekonomiczna i finansowa jest identyczna. Zmiany w wartości rynkowej są w pełni odzwierciedlane w raportowanych wynikach. Pozycje wyceniane według zamortyzowanego kosztu pokazują asymetrię pomiędzy efektem ekonomicznym i finansowym przy danym ruchu krzywej dochodowości. Jest to efekt regulacji księgowych, który jest nie do uniknięcia. Efekty finansowe przesunięcia krzywej dochodowości są kalkulowane zgodnie z definicją dochodu narażonego na ryzyko prezentowaną wcześniej. Zaawansowane podejście do kalkulacji dochodu narażonego na ryzyko jest wykorzystywane dla złotych depozytów na żądanie. Podejście „bazowe” jest stosowane dla wszystkich pozostałych pozycji wycenianych wg metody zamortyzowanego kosztu. Wynik ekonomiczny jest pokazany jako prognozowana zmiana wartości bieżącej przyszłych dochodów kalkulowana w długim horyzoncie czasowym.
- Jak widać w tabeli poniżej w przypadku ksiąg bankowych występuje duża rozbieżność pomiędzy wrażliwością ekonomiczną a finansową. Chociaż bank jest świadomy wrażliwości krótkoterminowego wyniku finansowego na zmiany stóp procentowych, najważniejszą miarą jest – co jest w zgodzie z podejściem „Managing For Value” grupy ING - wrażliwość wyniku ekonomicznego banku w perspektywie długoterminowej.

Druga tabela pokazuje wrażliwość kapitału banku na zmiany wartości rynkowej instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży (AFS) w portfelu Rynków Finansowych (jest tu zdecydowana większość papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży banku). Należy podkreślić, iż prezentowane potencjalne zmiany w bazie kapitałowej banku odnoszą się jedynie do kapitału regulacyjnego. Kalkulacje banku związane z kapitałem ekonomicznym nie zawierają pozytywnego/negatywnego wpływu rewaluacji instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży. Wynika to z faktu, iż pozycje w papierach dostępnych do sprzedaży w dużej mierze wynikają z inwestowania środków ze złotych depozytów na żądanie zgodnie z modelem ekonomicznym banku dla tych depozytów.

Wrażliwość wyników skonsolidowanych na zmiany stóp procentowych

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,83	172,22	84,61	-81,79	-160,95	172,22	84,61	-81,79	-160,95
	Zamortyzowany koszt	0,82	-168,54	-83,07	80,75	159,26	-18,21	-9,00	9,00	18,00
	<i>Łącznie</i>	-0,01	3,69	1,54	-1,04	-1,69	154,02	75,61	-72,80	-142,96
HANDLOWA	Wartość rynkowa	0,04	-8,94	-4,47	4,47	8,94	-8,94	-4,47	4,47	8,94
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,79	163,28	80,13	-77,32	-152,01	163,28	80,13	-77,32	-152,01
	Zamortyzowany koszt	0,82	-168,54	-83,07	80,75	159,26	-18,21	-9,00	9,00	18,00
ŁĄCZNIE		0,03	-5,26	-2,94	3,43	7,25	145,07	71,14	-68,32	-134,01

wszystkie kwoty w mln PLN, wrażliwości uwzględniają pozycje na stopie procentowej w spółkach zależnych

Wrażliwość kapitału na zmiany stóp procentowych

Rok 2007

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-2,24	447,50	223,75	-223,75	-447,50

Rok 2006

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-2,59	518,09	259,04	-259,04	-518,09

wszystkie kwoty w mln PLN

III. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest w ING Banku Śląskim jako ryzyko niemożności zrealizowania – po rozsądnej cenie – zobowiązań gotówkowych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Polityka zarządzania ryzykiem płynności banku polega na utrzymaniu swoich pozycji płynności w taki sposób, aby zawsze można było wypełnić zobowiązania gotówkowe banku za pomocą środków w kasie, wpływów z transakcji o danej dacie zapadalności i/ lub za pomocą sprzedaży zbywalnych aktywów.

Realizację niniejszej polityki wspomagają następujące procesy określone szczegółowo w dokumencie *Polityka ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*:

- Tworzenie i przegląd wewnętrznie zdefiniowanych sprawozdań na temat ryzyka płynności i struktury finansowania, oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Utrzymywanie jasnej struktury zarządczej określającej zakres obowiązków i odpowiedzialności w sytuacji normalnej i trudnej pod względem płynności.
- Tworzenie i przegląd ustawowo obligatoryjnych sprawozdań na temat ryzyka płynności i finansowania zdefiniowane przez polski i holenderski Bank Narodowy oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Działania zapewniające prawidłową dostawę gotówki do sieci oddziałów banku.
- Aktywizacja – w pewnych określonych okolicznościach – działań mających na celu zachowanie ciągłości finansowania i płynności w banku zgodnie z planem awaryjnym.

Organy regulacyjne lub bank definiują limity formalne na różnorodne wskaźniki pomiarowe ryzyka płynności. Komitet ALCO może podjąć decyzję o włączeniu wskaźników pomiarowych ryzyka płynności do swojego sprawozdania nt. wskaźników KRI (Key Risk Indicator), w którym wskaźniki te są podawane jako „możliwe do przyjęcia”, „pod obserwacją” lub „niemożliwe do przyjęcia” w oparciu o wstępnie zdefiniowane wielkości progowe. Sprawozdanie nt. wskaźników KRI Komitetu ALCO jest również przedstawiane Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

W przypadku przekroczenia twardych limitów i/lub sklasyfikowania wskaźników pomiarowych KRI dotyczących płynności jako „niemożliwe do przyjęcia”, podejmowane są następujące działania:

- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym – z pomocą innych departamentów, jeżeli jest to konieczne, upewnia się, czy faktycznie zostały przekroczone limity (upewnia się, czy nie mamy do czynienia z błędem sprawozdawczym).
- Departament ZRR informuje miejscowy i regionalny Komitet ALCO o przekroczeniu limitu lub wskaźnika KRI, o powodzie przekroczenia tego wskaźnika, oraz o proponowanych działaniach naprawczych.
- Spotkanie Komitetu ALCO ad hoc zwołuje się w celu uzgodnienia kroków naprawczych oraz zakresu odpowiedzialności za przeprowadzenie uzgodnionych działań. Regionalny Komitet ALCO zostaje poinformowany o podjętych decyzjach

Jednym z istotnych procesów zarządzania ryzykiem płynności jest opracowanie planu utrzymania płynności banku. Plan zachowania płynności banku określa wytyczne dotyczące identyfikacji kryzysu płynności poprzez sygnały ostrzegawcze oraz – w przypadku dokonania takiej identyfikacji – działań, które należy podjąć w celu przetrwania kryzysu płynności. Rodzaj działań podjętych zgodnie z planem zachowania płynności banku zależy od charakteru i natężenia kryzysu płynności.

Pierwszy z wyżej opisanych punktów w zakresie procesów zarządzania ryzykiem płynności banku jest bardzo istotny (wewnętrznie zdefiniowane raporty na temat ryzyka płynności banku) ponieważ naszym zdaniem, prezentuje szczegółowe i wielorakie podejście banku do pomiaru i zarządzania ryzykiem płynności w sytuacji trudnej pod względem płynności. Takie podejście jest przedstawione w raportach na temat ryzyka płynności w zamieszczonych poniżej tabelach.

Najbardziej istotne informacje w wewnętrznie zdefiniowanych raportach na temat luki płynnościowej przedstawiamy poniżej:

Profil płynnościowy przepływów pieniężnych (Liquidity Cash Profile)

Poniżej przedstawiamy informację o sytuacji płynnościowej banku na koniec grudnia 2007. Raporty obrazują dwa podejścia: według umownych terminów płatności oraz w trudnej sytuacji płynnościowej. Opis poniżej:

Raport luki według umownych terminów płatności: Raport ten zawiera wszystkie pozycje bilansowe narażone na ryzyko płynności; wszystkie prezentowane w raporcie pozycje są uzgodnione do odpowiednich pozycji w bilansie banku. W raporcie pozycje są alokowane do odpowiednich przedziałów czasowych zgodnie z czasem pozostałym do daty wymagalności lub zapadalności (odpowiednio: pasywa lub aktywa). Pozycje o nieznanym terminie wymagalności np.: rachunki na żądanie lub rachunki oszczędnościowe są kwalifikowane do pierwszego przedziału (do 1mca).

Raport luki w trudnej sytuacji płynnościowej banku: W opinii banku, raport ten dostarcza głębszej informacji dotyczącej charakterystyki ryzyka płynności banku. Raport ten przygotowywany jest zgodnie z Polityką ING Banku Śląskiego dotyczącą płynności i finansowania. Najważniejsze różnice w odniesieniu do raportu luki według umownych terminów płatności:

- Pozycje pozabilansowe prezentowane są w przypadku gdy posiadają potencjalną wartość zagrożenia dla płynności banku. Przykładowo, w raporcie zakłada się konieczność zapewnienia środków dla klientów mogących korzystać z dostępnych im linii kredytowych, poprzez oszacowanie poziomu potencjalnego wypływu środków.
- Niektóre pozycje bilansowe nie są prezentowane w raporcie, dzieje się tak w przypadku pozycji, które nie mają wpływu na płynność banku. Przykładowo :1) aktywa trwałe nie są ujmowane w raporcie, ponieważ nie można ich traktować jako bezpośrednie źródło gotówki; 2) kapitały nie są ujmowane w raporcie gdyż bank nie spodziewa się wycofania tych środków; 3) kwota wymaganej rezerwy obowiązkowej na rachunku Nostro w NBP nie jest wykazywana jako dostępna dla banku w przedziale czasowym do 1miesiąca, aktywa te traktowane są jak środki „zamrożone” i nie mogą być traktowane jako źródło gotówki dla pokrycia wymagalnych pasywów.
- Niektóre pozycje bilansowe są urealniane w celu dokładnego zobrazowania pozycji płynnościowej banku w trudnej sytuacji. Urealnienie to może skutkować dwojako: zarówno w przypadku kwalifikacji do odpowiedniego przedziału jak i w odniesieniu do przedstawianej w raporcie wartości. Przykładowo: 1) rachunki na żądanie oraz depozyty terminowe dla klientów niebankowych są kwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając zarówno wcześniejsze podejmowanie środków przez klientów jak i odnawialność depozytów w trudnej sytuacji płynnościowej; 2) zbywalne papiery wartościowe są alokowane do pierwszego przedziału, wielkość rynkowa jest redukowana („haircut”) do wielkości możliwej do uzyskania przez Bank w przypadku sprzedaży portfela w trudnej sytuacji płynnościowej

Luka płynnościowa według umownych terminów płatności (w mln PLN)

koniec roku 2007

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>	RAZEM
--	------------------	------------------	--------------------	--------------------	--------------

BILANS AKTYWA

- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 841,7	0,0	0,0	0,0	1 841,7
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	11 932,0	737,6	2 512,4	1,7	15 183,7
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	872,9	192,7	743,8	6 098,2	7 907,6
- Inwestycje	8,0	0,0	1 877,2	7 503,1	9 388,3
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0,0	0,0	0,0	4,6	4,6
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	5 648,7	1 304,6	2 427,6	6 998,2	16 379,1

BILANS PASYWA

- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Zobowiązania wobec innych banków	1 642,1	123,1	45,0	0,0	1 810,2
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	248,9	155,5	431,4	379,2	1 215,0
- Zobowiązania wobec klientów	40 361,4	1 699,4	1 594,0	847,0	44 501,8

POZABILANS

- Pozabilansowe zobowiązania udzielone	10 242,5	168,1	781,7	1 641,6	12 833,9
--	----------	-------	-------	---------	-----------------

LUKA NETTO	-32 191,6	88,8	4 708,9	17 738,0	X
SKUMULOWANA LUKA	-32 191,6	-32 102,8	-27 393,9	-9 655,9	X

koniec roku 2006

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>	RAZEM
--	------------------	------------------	--------------------	--------------------	--------------

BILANS AKTYWA

- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 147,9	0,0	0,0	0,0	1 147,9
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	11 370,3	2 027,0	110,5	6,1	13 513,9
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	149,2	1 197,0	669,0	5 052,2	7 067,4
- Inwestycje	50,4	730,4	2 652,3	9 181,8	12 614,9
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0,0	0,0	3,3	0,0	3,3
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	4 799,3	1 017,0	1 985,5	5 066,3	12 868,1

BILANS PASYWA

- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	696,0	0,0	0,0	0,0	696,0
- Zobowiązania wobec innych banków	1 050,2	74,8	129,4	146,7	1 401,1
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 236,9	165,3	274,1	444,2	3 120,5
- Zobowiązania wobec klientów	34 439,0	1 521,0	1 945,3	656,1	38 561,4

POZABILANS

- Pozabilansowe zobowiązania udzielone	11 729,3	162,7	642,3	1 283,2	13 817,5
--	----------	-------	-------	---------	-----------------

LUKA NETTO	-32 634,3	3 047,6	2 429,5	16 776,2	X
SKUMULOWANA LUKA	-32 634,3	-29 586,7	-27 157,2	-10 381,0	X

Luki płynnościowe Banku w trudnej sytuacji płynnościowej według modeli Banku (w mln PLN)

koniec roku 2007

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	12 883,8	0,0	94,7	319,3
- Depozyty międzybankowe udzielone	11 024,0	760,1	2 410,7	0,0
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 639,4	1 048,4	2 189,5	10 700,0
- Inne aktywa	114,6	0,0	0,0	1 371,8
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	1 390,6	123,1	45,0	0,0
- Depozyty terminowe	12 407,4	1 313,9	928,1	1 961,9
- Depozyty na żądanie	2 213,7	1 710,9	3 832,9	843,2
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	3 193,9	2 221,4	8 642,4	5 013,7
- Inne pasywa	76,9	0,0	0,0	0,0
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	14 355,0	3 282,1	5 866,2	380,5
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	2 358,7	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	937,3	115,8	252,7	1 571,2
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	14 059,4	3 249,4	5 501,2	466,3
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	2 358,6	0,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	2 876,9	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	5 735,5	-3 412,3	-8 135,8	6 057,6
SKUMULOWANA LUKA	5 735,5	2 323,2	-5 812,6	245,0

koniec roku 2006

	<i>do 1 m-ca</i>	<i>1- 3 m-cy</i>	<i>3 - 12 m-cy</i>	<i>pow. 1 roku</i>
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	13 566,7	172,3	118,3	827,3
- Depozyty międzybankowe udzielone	10 940,9	2 032,8	0,0	0,0
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 470,0	627,2	1 684,3	8 948,3
- Inne aktywa	511,5	0,0	0,0	771,2
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	961,5	50,5	136,8	0,0
- Depozyty terminowe	11 388,8	944,9	879,2	2 579,9
- Depozyty na żądanie	1 450,3	1 794,0	3 302,0	705,2
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	3 090,0	1 297,0	7 001,3	4 061,7
- Inne pasywa	854,9	0,0	19,2	690,2
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	13 742,8	4 994,2	5 579,9	830,1
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	3 816,9	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	706,3	56,8	143,7	1 088,2
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	13 758,4	4 947,1	5 474,4	926,8
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	3 814,3	2,6	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	1 995,1	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	8 441,8	-1 152,8	-9 286,7	3 501,3
SKUMULOWANA LUKA	8 441,8	7 289,0	-1 997,7	1 503,6

W przypadku Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. Bank stosuje podejście zgodne z wymaganiami regulatora Holenderskiego Banku Centralnego, co do pomiaru ryzyka płynności z uwzględnieniem charakterystyk płynności określonych pozycji bilansu w trudnej sytuacji płynnościowej. W celu pomiaru ryzyka płynności Grupy ustalane są obligatoryjne limity dla luki płynności tygodniowej i miesięcznej. Poniżej prezentujemy zestawienie luki płynności tygodniowej i miesięcznej na poziomie skonsolidowanym.

Ryzyko płynności w 2007 roku

Obszar	Stan na 31.12.2007	Średnia	Min	Max
Tygodniowa luka płynności	19 734 014	11 642 737	7 404 877	19 734 014
Miesięczna luka płynności	19 282 546	11 678 353	8 439 852	18 544 512

w tys PLN

Ryzyko płynności w 2006 roku

Obszar	Stan na 31.12.2006	Średnia	Min	Max
Tygodniowa luka płynności	17 697 012	14 412 429	11 115 305	19 015 475
Miesięczna luka płynności	15 809 716	13 684 106	9 267 162	15 940 627

w tys PLN

IV. Zarządzanie Kapitałem Regulacyjnym i Ekonomicznym

Działając zgodnie z polityką zarządzania kapitałem Bank prowadzi swoją działalność utrzymując odpowiedni poziom kapitału (bazę kapitałową) zarówno w ujęciu regulacyjnym jak i ekonomicznym. Baza kapitałowa dla celów porównawczych oszacowana została zgodnie z dotychczasowymi metodami, a wymogi kapitałowe dotyczące kapitału regulacyjnego szacowane są zgodnie z wytycznymi określonymi przez aktualne regulacje prawne (Uchwała 1/2007 KNB z 13 marca 2007). Zarządzanie kapitałem ekonomicznym w dużym stopniu oparte jest na regulacjach wewnętrznych.

Na potrzeby zarządzania kapitałem Bank dokonuje rozróżnienia na pozycje księgi bankowej oraz pozycje księgi handlowej. Podział ten ma kluczowe znaczenie dla kalkulacji kapitału regulacyjnego jednocześnie pozostając bez wpływu na kapitał ekonomiczny.

Zakres procesu zarządzania kapitałem obejmuje Bank oraz wszystkie spółki Grupy ING Banku Śląskiego, jednak wymogi kapitałowe spółek zależnych nie są istotne dla łącznego poziomu wymogu kapitałowego dla ING Banku Śląskiego S.A.

Podział aktywów Banku na pozycje Księgi Bankowej i Handlowej

Rozróżnienie na księgę bankową i handlową jest istotnie nie tylko z przyczyn regulacyjnych, znajduje również odzwierciedlenie w rachunkowości zarządczej prowadzonej przez Bank oraz w obszarze zarządzania ryzykiem. Powyższe elementy są immanentną cechą procesu zarządzania kapitałem regulacyjnym jednocześnie pozostając bez wpływu na kalkulację kapitału ekonomicznego. Omawiany podział może być scharakteryzowany w następujący sposób:

- Księga Bankowa obejmuje pozycje wynikające z komercyjnej działalności kredytowej i depozytowej oraz pozycje rynków finansowych, które są rezultatem zarządzania i finansowania tymi pozycjami.
- Księga handlowa zawiera pozycje o charakterze krótkoterminowym (spekulacja, arbitraż) i handlowym.

Baza Kapitałowa w ujęciu Regulacyjnym

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe kalkulacje wielkości bazowych kapitału regulacyjnego oraz współczynnika wypłacalności stanu na 31 grudnia 2006 oraz 31 grudnia 2007.

Wzrost regulacyjnych wymogów kapitałowych związany jest z rosnącym rozmiarem portfela kredytowego, co jest zgodne ze strategicznymi celami Banku i znajduje odzwierciedlenie w wielkości regulacyjnej bazy kapitałowej. W obecnej sytuacji Bank posiada odpowiedni poziom kapitału, o czym świadczy poziom współczynnika wypłacalności (8% wymóg regulacyjny).

Regulacyjna baza kapitałowa i współczynnik wypłacalności w ujęciu skonsolidowanym

	31.12.2007	31.12.2006
Składniki kapitału		
Kapitał akcyjny	130 100	130 100
Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	993 750	993 750
Pozostały kapitał zapasowy	36 325	23 582
Kapitał rezerwowy	1 505 970	1 359 501
Fundusz ogólnego ryzyka	530 179	480 152
Niepodzielony wynik lat ubiegłych	103 328	82 162
Fundusz z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-149 591	42 830
Kapitał z aktualizacji i wyceny aktywów trwałych	57 998	52 263
Korekta funduszy o wartości niematerialne	-318 825	-317 661
Kapitały mniejszości	1 719	22 699
Kapitał krótkoterminowy	91 761	120 556
Razem fundusze własne	2 982 714	2 989 934
Wymogi kapitałowe		
Ryzyko kredytowe	1 727 660	1 378 219
Przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań	0	720
Ryzyko rynkowe	64 078	121 361
Ryzyko rozliczenia dostawy oraz kontrahenta	27 683	19 351
Całkowity wymóg kapitałowy	1 819 421	1 519 651
Współczynnik wypłacalności	13,12%	15,74%

Regulacyjne i ekonomiczne wymogi kapitałowe

Proces przygotowań Banku do implementacji zapisów Nowej Umowy Kapitałowej (Basel II) obejmuje między innymi pomiar i ocenę wszystkich ryzyk związanych z działalnością Banku. Efektem tego procesu jest sporządzenie kalkulacji wymogów kapitałowych, które stanowią ochronę przed ryzykiem. Wartość wymogów kapitałowych różni się w zależności od podejścia regulacyjnego lub ekonomicznego. Wyróżnia się dwie zasadnicze przyczyny różnic:

- Metody stosowane do oceny i pomiaru regulacyjnych wymogów kapitałowych określone są przez NBP/KNB, podczas gdy metodologia pomiaru wymogów kapitału ekonomicznego opiera się na wewnętrznych modelach Banku.
- Regulacje prawne ściśle określają rodzaje ryzyk dla jakich powinien być kalkulowany regulacyjny wymóg kapitałowy, sytuacja ta nie dotyczy oszacowań kapitału ekonomicznego kalkulowanego w

sposób zdefiniowany przez Bank. Kapitał ekonomiczny obejmuje zatem szerszy zakres ryzyk, uwzględniając te które cechują się istotnością (materialnością), ale nie są uwzględnione w kapitale regulacyjnym.

Zmiany związane z implementacją Nowej Umowy Kapitałowej - NUK (Dyrektywa 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 14 czerwca 2006 oraz Dyrektywa 2006/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 14 czerwca 2006)

Bank zaimplementował postanowienia NUK. Wymogi związane z NUK znajdują odbicie w trzech filarach:

- Filar 1 odzwierciedla wymogi regulacyjne. Najistotniejsze zmiany, jakie zaszły w tym obszarze w roku 2007 to:
 - Wprowadzenie obowiązku kalkulacji wymogu kapitałowego dla ryzyka operacyjnego. W tym obszarze Bank wykorzystuje metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach). Za zarządzanie i monitorowanie tego ryzyka odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Operacyjnego i Compliance.
 - Postanowienia NUK nie narzucają znaczących zmian w zakresie pomiaru, zarządzania i modelowania ryzyka rynkowego. Wszystkie wymogi nowych regulacji zostały zaimplementowane i są realizowane przez Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Na potrzeby sprawozdawcze roku 2008 i 2009 zastosowana zostanie metoda standardowa, obejmująca wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w powyższych Dyrektywach oraz Uchwale 1/2007 KNB. Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departamenty wchodzące w skład Pionu Ryzyka

Trwają prace nad osiągnięciem zgodności z wymogami metody A-IRB (Advanced Internal Rating Based Approach). Rozpoczęcie stosowania metody A-IRB planowane jest od sierpnia 2009 roku. Zgodność z wymogami Basel II została osiągnięta poprzez implementację:

- Modeli globalnych opracowanych na poziomie Grupy i zaakceptowanych przez Holenderski Bank Centralny (DNB).
 - Modeli lokalnych opracowanych na poziomie ING Banku Śląskiego i zaakceptowanych przez Narodowy Bank Polski.
- Filar 2 stawia nowe wymagania w zakresie kalkulacji kapitału ekonomicznego oraz nadzoru i zarządzania, zwłaszcza w obszarze ryzyk. Struktura organizacyjna Banku oraz model zarządzania instytucją jest zgodny z wytycznymi NUK. Zgodność ta jest rozumiana jako prawidłowy podział obowiązków oraz mechanizm sprawozdawczości wewnętrznej, który zapewnia, iż Zarząd oraz Rada Nadzorcza Banku są dokładnie informowane o rodzaju i poziomie poszczególnych ryzyk na jakie Bank jest narażony. Filar obejmuje swoim zakresem zarówno ryzyka Filaru 1 jak i ryzyka nie objęte nim, wśród nich wyróżnić można ryzyko biznesowe, transferowe, rezydualne, modeli czy warunków skrajnych.
 - Filar 3 narzuca nowe wymogi sprawozdawcze oraz wprowadza obowiązek publikacji opracowania polityki informacyjnej dotyczącej zakresu, częstotliwości i formy ogłaszania i prezentowania informacji sprawozdawczej. Bank osiągnął zgodność z wymogami Basel II poprzez zbudowanie aplikacji Financial Data Mart (FDM) oraz wdrożenie sprawozdawczości Finrep i Corep na potrzeby NBP.